

Tartu Ülikool

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ühiskonnateaduste instituut

Naiste kujutamine kvaliteet- ja tabloidlehe fotodel 2000. ja 2010. aastal

Bakalaureusetöö (6 EAP)

Autor: Anette Parksepp

Juhendaja: Roosmarii Kurvits, PhD

Tartu

2014

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad.....	6
1.1. Toimetajate valik või tegelikkus?	6
1.2. Naine kui sümbol, mitte isiksus.....	7
1.3. Naiste stereotüüpsed kujutised	8
1.4. Naised tabloidlehtedes	9
1.5. Naiste visuaalse representatsiooni uurimine Eestis	9
1.6. Naiste rollid Eesti ühiskonnas	10
1.7. Uurimisküsimused	14
2. Meetod ja valim.....	15
2.1. Uurimismeetod	15
2.2. Valimi moodustamine.....	16
2.2.1. Ajalehtede valik	16
2.2.2. Valimi aeg	17
2.2.3. Valimi tüüp	17
2.2.4. Valimist välja jäetud fotod.....	17
2.3. Uuritud parameetrid.....	18
2.3.1. Naiste ja meeste esinemine fotodel ja fookus	19
2.3.2. Naise asukoht fotol	20
2.3.3. Naise aktiivsus fotol.....	20
2.3.4. Naise roll fotol	21
2.3.5. Naise funktsioon fotol.....	23
3. Tulemused	25
3.1. Naiste kujutamise sagedus fotodel ja fookus.....	25
3.2. Naiste asukoht fotodel	28
3.3. Naiste aktiivsus fotodel	29
3.4. Naiste rollid fotodel	31
3.5. Naiste funktsioonid fotodel	35
3.6. Kokkuvõte	37
4. Järeldused.....	39
4.1. Kuidas erineb naiste kujutamine ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidis?	39

4.2. Kuidas muutus naiste kujutamine ajalehefotodel aastatel 2000 ja 2010?	41
5. Diskussioon	43
5.1. Naiste ja meeste esinemine fotodel	43
5.2. Naiste dominantsus fotodel	44
5.3. Naiste rollid fotodel	45
5.4. Naiste funktsioonid fotodel	49
5.5. Naiste kujutamine seoses tabloidiseerumisega	51
5.6. Soovitused ajalehetoimetustele ja tulevasteks uurimusteks	52
Kokkuvõte	54
Summary	56
Kasutatud kirjandus	58
Lisad	63
Lisa 1. Kodeerimisjuhend	63
Lisa 2. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Postimehes 2000	64
Lisa 3. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Õhtulehes 2000	71
Lisa 4. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Postimehes 2010	77
Lisa 5. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Õhtulehes 2010	82
Lisa 6. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Postimehes 2000	86
Lisa 7. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Õhtulehes 2000	88
Lisa 8. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Postimehes 2010	90
Lisa 9. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Õhtulehes 2010	92
Lisa 10. Naiste asukoht fotodel	94
Lisa 11. Naiste aktiivsus fotodel	98
Lisa 12. Naiste rollid fotodel	100
Lisa 13. Naiste funktsioonid fotodel	106

Sissejuhatus

Naiste ja meeste roll ühiskonnas on alati olnud erinev. Kuigi kaks sugupoolt liiguvad aina suurema võrdsuse poole, on teatud erinevused visad kaduma. On teada, et naised ja mehed kujutatakse ajalehefotodel erinevalt. Kui meessugu nähakse normina (Hirdman 1998), siis naiste näitamiseks ajalehefotodel tehakse eraldi pingutusi, et nad oleksid meestega võrdselt esindatud ja et neid kujutataks vastavalt tegelikkusele.

Antud töös on uuritud naiste visuaalset kujutamist Eesti tabloid- ja kvaliteetlehes tänapäeval, mil naistel on ühiskonnas oluline roll. 2000. aastatel on Eestis pööratud palju tähelepanu soolisele võrdõiguslikkusele: näiteks, 2000. aastal hakati välja töötama soolise võrdõiguslikkuse seadust, mis võeti vastu neli aastat hiljem, loodi soolise võrdõiguslikkuse osakond ja koostati võrdõiguslikkusega seotud arengukavasid (Sander 2010).

Uurimuses on vaadeldud seda, kui palju kujutati 2000. ja 2010. aastal ajalehefotodel naised võrreldes meestega, kuidas domineerivad naised visuaalselt ajalehefotodel ning millistes rollides ja millistel eesmärkidel naised kujutatakse. Varasemad uurimused väidavad, et naiste kujutamine on erinev kvaliteet- ja tabloidlehtedes. Antud töö keskendub just sellele erinevusele, mistõttu annab käesolev uurimus ülevaate Eesti suurima kvaliteetlehe Postimehe ja suurima tabloidlehe Õhtulehe (2000. aastal SL Õhtulehe) erinevustest naiste visuaalsel kujutamisel. Lisaks lehetüüpide erinevustele on vaadeldud ajalisi muutuseid naiste fotodel kujutamises.

Uurimus põhineb kontentanalüüsil, millega vaatlesin 2000. ja 2010. aasta naistefotosid nii Postimehest kui Õhtulehest. Kontentanalüüsi jaoks moodustasin kodeerimisjuhendi varasemate uuringute leidudest ja väidetest lähtuvalt. Uurimuse teoreetilisteks ja empiirilisteks lähtekohtadeks on eelkõige ajalehefotode realistlik käsitus, varasemad uuringud naistefotodest ja tabloidiseerumise kontseptsioon, mille kirjeldamisel toetun peamiselt välismaistele teadusartiklitele, aga ka temaatilistele raamatutele ja Eesti uurimustele. Lisaks kasutan feministlikku ja visuaalset analüüsi käsitlevat kirjandust. Tabloid- ja kvaliteetlehtede erinevuste uurimiseks kasutan nii Eesti meediauurijate kirjutisi kummagi lehetüübi üldistest erinevustest kui välismaiseid teadusartikleid ja Barbi Pilvre doktoriväitekirja, milles käsitletakse konkreetselt naiste kujutamise erinevusi kummagi lehetüübis. Kirjeldamiseks naiste rolle Eesti ühiskonnas kasutan erinevate asutuste ja Statistikaameti andmebaasidest leitavaid andmeid.

Uurimus koosneb viiest peatükist. Töö esimeses peatükis on antud ülevaade uurimuse teoreetilistest ja empiirilistest lähtekohtadest ehk naiste senisest visuaalsest kujutamisest, tabloid- ning kvaliteetlehe erinevustest ja naiste rollidest 2000. aastate Eestis. Peatüki lõpus esitan uurimisküsimused, millel antud uurimus põhineb. Teises peatükis kirjeldan töös kasutatud uurimismeetodit ja valimit, esitan nende valiku põhjendused ja võimalikud kitsaskohad. Kolmas peatükk annab ülevaate olulistest uurimistulemustest, võrreldes paralleelselt Õhtulehe ja Postimehe fotosid ning ajalisi muutuseid naiste visuaalses kujutamises. Neljandas peatükis on kontsentreeritud kujul töö olulisemad järeldused, lähtuvalt püstitatud uurimisküsimustest. Töö viies peatükk koosneb diskussioonist antud uurimuse tulemuste üle, seostades neid varasemate uuringutega ning arutledes põhjalikumalt tulemuste tagamaade üle. Töö lõpus on nii eesti- kui ingliskeelne kokkuvõte uurimusest. Kokkuvõtvatele peatükkidele järgnevad lisad, mis täiendavad uurimuse sisu. Lisades on kodeerimisjuhend, kodeerimistabelid uuritud fotode kohta ning näidisfotod Õhtulehest ja Postimehest.

1. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

Antud peatükis kirjeldan seniseid uuringuid, millest oma uurimuses lähtun. Analüüsitud on nii fotode käsitlemist tegelikkuse peegeldusena, naiste kujutamise eripärasid tänapäeva ajakirjanduses kui naiste esitlemise erinevusi tabloid- ja kvaliteetlehtedes.

1.1. Toimetajate valik või tegelikkus?

Foto on üks esimesi elemente, mis püüab lugeja tähelepanu, kui ta ajalehte vaatab. Foto aitab lugejail enne artikli lugemist konteksti luua ja end loo jaoks vastavalt häälestada (Miller 1975). Veel enam, foto on nii kompaktselt ja kiirelt omastatav tekst, et lugeja võib selle omaks võtta ka ilma täiendavat artiklit lugemata (ibid.).

Ajalehefotosid analüüsid on üks põhilisi küsimusi see, kuivõrd vastab fotodel kujutatu tegelikkusele. Paljudes uurimustes (nt. Pilvre 2011, Blackwood 1983) toovad autorid välja, et üks põhilisi põhjuseid, miks naiste kujutamist uurida, on see, et näha, kas fotod peegeldavad reaalselt ühiskondlikku olukorda. Naiste roll ühiskonnas on aina kasvanud, kuid mil määral näitab seda ajakirjandus? Enne naiste kujutamise realistlikkuse analüüsimist tuleks rääkida, mil määral vastavad ajalehefotod üldse tegelikkusele.

Uudistefotosid on traditsiooniliselt peetud nende realistlikkuse tõttu objektiivseteks, sest pressifotograafia kujutab end tegelikkuse peeglina. Stuart Hall kirjeldas uudisefotode metasõnumit järgmiselt: „see sündmus toimus päriselt ja see foto on selle tõestus“ (Hall 1973: 188). Seega peavad fotod justkui tõestama, et see, millest artiklis on kirjutatud, vastab tõe. Hirdman tõi 1998. aastal välja, et ajalehefotode objektiivsena käsitlemine leiab aina enam kriitikat. Uudisfotosid vaadeldakse aina kriitilisemalt ka praegusel kümnendil, mil näiteks ajakirjandus- ja kommunikatsioonitudentidele õpetatakse, et ajalehtedes avaldatud fotod on alati subjektiivsed ja esindavad kellegi (fotograafi, toimetaja) vaatenurka, mis on üksnes väike kild tegelikkusest. Kui ajaleht kirjutab ühiskondlikult olulisest sündmusest ja valib mõne foto seda teksti illustreerima, on see väga ideoloogiast mõjutatud protsess (Hall 1973: 188). Hall (ibid.) ütleb küll, et ajalehed suruvad oma ideoloogilise funktsiooni alla, et kujutada sündmuse sellisena nagu need päriselt toimusid. Tegelikult pole ajalehetoometusel võimalik kunagi ühest sündmusest täielikku ülevaadet anda, seega tuleb ka fotode osas valik teha ja see on alati

subjektiivne ja seotud kultuuriga. Kui toimetused soovivad näiteks anda ülevaate muusikafestivali publikust, peab ta paratamatult tegema valiku – sealhulgas tuleb otsustada, kas valida fotosid meestest või naistest.

Massimeedia kujutus meestest ja naistest on üks põhilisi mehelikkuse ja naiselikkuse kujundajaid tänapäeva ühiskonnas (Hirdman 1998: 225). Seega ei saa sugude representatsiooni käsitleda üksnes reaalsuse peegeldusena, vaid pigem tuleks seda vaadelda kui aktiivset tähenduste ja sooideaalide kujundamist (ibid.). See tähendab, et kui ajalehe fotograaf ja toimetaja näitavad naisi pidevalt näiteks meelelahutaja rollis, siis see loob ühtlasi arusaama, et naistele sobiv roll ongi meelelahutuslik ja mitte niivõrd tõsiseltvõetav.

Aina enam toimetajaid on hakanud naiste kujutamisele teadlikku tähelepanu pöörama, olgu põhjuseks teadlikkuse kasv naiste erinevatest ja mitmekülgsetest rollidest ühiskonnas või lehelugejate ja uurijate kriitika naiste ning meeste liiga ebavõrdsele kujutamisele (Miller 1975: 70). Igal juhul on vajalik, et toimetajad tajuksid oma rolli sotsiaalse reaalsuse ja sooideaalide kujundamisel.

Hoolimata toimetajate ja fotograafide suuremast teadlikkusest ja kasvavatest püüdlustest näitavad senised uuringud, et ajalehed ei peegelda ühiskonna soolist olukorda realistlikult. Susan H. Miller uuris 1974. aastal naiste rollide kujutamist USA ajalehtedes Washington Post ja Los Angeles Times. Et analüüsida naiste kujutamise arengut ajas, kordas Roy Blackwood sama uuringut 1983. aastal ning leidis, et hoolimata sotsiaalsetest muutustest oli meeste osakaal mõlemas ajalehes hoopis kasvanud (Blackwood 1983). 2005. aasta uurimuse järgi kujutati naisi ka 1998. – 1999. aasta ajalehefotodel oluliselt vähem kui mehi (Len-Ríos et al 2005). Kui keskmise suurusega USA ajalehe (tiraaž umbes 20 000) fotodel kujutati naisi 37 protsendipunkti võrra vähem kui mehi (vastavalt 30% ja 67%), siis suure ajalehe (tiraaž umbes 475 000) fotodel kujutati naisi 54 protsendipunkti võrra vähem kui mehi (vastavalt 21% ja 75%) (ibid.).

1.2. Naine kui sümbol, mitte isiksus

Inimeste representatsiooni ajalehefotodel võib funktsiooni põhjal jagada laias mõttes kaheks. Esiteks võib kajastus olla individikeskne, sel juhul on oluline konkreetne isik, tema teod või seisukohad. Teise variandina võidakse isikut kasutada sümbolina, kes esindab teatud ideed, sündmust või olukorda – sel juhul pole oluline kujutatud isik, vaid see, mida või keda ta

esindab (Hirdman 1998: 227). See jagunemine representatsioonis on aastakümnete jooksul olnud tugevalt sooline. Kui mehi kujutatakse tavaliselt teksti seisukohast oluliste indiviididena, siis naisi kasutatakse üldjuhul illustreerimaks ideid ja sündmusi, mis pole nende isiksusega seotud (Hirdman 1998). See tähendab, et naisi kasutatakse sageli sümbolitena. Hirdman (1998: 236) leiab, et kuna mehelikkust peetakse tänapäevani normiks ja naisi kasutatakse erinevate väärtuste sümboliseerimiseks, mõjutab see arusaam ajalehefotode sooideoloogiat. Selle üheks tõestuseks võib pidada eespool nimetatud asjaolu, et toimetajad peavad naiste realistlikumaks kujutamiseks tegema teadlikke püüdeid. Kuigi on positiivne, et selle nimel töötatakse, näitab see siiski, et mehelikkus on norm: meeste kujutamisele pole vaja eraldi tähelepanu pöörata, aga et naised oleksid ligilähedaseltki meestega võrdsel määral fotodel esindatud, nõuab eraldi pingutust.

1.3. Naiste stereotüüpsed kujutised

Soolisi stereotüüpe on palju uuritud ja tulemused näitavad enamasti, et meedia on standardiseeritud ning võimendab pidevalt väljakujunenud stereotüüpe (Tuchman 1978, Rodgers & Kenix & Thorson 2007 kaudu).

Palju on uuritud rolle, ameteid ja teemavaldkondi, milles naisi kujutatakse, ja need on üldjuhul üsna sarnased. Näiteks kujutatakse naisi sageli medõdede, sekretäride ja koduperenaistena ning inimhuvi valdkonnas (Rodgers & Thorson 2000: 8). Lisaks domineerivad naised oluliselt ajalehtede elustiili sektsioonis ja meelalahutajatena (Blackwood 1983, Rodgers & Thorson 2000). Olenemata uuringute läbiviimise ajast on naisi kujutatud valdavalt „pehmetes“ rollides, samas kui meestele on jäetud näiteks poliitikute ja aktivistide rollid (Len-Ríos et al 2005, Miller 1975).

Üks olulisemaid naiste alaesindatuse valdkondi on sport, kus naistefotode hulk ei saa ligilähedalegi meeste omale (Rodgers & Thorson 2000, Miller 1975). Ühest küljest peegeldab naiste väike hulk spordifotodel selles mõttes reaalsust, et naistespordil pole niivõrd suurt jälgijaskonda kui meestespordialadel. Samas juhtis Miller tähelepanu, et naiste spordiüritustel ei saa ka tulevikus suurt publikut tekkida, kui meedia neile tähelepanu ei pööra (Miller 1975: 75).

Kuna naisi seostatakse sageli rollidega, mida kujutatakse positiivselt, on ka naiste kuvand ajalehefotodel rõõmsam kui meeste oma – näiteks seostuvad meelalahutajad, emad ja

seltskonnadaamid üldjuhul heade emotsioonidega (Rodgers & Kenix & Thorson 2007). Kui joonistada pilt keskmisest naisest ajalehefotodel, oleks ta rahuliku oleku, alandliku kehahoiakuga ja naeratav, samas kui keskmine mees kortsutab kulmu ja on domineeriva kehahoiakuga (Rodgers & Kenix & Thorson 2007: 131)

1.4. Naised tabloidlehtedes

Naiste kujutamise sagedus on suuresti seotud ajalehe sisuga. Kui kvaliteetlehes kajastatakse palju poliitika- ja majandusuudiseid, siis tabloidlehtedes kirjutatakse jällegi palju meelelahutusest, kuulsate inimeste eraelust ja inimhuvist (Hennoste 2010). Kuna naised kujutatakse uudisfotodel just seoses nende „pehmemate“ valdkondadega, on arusaadav, miks tabloidlehtedes näeb naised rohkem kui kvaliteetlehes. Samuti selgitab see mõneti, miks naised on aja jooksul hakatud fotodel aina rohkem kujutama: kuna ka kvaliteetlehed tabloidiseeruvad, väheneb näiteks poliitika- ja majandusteemaliste fotode hulk ning suureneb meelelahutuse ja moefotode hulk (Stanley 2012). Selle muutustetendentsiga suureneb ka naiste osakaal ajalehefotodel.

Kuigi naiste esindatuse kasv on tervitatav, süvendab kirjeldatud tabloidiseerumine stereotüüpe, milles naised kujutatakse. Kuna ajalehtedes kujutatakse aina enam dekoratiivseid naised, kes vastavad ilustandarditele ja on visuaalselt nauditavad, jäävad kõrvale näiteks vanemad ja teisest rahvusest või rassist naised (Piltre 2011: 31). Ka naiste rollid ei saa olla kuigi mitmekülgsed, kui ajalehtedes käsitletavate teemade ring kaotab mitmekesisust ning domineerima hakkavad meelelahutusliku ja inimhuvi sisuga tekstid.

Paraku ei ürita naiste rollide mitmekesisust suurendada ka kvaliteetlehed, kus sarnaselt tabloidlehtedega kujutatakse naised eelkõige seoses meelelahutuse, moe ja elustiiliga – kohati on olukord kvaliteetlehtedes halvemgi, näiteks Stanley (2012) uuringu järgi The New York Timesis naised enamasti muus kontekstis ei esinenudki.

1.5. Naiste visuaalse representatsiooni uurimine Eestis

Eestis pole naiste kujutamist ajalehefotodel väga palju uuritud. Naiste visuaalset representatsiooni on uuritud rohkem ajakirjades ja reklaamfotodel, näiteks ajakirjade Anne & Stiil ja Pere ja Kodu reklaamfotodel (Kaur 2011) ja ajakirja Anne illustatsioonidel (Raadik

2007). Kuna ajakirjad ja reklaamfotod ei pretendeeri realistlikkusele ja objektiivsusele nagu ajalehed, ei saa nende tööde tulemusi antud töös otseselt lähtekohtadeks võtta. Siiski võib välja tuua, et nimetatud uuringute kohaselt kujutatakse naisi ajakirjades eelkõige iluideaalidena (Raadik 2007) ja reklaamfotodel traditsioonilistest stereotüüpidest lähtuvalt: dekoratiivsena, meelelahutuslikes ametites ja meestele alluvana (Kaur 2011).

Naiste kujutamise muutumist ajalehefotodel aastatel 1848–1940 on uurinud Roosmarii Kurvits (2013) – selles uurimuses joonistusid välja üheksa erinevat tüüpi, kuidas naisi peaaegu saja aasta jooksul kujutati (nt mehe küljeluu, naine kui mees, silmarõõm, abiline meeste maailmas, tarbija jt). Ajalisi muutusi on vaadelnud ka Merike Kaunissaare, kes uuris naiste ja meeste kujutamist Postimehe fotodel aastatel 1985–2005 (Kaunissaare 2011). Uurimusest selgus, et Eestis on ka viimastel aastakümnetel olnud suured erinevused naiste ja meeste visuaalsel kujutamisel. Kui 1989. aastal olid naised ja mehed esindatud Postimehe fotodel peaaegu võrdsel määral, siis pärast seda hakkas meeste osakaal kasvama ja naiste osa vähenema (ibid.). 1993. aastal oli meeste ja naiste esindatuse suhe fotodel 8:1, peale mida on see hakanud jälle võrdsemaks muutuma (ibid.). Kaunissaare leidis ka, et naised on aastatel 1985–1997 võrreldes meestega olnud alaesindatud kõikides valdkondades – eriti maskuliinsed olid militaar-, poliitika- ja majandusvaldkond.

Kvaliteetlehe ja tabloidlehe erinevusi soolisest aspektist on oma doktoriväitekirjas käsitlenud Barbi Pilvre (2011). Üks käesoleva uurimuse põhilisi lähtekohti sarnaselt Pilvre uurimusega on, et naisi kujutatakse kvaliteet- ja tabloidlehes erinevalt: tabloidlehed näitavad ajalehefotodel sagedamini naisi, kuid teevad seda üldjuhul stereotüüpselt (Pilvre 2011). Kuna naiste visuaalset kujutamist kvaliteet- ja tabloidlehtedes pole Eestis varem empiirilistele andmetele tuginedes uuritud, annab praegune uurimus võimaluse näha, kas kirjeldatud soolised erinevused kahe lehetüübi vahel on ka tänapäeval Eesti ajalehtedes olemas.

1.6. Naiste rollid Eesti ühiskonnas

Uurimuses analüüsin muu hulgas naiste rolle ajalehefotodel. Selleks kasutan Susan H. Milleri (1974) rollijaotust. Selle jaotuse järgi võivad naised olla ajalehefotodel kujutatud poliitikute, professionaalide, sportlaste, meelelahutajate, kuulsuste, aktivistide, kurjategijate, inimhuvi äratavate tegelaste, abikaasadena või muus rollis. Et uurida, kui võrd vastavad ajalehefotodel

kujutatud rollid tegelikkusele, annan käesolevas alaosas ülevaate Milleri nimetatud rollides tegutsevate naiste osakaalust Eesti ühiskonnas.

Eestis elab kaheksa protsenti rohkem naisi kui mehi – seda nii 2000. aastal kui 11 aastat hiljem. Kui mehi on Eestis 46%, siis naisi on 54% (vt Rahva ja eluruumide loendus.). See on kõige üldisem demograafiline statistika sugude esindatusest Eesti elanikkonnas. Naiste ja meeste osalust ühiskondlikus elus saab aga vaadelda ka täpsemate näitajate põhjal kui üksnes sugude olemasolu.

Kümnendi jooksul on kogu aeg olnud erinevus naiste ja meeste osalemises tööelus¹. Kui 2000. aastal oli 15–75-aastaste Eesti meeste tööjõus osalemise määr 70%, siis samas vanusevahemikus naiste tööjõus osalemise määr oli 58% ehk 12 protsendipunkti meestest vähem (vt Tööjõus osalemine). 2010. aastal jäi meeste osakaal samaks, kuid naiste tööjõus osalemise määr kasvas neli protsendipunkti (ibid.). See tähendab, et kuigi vahe meeste ja naiste tööjõus osalemise vahel jäi kümnendi jooksul püsima, muutusid naised tööturul aktiivsemaks.

Tööelus on kõigis tegevusvaldkondades näha teatud soolist jagunemist ehk on välja kujunenud valdkonnad, milles naiste osakaal on võrreldes meestega väga väike, ning valdkonnad, milles töötavad peaaegu ainult naised. 2008. aastal oli kõige suurem naiste osakaal tervishoius ja sotsiaalhoolekandes (91%), hariduses (80%) ning majutuses ja toitlustuses (79%) (Masso 2010: 30). Kõige väiksem oli naiste osakaal ehituses (9%), elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamises (22%) ning veonduses ja laonduses (27%) (ibid.). Seega on näha, et naiste päralt on sotsiaalvaldkonnad, samas kui mehed on seotud tootmise ja füüsilise tööga.

Üheks mehelikuks valdkonnaks on ka poliitika, mille kõrgemal tasemel (Riigikogus, valitsuses) on naised pidevalt alaesindatud võrreldes nende osakaaluga elanikkonnas. Kui Eesti elanikkonnas on naisi meestest kaheksa protsenti rohkem, siis Eesti rahva esinduskogu seda pilti ei peegelda. Riigikogus oli nii 2000. kui ka 2014. aastal 21 naist ja 80 meest (vt Riigikogu 1999, Riigikogu 2014). Valitsuses oli 2000. aastal kaks naisministrit (vt Vabariigi Valitsus 2000). 2010. aastal oli naiste esindatus Riigikogus suurem: naisi oli seal 36 ja mehi 65 (vt Riigikogu 2007); valitsuses oli kolm naisministrit (vt Vabariigi Valitsus 2010). Seega

¹ Tööjõus osalemise määr näitab tööjõu (töötavad + töötud) osa tööealisest rahvastikust ehk kui suur osa elanikkonnast osaleb aktiivselt ühiskonnaelus

moodustasid naised Riigikogus ligikaudu kolmandiku, mis on Eesti rahva soolist olukorda arvestades sellegipoolest vähe.

Naiste vähese esindatuse põhjuseks Riigikogus peetakse sageli üleriigilisi suletud valimisnimekirju (Allik 2010: 140). Põhiliselt heidetakse suletud nimekirjadele ette seda, et naisi on nimekirja eesotsas liiga vähe, kuid näiteks Mirjam Allik (2010: 141) argumenteerib, et tegelikult on naisi vähe ka nimekirja tagumises osas, mis ongi probleemi põhjus – ei saa oodata, et Riigikogusse valitaks 50% naisi, kui valimisnimekirjas on neid kokku 20-30%. Naised on veelgi vähem esindatud kohalikes omavalitsustes, kus osutub tavaliselt valituks väiksem protsent naisi kui valimistel kandideerib, samas kui Riigikogusse valitakse tavaliselt sama protsent naisi kui kandideerib (Allik 2010: 140). Aastatel 1992–2009 suurenes kohalikesse omavalitsustesse kandideerinud naiste arv, kuid valituks osutunud naiste arv tõusis vähem ja aeglasemalt (ibid.). 1999. aastal moodustasid naised kohalike omavalitsuste valimiste kandidaatidest 36%, kuid valituks osutunutest oli naisi 28% (Kangur 2013). 2009. aastal olid kohalike omavalitsuste valimiskandidaatidest 39% naised, aga valituks osutunutest oli naisi 30% (ibid.). Seega on naised ka kohaliku tasandi poliitikas tugevalt alaesindatud. See-eest valisid eestlased 2014. aastal Euroopa Parlamenti kolm naist ja kolm meest (vt Euroopa Parlament 2014).

Naiste aktiivsus kodanikuühiskonnas on suurem kui poliitikas. Eesti kodanikuühenduste endi hinnangul on mittetulundusühingute tegevuses osalemine meestele ja naistele enam-vähem samal määral omane või isegi kerge naiste ülekaaluga (Rikmann & Lagerspetz 2010: 169). Küll aga on sooliselt jagunenud mittetulundusühingute tegevusvaldkonnad: meeste ülekaalu enda organisatsiooni aktiivsete liikmete seas hindas 100% kalandus- ja jahindusorganisatsioonidest, 71% spordi- ja kehakultuuriorganisatsioonidest ja 67% looduskeskkonna ja muinsuskaitsega tegelevatest organisatsioonidest (ibid.). Naised olid seevastu ülekaalus 85% tervishoiuga tegelevates organisatsioonides, 74% sotsiaaltöoga tegelevates organisatsioonides ja 69% sotsiaalsete rühmade huvide esindamisega tegelevates organisatsioonides (ibid.). Seega sarnaneb kummagi sugupoole osalemine kodanikuühendustes nende osakaaluga tööturu tegevusaladel: mõlemal juhul on naised selgelt rohkem esindatud sotsiaalvaldkonnas, samas kui mehed on ülekaalus näiteks põllumajanduses.

Mehelik valdkond, mis – nagu öeldud – paistab seesugusena eriti ajakirjanduses, on sport. 2010. aastal moodustasid Eestis naised spordi harrastajatest 39% (2000. aasta kohta vastav

statistika puudub) (vt Spordi harrastajad). See tähendab, et harrastussportlaste seas on naised poolteist korda vähem kui mehi. Ka tippspordis jäävad naised selgelt vähemusse. 2000. aasta Sydney suveolümpiamängudel esindas Eestit 31 mees- ja kaks naissportlast (vt Sydney 2000), 2010. aasta Vancouveri taliolümpiamängudel oli naiste esindatus märgatavalt suurem: Eestist võistles 18 mees- ja 12 naissportlast (vt Vancouver 2010).

Inimeste negatiivset mõju ühiskonnale saab vaadelda kuritegevuse statistika abil. 2000. aastal moodustasid naised kuritegudes süüdistatavatest kaheksa ja mehed 92 protsenti (vt Kuritegevus). 2010. aastal oli kuritegudes süüdistatavate naiste ja meeste osakaal peaaegu sama: süüdistatavatest olid 90% mehed ja 10% naised (vt Kuritegevus 2010). Tagaotsitavatest moodustasid naised 12% ja vangidest kuus protsenti (ibid.). Seega on Eesti naised meestest oluliselt vähemal määral kuritegelikud.

Roll, mis võiks olla justkui privaatne, kuid mis loob ja taastoodab ühiskonnas pidevalt stereotüüpe, on abikaasa roll. 2000. aasta rahvaloenduse andmetel oli 35% kõigist Eesti naistest ja 39% meestest seaduslikus abielus (vt Perekonnaseis). 2011. aasta rahvaloenduse järgi oli seaduslikus abielus 27% kõigist Eesti naistest ja 31% meestest (vt Abielupaarid). Seega on ametlikus abielus naiste osakaal kümnenäi jooksul oluliselt (kaheksa protsendipunkti) langenud ning nii kümnenäi alguses kui lõpus on olnud abielus meeste osakaal suurem kui naiste oma. Eestis on endiselt levinud traditsioonilised pererollid. Eesti mehed ja naised väärtustavad perekonda ja tööelu sarnaselt, aga kuna Eestis on meeste ja naiste keskmised palgad erinevad, täidavad mehed enamasti leivateenija rolli, samas kui naiste ülesandeks jääb kodus lastega tegeleda (Hansson 2010: 50).

Oma bakalaureusetöös käsitlen ka rolle, mille kohta polnud täpne statistika leitav või pole seda üldse olemaski. Näiteks polnud võimalik leida informatsiooni naiskuulsuste osakaalu kohta Eestis, mis on mõistetav, kuna kuulsuse mõiste on üsna suhteline, muutuv ja keeruliselt mõõdetav. Samamoodi polnud leitav informatsioon meelelahutajate kohta, kuna ka see valdkond on antud uurimuse definitsiooni järgi väga lai ja hõlmab mitmeid erinevaid ameteid. Küll aga võib välja tuua, et Eesti tööturul moodustavad naised kunsti, meelelahutuse ja vaba aja töötajatest 68% ehk umbes kaks kolmandikku.

Lisaks eri rollides naiste osakaalule ühiskonnas on veel näitajaid, mille põhjal analüüsida naiste rolli ühiskonnas, kuid mida on oluliselt keerulisem mõõta. Naiste ühiskondlike rollide üheks mõjuriks on ühiskonnas kehtivad stereotüübid. Liina Järviste leidis, et tänapäeva Eestis pigem veel ei domineeri soolist võrdõiguslikkust soosiv kultuur, sest hoolimata sellest, et

eestlased arvavad, et meestel on võrreldes naistega ühiskonnas parem positsioon, ja justkui tahavad aina enam näha naiste osalust ühiskondlikus elus ning meeste osalust pereelus, siis tegelikus käitumises see ei väljendu (Järviste 2010: 24). Endiselt arvab vaid ligikaudu kolmandik eestlastest, et naised peaksid rohkem poliitikas osalema, ning kodudes antakse lastele edasi levinud soostereotüüpe (ibid.). Seega takistavad naiste ühiskondliku tähtsuse suurenemist tugevalt Eestis väljakujunenud normid ja arusaamad soorollide kohta.

1.7. Uurimisküsimused

Võttes arvesse seniste uuringute tulemusi naiste kujutamise kohta ajalehefotodel nii kvaliteet- kui tabloidlehtedes, otsin vastust Eesti kontekstis järgmistele uurimisküsimustele:

- Kuidas erineb naiste kujutamine ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidis?
 - Milline on naiste ja meeste osakaal ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidlehes?
 - Kui palju kujutatakse naisi tabloidlehes fotodel võrreldes kvaliteetlehega?
 - Mil määral erineb naiste visuaalne domineerimine (asukoht, tegevus) ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidis?
 - Kuivõrd erinevad naiste rollid kvaliteetlehes ja tabloidlehes fotodel?
 - Millistel eesmärkidel kujutatakse naisi kvaliteetlehe fotodel võrreldes tabloidiga?
- Kuidas muutus naiste kujutamine ajalehefotodel aastatel 2000 ja 2010?
 - Kuidas on naiste ja meeste osakaal kümnendi jooksul kahe lehe fotodel muutunud?
 - Kuidas on naiste kujutamise hulk kümnendi jooksul muutunud tabloidlehe fotodel võrreldes kvaliteetlehega?
 - Kuidas on naiste visuaalne domineerimine (asukoht, tegevus) ajalehefotodel kümnendi jooksul muutunud?
 - Kuidas on naiste rollid ajalehefotodel kümnendi jooksul muutunud?
 - Kuidas on kümnendi jooksul muutunud naiste kujutamise eesmärgid kvaliteetlehes ja tabloidi fotodel?

2. Meetod ja valim

Järgnevas peatükis kirjeldan töö uurimismeetodit ja valimi moodustamise põhimõtteid ning seejärel annan ülevaate kõigist uuritud parameetritest, mille kirjeldused on jaotatud eraldi alapeatükkidesse.

2.1. Uurimismeetod

Antud uurimuse läbiviimiseks on kasutatud sisu- ehk kontentanalüüsi. Kontentanalüüs on kvantitatiivne uurimismeetod, mis võimaldab tekstide sisu uurida objektiivselt ja süstemaatiliselt (Lauk 1995: 33). Selleks, et teha Postimehe ja Õhtulehe fotode sisu kohta üldistusi, tuleks esinduslikkuse jaoks analüüsida suhteliselt suurt hulka fotosid. Kuna kontentanalüüs toimub kindlalt paikapandud reeglite järgi ja süstemaatiliselt (ibid.), võimaldab kontentanalüüs uurida suurt hulka materjali. Tänu suurele valimile ja süstematiseeritusele saab kontentanalüüsi abil teha meedia sisu eri aspektide kohta üldistavaid järeldusi (Bell 2001: 13).

Uurimus keskendub kahe ajalehe erinevustele naiste kujutamises fotodel. Et kaht lehte võrrelda, tuleb luua objektiivne raamistik, mille põhjal seda teha. Selleks tuleb leida fotodelt tunnused, mille põhjal saab fotosid võrrelda (Bell 2001: 10) (näiteks millised on rollid, milles naisi kujutatakse), ja vaadelda, kui palju valitud tunnused kindlas ajavahemikus kummaski lehes esinevad (ibid.). Eriti võrdlemise objektiivsuse taotlus on põhjuseks, miks kontentanalüüs on antud juhul sobivaim analüüsimeetod.

Sisuanalüüsi kasutatakse juhul, kui soovitakse teha teabeallika kohta järeldusi selle teksti sisu põhjal ehk „eeldatakse, et teatud tunnustega allikas produtseerib teatud kindlate tunnustega infot“ (Lauk 1995: 34). See on antud töös oluline, kuna eelnevad uurimused annavad põhjust teha oletusi kahe analüüsitava lehe sisu kohta. Nimelt võib eeldada, et Õhtuleht avaldab rohkem fotosid naistest, kuna tabloidlehed kujutavad üldjuhul rohkem naisi (Piltre 2011: 31). Samuti võib eeldada, et kummaski lehes kujutatud naiste rollid on erinevad, näiteks kujutatakse Õhtulehes kui tabloidis rohkem meelelahutajaid, samas kui Postimehelt võib oodata suuremat poliitikute osakaalu. Ajaliste muutuste kohta võib hüpoteese püstitada lähtuvalt ühiskondliku olukorra muutumisest – see tähendab, et kui näiteks naiste osakaal

poliitikas on kümne aasta jooksul suurenenud, siis võib oletada, et on kasvanud ka naispoliitikute arv ajalehefotodel. Kontentanalüüs võimaldab neid hüpoteese kontrollida.

Sellegipoolest on kontentanalüüsil oma puudused. Kuna igasugused fotod sisaldavad palju kultuurilist infot ja on sageli mitmetähenduslikud, saab kontentanalüüsiga vaadelda vaid kõige lihtsustatumaid kategooriaid (Bell 2001: 24). Seega ei peegelda sisuanalüüs alltekste, kuigi neil võib olla fotodel oluline tähtsus. Näiteks võib olla fotol kujutatud provokatiivses poosis, nappide riietega ja vabas õhkkonnas naispoliitik, kes on statistilises mõttes kujutatud poliitiku rollis, samas kui foto konteksti ja tausta analüüsides on näha, et poliitikaga on pildil üsna vähe seost ja naine on positioneeritud pigem beibena (Ross & Sreberny 2000: 94-95).

Kontentanalüüsiga ei saa uurida ka tekstide mõju inimestele, mistõttu on järelduste tegemine ka hoolimata statistikast keeruline (Bell 2001: 25). Antud uurimuse puhul ei saa näiteks väita, et kui analüüsivad ajalehed kujutavad fotodel naisi kindlates rollides, paneb see lehelugejaid samuti naisi rohkem nende rollidega seostama – kuigi see võimalus on olemas, pole seda võimalik kontentanalüüsiga ja antud uurimuse käigus tõestada.

2.2. Valimi moodustamine

2.2.1. Ajalehtede valik

Uurimus koosneb naiste visuaalse kujutamise võrdlusest kahes ajalehes: Postimehes ja Õhtulehes. Lehed on valitud analüüsiks oma erineva sisu põhjal. Postimeest on uurimuses käsitletud n.ö valge või soliidse ajalehe ehk kvaliteetlehenä. Kuigi tabloidiseerumise tunnuseid esineb ka Postimehes, on see siiski säilitanud oma kvaliteetlehe staatuse ja on võrreldes Õhtulehega soliidsem. Õhtuleht on vastukaaluks kollane ehk tabloidleht, kajastades rohkelt meelelahutust, spordiuudiseid, kuulsate inimeste eraelu ja sotsiaalteemasid ning keskendudes rohkem visuaalsele materjalile kui tekstile (Kurvits 2012, Hennoste 2010).

Teiseks on tegu kahe Eesti suurima tiraažiga päevalehega: Postimehe tiraaž oli 2000. aasta oktoobris 61,2 tuhat ja 2010. aasta oktoobris 60,6 tuhat; Õhtulehe tiraaž oli 2000. aasta oktoobris 64,5 tuhat ja 2010. aasta oktoobris 54,5 tuhat (EALL liikmeslehtede keskmised tiraažid). Nagu öeldud, siis antud töös ajalehtede mõju ei analüüsita, kuid võrdluse jaoks on siiski valitud lehed, mis jõuavad suurima lugejaskonnani ja kel on seega potentsiaalselt suurem võimalus mõjutada inimeste maailmapilti.

2.2.2. Valimi aeg

Uurimuses on võrreldud 2000. aastate algust ja lõppu ehk fotosid, mis on ilmunud aastatel 2000 ja 2010. Seminaritöös analüüsisin 2000. aasta oktoobrikuu fotosid. Käesolevas töös on lisaks analüüsitud 2010. aasta oktoobrikuu fotosid.

Uurimuses on võrreldud nende aastate fotosid seepärast, et nagu sissejuhatuses öeldud, hakati alates 2000. aastast Eestis tõsisemalt tähelepanu pöörama soolisele võrdõiguslikkusele. Kuna kümnendi jooksul on Eesti ühiskonnas soolist võrdõiguslikkust aina enam edendatud ja palju räägitakse ajalehtede tabloidiseerumisest, siis kahe aasta võrdlemisega saab vaadelda, kas ühiskondlikke ja ajakirjanduslikke muutuseid peegeldavad ka ajalehefotod.

2.2.3. Valimi tüüp

Uurimus on läbi viidud juhuvalimiga, mille alguspunkti valimisel vältisin erakordseid sündmuseid, näiteks pühasid ja suurüritusi. Valimi algusest alates on jälgitud fotosid kuni piisava suurusega valimi täitumiseni. Eesmärgiks oli analüüsida sada naisefotot kummastki ajalehest 2000. aastal ja sama palju fotosid 2010. aastal. Kuna 2000. aasta 1. oktoobril lõppesid olümpiamängud, kirjutati neist ka oktoobrikuu esimesel nädalal palju, Fotode valimit alustasin mõlema aasta puhul oktoobrikuu keskelt: 2000. aastal alates 10. okt, 2010. aastal alates 11. okt (10. okt oli pühapäev ja ajalehed ei ilmunud). Neist kuupäevadest alates olen mõlema aasta puhul valimisse võtnud sada järgnevat naisefotot kummastki lehest.

2.2.4. Valimist välja jäetud fotod

Antud töö käsitleb ainult fotosid, mis ilmusid ajalehtede toimetuse materjalis. See tähendab, et jäid valimist välja reklaamfotod, et oleks näha, kuidas näitavad ajalehetoimetused naisi. Samuti pole vaadeldud joonistusi ega fotosid fotodest (näiteks fotosid mõne vanema lehenumbri esikaanest).

Vaatluse alla on võetud kõik fotod, millel kujutatud inimesed olid sooliselt identifitseeritavad. Arvesse pole võetud pilte, millel polnud inimene selgelt äratuntav, näiteks seisis kaamera poole seljaga. Kui inimese sugu oli võimalik ka seljatagant selgelt määrata, jäi foto valimisse. Samuti jäid välja fotod, kus inimestel olid näo ees maskid või peas kiivrid, nii et foto põhjal polnud võimalik nende sugu määrata. Seega pole valimis näiteks vormeli- ja krossisõitjaid,

isegi kui pildi all oli kirjas, mis soost nad on. Kui fotol oli kujutatud vastassoo esindajaks kehastunud inimesi, on nad analüüsis määratletud selle soo esindajana, keda nad kujutasid, sest analüüs lähtub eelkõige visuaalsest kujutusest ja alles seejärel lisainformatsioonist. Kui fotol on mitu inimest, kellest osad on identifitseeritavad ja osa mitte, siis on analüüsitud vaid neid inimesi, kes on selgelt äratuntavad.

Analüüsist jäid täiesti välja fotodel kujutatud lapsed. Kuna antud uurimus keskendub naiste kujutamisele ja töö esimese parameetri eesmärk on määrata naiste ja meeste esinemise osakaal, pole laste kujutised antud uurimuse kontekstis analüüsiühikuna olulised. See tähendab, et kui fotol on kujutatud üks naine lastega, on naine kodeeritud fotol üksinda. Valimisse sattus 2000. aastast palju fotosid vahakujudest – kuigi nad imiteerivad üsna täpselt inimesi, on nad elutute objektidena samuti valimist välja jäetud. Seega, kui fotol on inimene koos vahakujuga, on isik analüüsi mõistes fotol üksinda.

Valimist jäid välja ka rutiinsed fotod ja pisifotod. Vaadeldud pole artiklite autorifotosid, mis on kõik portreed ja korduvad suuresti ühetaolisena päevast päeva. Seepärast jäid analüüsist täiesti välja nii Postimehe kui Õhtulehe arvamislehekülgede autorifotod. Samuti ei ole valimisse arvatud teabegraafikasse kuuluvaid fotosid, kuna need on väikesed, osa teisest kujunduselemendist ja samuti portreepildid. Valimisse jäid sisse kõik ülejäänud portreefotod, mis kujutasid näiteks inimest, kellelt oli küsitud mingil teemal kommentaari.

2.3. Uuritud parameetrid

Fotode analüüs põhineb viie parameetriga kodeerimisjuhendil (Lisa 1), mille põhjal on analüüsitud meeste ja naiste esinemist ja fookust fotodel, naiste asukohta pildil, naiste aktiivsust pildil, naiste rolli pildil ja naiste funktsiooni pildil. Uuritavad parameetrid on osalt valitud teiste autorite varasemate uuringute toel ning osalt selle põhjal, et fotosid oleks võimalik eri kategooriates võimalikult objektiivselt analüüsida. Kuigi ka praegune jaotus jätab tõlgendamis- ja seletusruumi, on välja jäetud näiteks naiste estetiseerimise ja välimuse analüüs, kuna see oleks antud uurimuse jaoks liialt subjektiivne.

Järgmistes alaosades on täpsemalt lahti selgitatud analüüsitud parameetrite valik, kategooriad ja erinevad aspektid, mida kodeerimisel jälgida.

2.3.1. Naiste ja meeste esinemine fotodel ja fookus

Selleks, et uurida naiste ja meeste esinemise sagedust kahes ajalehes, lugesin esimese parameetrina kokku kõikidel valimisse sobivatel fotodel kujutatud mehed ja naised. Kuna fotol on sageli mõlemast soost inimesi, siis statistikas kajastuvad nad mõlemad, kuid sel juhul on märgitud, kes asub fotol fookuses. Kategooriate järgi võib fotol olla

1. Ainult mees/mehed
2. Ainult naine/naised
3. Fookuses mees/mehed
4. Fookuses naine/naised
5. Fookuses nii mees kui naine või fookuses ei ole kumbki.

Kuna kõik pildilolevad isikud pole võrdse tähtsusega ja taustal on sageli kõrvalisi isikuid, oleks kõikide inimeste lugemine võinud moonutada analüüsitulemusi, kuna foto seisukohast ebaolulised isikud oleksid omandanud liigse tähtsuse. Seega, nagu kategooriate nimetustest näha, ei ole fotodelt loetletud iga indiviidi, vaid ainult kummagi sugupoole esinemist, see tähendab, et kui pildil on näiteks kolm meest ja üks naine, näitab statistika, et pildil on olemas nii mehed kui naised, kuid mitte nende täpset arvu. Kui fotol on mõlemast soost isikud, on analüüsis märgitud, kes oli fotol fookuses ehk kelle pärast oli pilt eeldatavasti tehtud või valitud ning kes tõmbab tõenäoliselt rohkem ka lehelugejate tähelepanu. Fookuse määramine on mõneti subjektiivne, kuid eelkõige on arvestatud seda, keda on pildil kujutatud kõige suuremas plaanis; kes asub pildi keskmes; kelle ümber toimub tegevus; kellele langeb fotot vaadates pilk esimesena.

Fotode kodeerimine toimus selle parameetri puhul suurema valimiga kui ülejäänud parameetrite puhul. Kui teiste parameetrite uurimisel koosnes valim sajast fotost kummastki lehest kummalgi uuritud aastal, siis naiste ja meeste esinemise jaoks on vaadeldud pilte vajaliku naistefotode valimi täitumiseni. See tähendab, et fotode loetlemine lõppeb 100. naisefoto juures. Mõlema lehe puhul on seega naiste ja meeste osakaalu jaoks analüüsitud erinev arv lehenumbreid, kuna ühel juhul täitus naistefotode valim kiiremini (Postimehe ajavahemikud olid 10.–21.10.2000 ja 11.–20.10.2010 ning Õhtulehel 10.–16.10.2000 ja 11.–15.10.2010).

2.3.2. Naise asukoht fotol

Kuna fotodel kujutatud inimesed on sageli erineval võimupositsioonil, saadab see pildi vaatajatele sõnumi sellest, kes on fotol olulisem. Naiste domineerimise analüüsiks on antud töös uuritud naiste asukohta ja naiste aktiivsust fotol. Naise asukoht pildil sarnaneb mõneti fookusega, mida on uuritud esimeses parameetris. Asukoha parameetri puhul on aga oluline, et naise asukohta ei võrrelda mitte üksnes teiste inimestega, vaid pildi kompositsiooniga, seal hulgas näiteks hoonete, mööbli ja muude objektidega, mis võivad pildile jääda (vt lisa 10). Naise asetsemine fotol näitab, kas ta on fotol keskne isik või pigem vähetähtis element. Selleks, et täpsemalt analüüsida, kas naised on pildil kõrvalised või tõstetakse neid visuaalselt esile, on uurimuses kodeeritud naiste asukoht järgmiste kategooriatega:

1. Esiplaanil – naine on eespool kui teised pildi elemendid (taust, objektid, inimesed)
2. Tagaplaanil – naine asub hoonest, inimestest, objektist jm tagapool.
3. Portreefoto – ilma taustata foto inimesest, enamasti lähiplaanis.
4. Määramatu – ei sobitu selgelt ühtegi teise kategooriasse.

Eraldi kategooria on portreefotode jaoks – tehniliselt on portreefotol olev inimene alati esiplaanil, aga kuna seal pole praktiliselt mingit tausta, millega naiste asukohta võrrelda, on portreefotod loetud töös eraldi. Lisaks on loodud eraldi kategooria määramatute fotode jaoks – sinna hulka kuuluvad näiteks pildid, millel on palju udust tausta, kuid millel pole siiski võimalik ühtegi konkreetset objekti eristada, seega jääb foto portree ja esiplaanil kujutatud naise vahepeale.

2.3.3. Naise aktiivsus fotol

Naiste aktiivsust on uurimuses analüüsitud selleks, et välja selgitada, kuidas kujutatakse naise tegevuse subjektidena, algatajatena ja aktiivsete tegutsejatena, ning mil määral kujutatakse neid tegevusetute kõrvaliseisajatena ja objektidena, kellele on suunatud meeste tegevus (vt lisa 11). Antud töö jaoks on kasutatud aktiivsuse määramisel kolme kategooriat:

1. Aktiivne - naine on tegevuse algataja, teeb kellelegi midagi.
2. Passiivne - naine on tegevuse objekt, ei suuna oma tegevust konkreetselt ühelegi inimesele, poseerib.
3. Portree

Selle jaotuse järgi on naised fotodel aktiivsed siis, kui nende tegevus on suunatud kellelegi või millelegi teisele, niisiis pole aktiivne tegevus kõndimine või kõneledes žestikuleerimine. Ka teiste inimestega vestlemist ei ole uurimuses loetud aktiivseks tegevuseks, kui see ei sisalda lisategevusi, mille algataja on pildil selgelt näha. Kuigi portreefotod on passiivsed, on need kodeeritud eraldi, et naiste aktiivsust saaks objektiivsemalt analüüsida – portreefotod täidavad ajalehes enamasti teistsugust eesmärki kui tegevuspildid, mistõttu ei saa neid ka täielikult omavahel võrrelda.

Selline jaotus võimaldab analüüsida, kes on pildil võimupositsioonil ja kontrollib olukorda. Edasistes uurimustes võib kaaluda nende kategooriate laiendamist ja täpsustamist – antud uurimuses ei osutunud see vajalikuks, kuid võib vaielda, kas hoogsalt žestikuleeriv või vestluses olev inimene on aktiivne või mitte.

2.3.4. Naise roll fotol

Naiste rollide analüüsimine aitab näha, kuidas mitmekesiselt kujutatakse naisi ning mil määral esitletakse neid kummaski lehes erinevates või sarnastes kontekstides. Rollide määramiseks on uurimuses kasutatud Susan H. Milleri (1975) kümne rolliga jaotust (vt lisa 12). Analüüsitud rollid on järgmised:

1. Poliitik – kujutatud töökeskkonnas ja -ülesannetes, ei sisalda suhtlemist ja vabaajategevusi.
2. Professionaal – kujutatud töökeskkonnas, sh kunstnikud, sõjaväelased, politseinikud, üliõpilased akadeemilistes tegevustes.
3. Sportlane – kujutatud professionaalses või mitteprofessionaalses sportlikus tegevuses, sh treenerid, vabaajaspord. Ei sisalda sportlaste mittersportlike tegevusi, näiteks suhtlemist või eestkõnelemist mingil teemal.

4. Meelelahutaja – kujutatud professionaalses või mitteprofessionaalses meelelahutuses, sh lavastajad, produtsendid, vabaajaetendused. Ei sisalda meelelahutajate mittemeelelahutuslikke tegevusi, näiteks suhtlemist või eestkõnelemist mingil teemal.

5. Seltskonnapersoon/kuulsus – kujutatud isiklikes tegevustes, puhkamas, suhtlemas, sh missikandidaadid, kuulsad inimesed, kes ei tegele professionaalsete tegevustega, osalemine heategevuslikel üritustel. Ei sisalda vaba aja sporditegevusi ega poliitilise kampaania ettevõtmisi.

6. Aktivist/eestkõneleja – kujutatud kõneisiku või vabatahtlikuna mingil kindlal ettevõtmisel ja olles ise avalikkuse tähelepanu otsinud, et tõmmata tähelepanu mõnele lavastatud sündmusele, kõnele või muule ettevõtmisele, sh streikijad, toodete reklaamimine. Ei sisalda preestreid ja rabisid (professionaalid), meedia poolt leitud ja juhuslikult avalikkuse tähelepanu alla sattunud inimesi, advokaate.

7. Kurjategija – kujutatud arreteerituna, süüdistatavana või süüdimõistetuna seaduserikkumise eest, välja arvatud kuritegude tunnistajad või inimesed, keda ametlikult kuritegevuses ei süüdistata.

8. Inimhuvi äratav tegelane (*human interest*) – inimesed, kes ei lange ühtegi teise kategooriasse ja on leitud meedia poolt, ilma et nad ise avalikkuse tähelepanu otsiksid, nad on ajakirjanduse jaoks uudisväärtuslikud, sh õnnetuste ohvrid, õnnetuses kannatanute pereliikmed, tunnistajad. Ei sisalda inimesi, kes on ise meedia tähelepanu otsinud, ega uudispersoonide abikaasasid.

9. Abikaasa – kujutatud uudise keskse isiku abikaasana või isikuna, kes saab tähelepanu sellepärast, et kihlub, abiellub või lahutab, sh pruudid, poliitikute abikaasad, kuulsused, kes abielluvad või lahutavad.

10. Muu – ei kuulu ühtegi teise kategooriasse, sh uudiste kesksete isikute teised lähedased (vanemad või lapsed), inimesed, keda kujutatakse aksessuaaridena (ruumitäiteks, silmailuks) või mingite objektide demonstreerimiseks, näiteks modellid.

Jaotuse kõige sarnasemad kategooriad olid inimhuvi äratava tegelase ja muu rolli kategooriad. Nende kahe eristamiseks olen lähtunud põhimõttest, et inimhuvi äratavad tegelased on loo seisukohalt olulised ehk need inimesed, kes on fotol, esinevad ka artiklis nimeliselt või

konkreetses grupina. Kategoriasse „muud“ kuuluvad inimesed on sageli anonüümsed ja pole artikli sisu jaoks olulised, sest illustreerivad mingit ideed või probleemi.

Rollide määramisel oli võrreldes teiste parameetritega lisaks fotodele oluliselt suurem tähtsus lisainformatsioonil, eriti fotoallkirjal. Kuna roll ei tulnud iga pildi puhul üksnes visuaalsest kujutisest välja, on rollide määramisel vaadeldud ka pildiallkirja ja mõnel juhul artiklit.

On tõlgendamise küsimus, kuidas analüüsida telesaadete ja filmifotodel kujutatud naisi, kes esinevad teatud rollides – kas kodeerida nende roll lähtuvalt tegelikkusest (ehk filmifotol kujutatud naine on näitleja ja seega meelelahutaja rollis) või lähtuvalt pildil kujutatud fantaasiamaailmast (ehk näitleja mängib filmis näiteks politseinikku ja on seega professionaal). Kuna viimasel juhul oleks vaja laiemaid taustateadmisi filmide sisust, on kõik filmifotodel kujutatud naised kodeeritud lähtuvalt tegelikkusest ehk meelelahutajatena.

2.3.5. Naise funktsioon fotol

Funktsioonid näitavad, millistel fotodel on naistel keskne tähtsus ehk millised pildid on tehtud nende endi pärast ja millistel fotodel sümboliseerivad nad mõnd laiemat ideed või aitavad midagi selgitada. Naiste funktsioonide analüüsimise aluseks on võetud Roosmarii Kurvitsa (2013) jaotus naiste funktsioonide kohta ajalehefotodel, millele on lisatud proovikodeerimise järel vajalikuks osutunud neljas kategooria (vt lisa 13).

Töös kasutatud funktsioonid on seega jaotatud neljaks:

1. Naine, kes on fotol iseenda pärast – foto on tehtud naise pärast, naine on loo seisukohast isikuna oluline.
2. Aksessuaar – naine, kes on kujutatud fotol näiteks abikaasa pärast, silmailuks või lihtsalt pildi „täitmiseks“, tal pole muud rolli, kui muuta fotot elavamaks ja inimlikumaks.
3. Grupi esindaja – naine, kes kuulub pildil silmnähtavalt mingisse kõnealusesse seltskonda, näiteks loengu kuulajad auditooriumis või telesaate publik. Samas kuuluvad grupi esindajate hulka ka naised, kes pole fotol otseses mõttes osa grupist, kuid keda on kujutatud üksinda teatud grupi sõnumite esitamiseks või sümboliseerimiseks, näiteks streikijad ja protesteerijad.
4. Piltlikustaja – aitab mõnd objekti tutvustada, ideed või teemat selgitada ja illustreerida. Sarnaselt aksessuaaridega on ka piltlikustajaid ajalehes kujutatud sageli selleks, et mingit

teemat visuaalsemalt ja elavana esitada, kuid piltlikustajate roll on praktilisem: sageli demonstreerivad nad mõnd toodet või näitavad, kuidas toimib mõni protsess. Piltlikustajate hulka käivad ka naised, keda on kujutatud fotodel filmidest või sarjadest, millest on ajalehe saatekava juures pikemalt kirjutatud. Kuigi pildilolevate naiste funktsioon pole filminäitlejatena piltlikustav, siis ajalehe kontekstis võib nende funktsiooni selliseks pidada.

Nagu kirjeldusest näha, on vaid esimest funktsiooni täitvad naised isikuna olulised ja kujutatud sellepärast, kes nad ise on või millega tegelevad. Ülejäänud kolm funktsiooni on suuresti instrumentaalsed, kuna naised kasutatakse sümbolina või abivahendina.

3. Tulemused

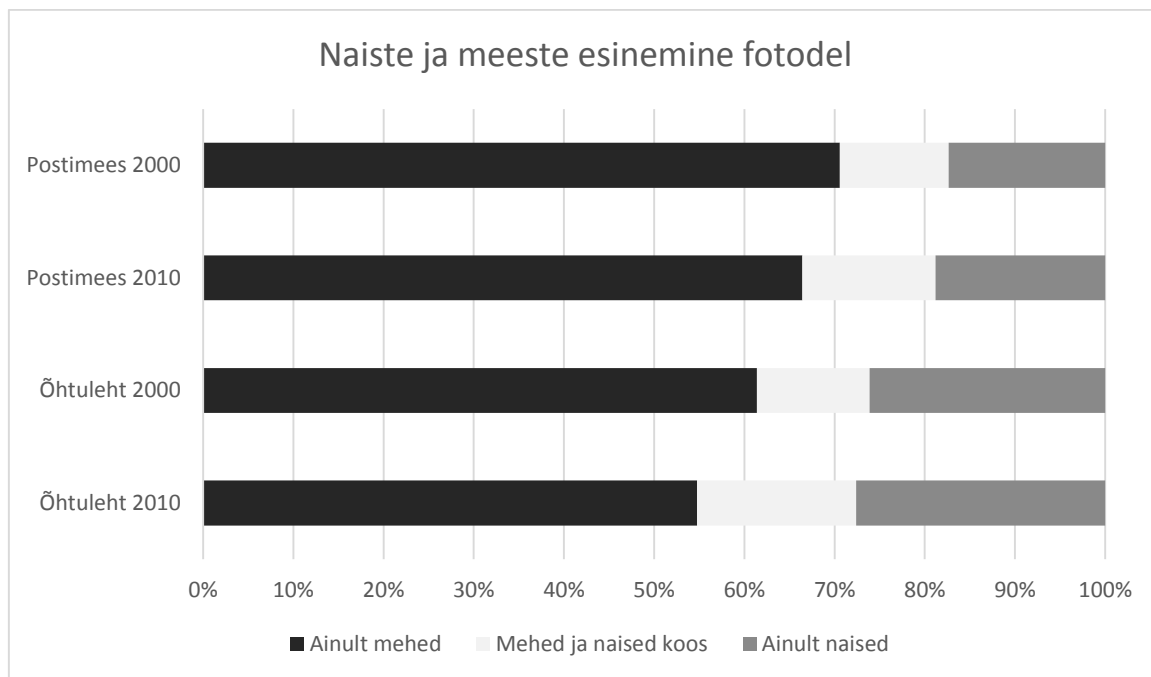
Järgnevas peatükis annan ülevaate uurimistulemustest. Peatükk on struktureeritud uuritud parameetrite järgi. Kuna uurimus keskendub nii kahe lehe võrdlusele kui ajalistele muutustele, on igas alapeatükis analüüsitud kaht näitajat. Esiteks võrdlen, kuidas on Postimees ja Õhtuleht naisi kujutanud: analüüsin kummagi lehe uurimistulemusi paralleelselt, tuues nii graafiliselt kui selgitustega välja naiste kujutamise olulisemad erinevused ja sarnasused kahes lehes. Teiseks annan igas alapeatükis ülevaate muutustest, mis on kahe lehe naiste kujutamise viisides kümne aasta jooksul toimunud.

3.1. Naiste kujutamise sagedus fotodel ja fookus

Esimene väga oluline uurimistulemus näitab, et mehi kujutatakse ajalehefotodel tunduvalt rohkem kui naisi (tabel 1). See tendents kehtis nii mõlema analüüsitud lehe kui aasta puhul. Fotosid, kus oli kujutatud ainult naisi, oli mõlema lehe ja ajaperioodi jooksul kaks kuni neli korda vähem kui fotosid ainult meestest.

Tabel 1: Naiste ja meeste sagedus ajalehefotodel 2000 ja 2010

	Postimees				Õhtuleht			
	2000		2010		2000		2010	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Ainult mees/mehed	240	71%	198	66%	167	61%	121	55%
Ainult naine/naised	59	17%	56	19%	71	26%	61	28%
Mehed ja naised koos	41	12%	44	15%	34	13%	39	18%
Fookuses mees/mehed	14		18		6		7	
Fookuses naine/naised	9		8		7		9	
Fookuses mõlemad/ mitte kumbki	18		18		21		23	
Mehi kokku	281	83%	242	81%	201	74%	160	72%
Naisi kokku	100	29%	100	34%	105	39%	100	45%
Fotosid kokku	340	100%	298	100%	272	100%	221	100%

Joonis 1: Naiste ja meeste esinemine fotodel (Postimees 2000 n = 340; Postimees 2010 n = 298; Õhtuleht 2000 n = 272; Õhtuleht 2010 n = 221)

Kaht ajalehte võrreldes on näha et tabloidleht on selgelt „naiselikumate“ fotodega. 2000. aastal olid Postimehes naised 29% fotodel, samas kui Õhtulehes olid 39% fotodel. Kümme aastat hiljem püsis see vahe peaaegu muutumatuna: Postimehes kujutati 34% fotodel naisi ja Õhtulehes 45% fotodel. Seega oli Õhtulehes kogu aeg rohkem naistefotosid kui Postimehes.

Kui vaadelda ajalisi muutuseid, siis on näha, et mõlemas lehes on vähenenud meeste osakaal ja suurenenud naiste oma. Postimehes vähenes ainult meestefotode osakaal viis ja Õhtulehes kuus protsendipunkti (joonis 1). Samal ajal kasvas veidi (kaks protsendipunkti mõlemas lehes) ainult naiste osakaal ja veel rohkem hakati naisi ja mehi kujutama fotodel koos. Kuigi naiste esinemine kõikidel fotodel (mitte ainult neil, kus on kujutatud vaid naisi) kasvas samuti mõlema lehe puhul viis-kuus protsendipunkti ning meeste osakaal vähenes kaks protsendipunkti, on see muutus pika ajaperioodi kohta siiski väike. Postimehes kujutati 2010. aastal naisi fotodel 47 protsendipunkti vähem kui mehi ja kuigi see on edasimineku võrreldes 2000. aastaga, on sugude ebavõrdsus siiski äärmiselt suur. Õhtulehes on olukord olnud mõlemal võrreldud aastal parem kui Postimehes ning samuti on Õhtulehe fotod muutunud aja jooksul sooliselt võrdsemaks. Siiski kujutati 2010. aastal Õhtulehes naisi 27 protsendipunkti vähem kui mehi. Ka see on üsna kõrge protsent ja näitab meeste ja naiste ebavõrdset

kujutamist, seda enam, et antud töö valimis olid Õhtulehe 2010. aasta fotod kõige võrdsem ajaperioodi ja ajalehe kombinatsioon.

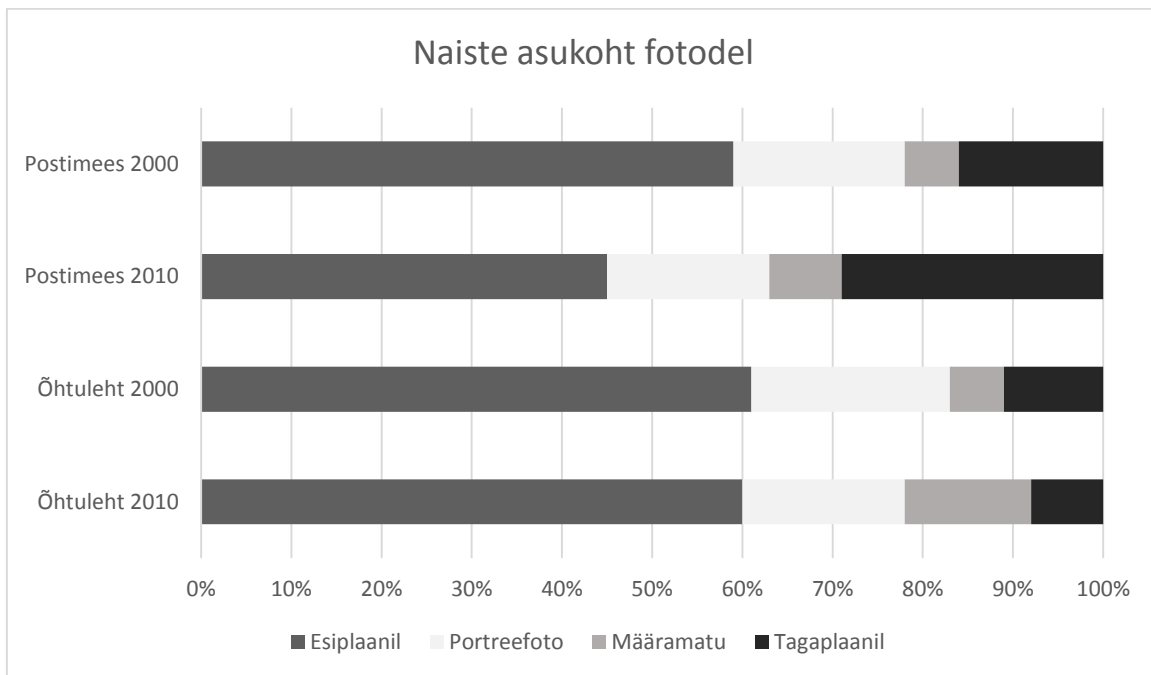
Erinevused Õhtulehe ja Postimehe vahel on jäänud võrreldud aastatel sisuliselt samaks. Postimees ja Õhtuleht erinevad igas kategoorias peaaegu kümme protsendipunkti: see tähendab, et Õhtuleht kujutab umbes kümme protsendipunkti rohkem naisi kui Postimees (nii ainult naiste, ainult meeste kui meeste koguarvestuses ja naiste koguarvestuses). Need trendid näitavad, et esiteks on sooline võrdsus kasvanud samal määral mõlemas lehes ja võib öelda, et tagasihoidlik trend naiste sagedasemaks kujutamiseks on üldine, mitte vaid ühe lehetüübi eripära. Teiseks näitavad uurimistulemused, et vähemalt soolisest aspektist pole märgata Postimehe tabloidiseerumist, kuna kümne aasta kohta on Postimehe naistefotode hulk kasvanud vähe.

Mõlemas lehes esines oluline seaduspära meeste ja naiste eraldi ja koos kujutamisel. Kodeerimisest selgus, et nii Postimehes kui Õhtulehes kujutatakse naisi ja mehi üldjuhul eraldi. Fotode hulk, millel olid kujutatud ainult mehed või ainult naised, oli fotode koguhulka arvestades märkimisväärne. Postimehes esinesid 2000. aastal mehed ja naised koos vaid 12 protsendil ja Õhtulehes 13 protsendil fotodest. 2010. aastal olid protsendid vastavalt 15 ja 18. Üheks põhjuseks, miks on välja kujunenud justkui eraldi meeste ja naiste maailm, võib pidada seda, et inimesi kujutatakse fotodel üldjuhul üksinda – sageli tehakse fotod spetsiaalselt loo jaoks ja soovitakse esile tõsta konkreetset isikut, kes loos räägib. Samas on huvitav, et kuigi ajalehefotod paistavad olevat aina kontsentreeritumad ja konkreetsele indiviidile keskenduvad, siis sugupooli hakati 2010. aastaks koos kujutama hoopis varasemast rohkem. Seega ei pruugi 2000. aasta vähenenud naiste ja meeste koosinemine tulla üksnes sellest, et inimesi kujutatakse sageli üksinda, vaid ka sellest, et sugupoolte omavahelisele läbikäimisele, mis peegeldab rohkem reaalsust, on hakatud keskenduma alles hiljem.

Kokkuvõttes võib öelda, et naisi kujutatakse meestega võrreldes ajalehefotodel oluliselt vähem. Olukord on parem tabloidlehes, kus kujutatakse naisi umbes kümme protsendipunkti rohkem kui kvaliteetlehes. Kümnendi lõpuks kujutasid mõlemad väljaanded veidi rohkem naisi ja vähem mehi kui kümnendi alguses. Sellest hoolimata oli ka 2010. aastal Postimehes naisi 47 protsendipunkti võrra vähem kui mehi. Mõlemas lehes kujutati naisi vähem kui pooltel fotodel (Postimehes 34% ja Õhtulehes 45%), samas kui mehed olid umbes kolmveerandil piltidest. Mehi ja naisi kujutati fotodel enamasti eraldi, mis loob justkui eraldi meeste ja naiste maailma.

3.2. Naiste asukoht fotodel

Nii naiste asukohta kui tegevuse põhjal saab analüüsida, kuivõrd kujutatakse naisi foto kesksete isikutena, kes kontrollivad pildil toimuvat tegevust, ning kuivõrd kujutatakse neid passiivsete kõrvalseisjatena. Analüüsitulemustest selgus, et naiste asukohta puhul kahes ajalehes suuri erinevusi ei ole.

Joonis 2: Naiste asukoht fotodel (n = 100 fotot)

2000. aastal kujutati naisi esiplaanil kahes lehes praktiliselt võrdselt. Postimehes olid naised mõnevõrra rohkem seatud tagaplaanile, samas kui portreefotode ja esiplaanil kujutamise hulk oli mõlemas lehes enam-vähem võrdne (vt joonis 2). Kui Õhtulehes kujutati ka kümme aastat hiljem naisi peaaegu sama palju esiplaanil kui 2000. aastal, siis oluline muutus oli toimunud Postimehes, kus kujutati naisi 2010. aastal esiplaanil kümme protsendipunkti vähem kui 2000. aastal. Samal ajal kasvas oluliselt (13 protsendipunkti) naiste tagaplaanil kujutamine. Naiste tagaplaanile „liikumist“ tekitasid näiteks fotod erinevatest avalikest üritustest, mille pilte avaldas Postimees 2010. aastal väga palju. Sinna hulka kuulusid nii spordiüritused, poliitilised meeleavaldused kui meelelahutusüritused, kus naised olid enamasti publikus ning mehed tegutsesid esiplaanil. Valitud ajavahemikku jäi näiteks õnnetus, kus Tšiili kaevurid jäid maa

alla lõksu. Nende päästeoperatsiooniga seoses avaldati mitmeid pilte, kus naised olid tagaplaanil, elasid meestele kaasa või aitasid kaasa päästeoperatsioonis (näiteks kiirabitöötaja). Lisaks kasutas Postimees ka väga palju selliseid fotokompositsioone, kus naised jäeti tahtlikult mingite esemete taha. Selle poolest paistis silma eriti 14. oktoobri lehenumber, kus oli naisi kujutatud erinevatel fotodel järjest aia, lapsevankri, autoukse ja mänguauto taga (vt lisa 10, foto 3).

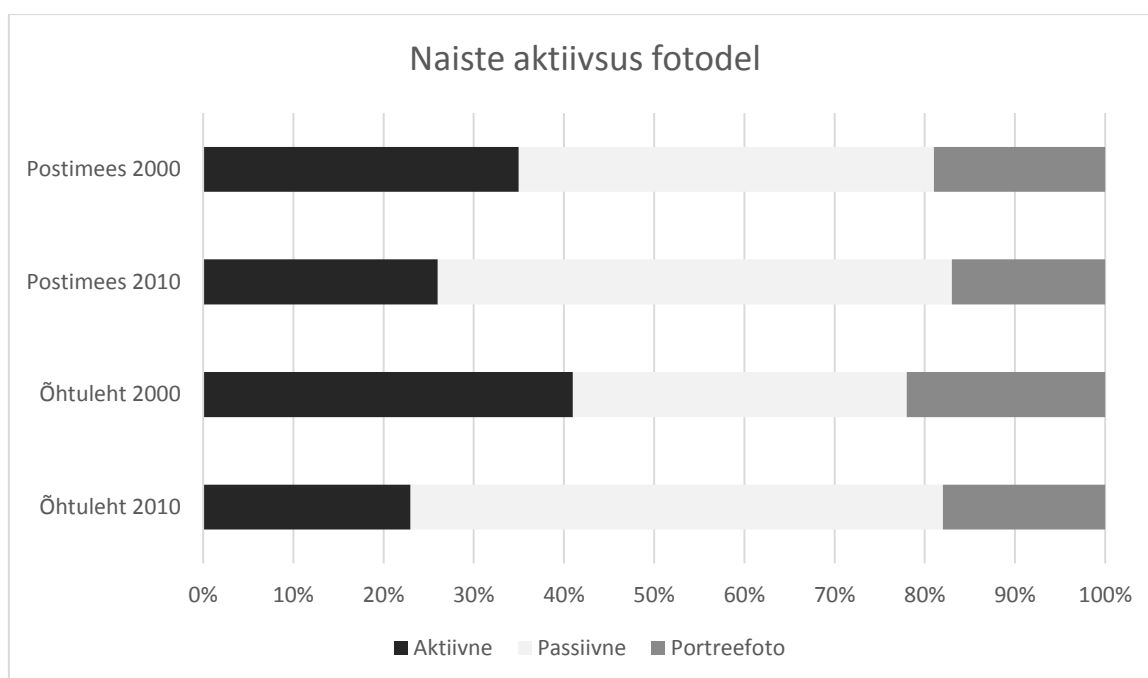
Portreefotod tähendavad sisuliselt samuti naiste esiplaanil kujutamist, seega võib lisaks tegevuspiltidele vaadelda ka, kui palju on naisi üleüldse kujutatud fotode esiplaanil. Sellest võrdlusest selgub, et mõlemal ajaperioodil kujutas Õhtuleht naisi sagedamini esiplaanil kui Postimees. Samas on ka naiste üleüldine esiplaanil kujutamine aja jooksul vähenenud. Kui Postimees kujutas 2000. aastal naisi esiplaanil ja portreefotodel kokku 78%, siis 2010. aastal 63% ehk 15 protsendipunkti vähem. Õhtulehes oli muutus väiksem: 2000. aastal oli esiplaanil ja portreefotodel naisi 83% ja 2010. aastal viis protsendipunkti vähem ehk 78%. Postimehest väiksem muutus Õhtulehes tuleb põhiliselt sellest, et pildistamiseks olid valitud sageli teistsugused nurgad ja teistsugune kompositsioon kui kvaliteetlehes: fotode keskmis oli inimene, samas kui Postimees seadis esiplaanile esemeid ja jättis naised taustale.

Kokkuvõttes võib öelda, et naised fotodel on liikunud kümne aasta jooksul rohkem tagaplaanile. Eriti tugev oli muutus Postimehes, kus naisi oli esiplaanil 15 protsendipunkti vähem kui kümnendi alguses. Õhtulehes kujutati naisi tagaplaanil vähem, aga ka seal valitses kümnendi jooksul langustrend. Sellest hoolimata olid Õhtulehe naised alati rohkem esiplaanil kui naised Postimehe fotodel.

3.3. Naiste aktiivsus fotodel

Naiste aktiivsuse puhul olid muutused aja jooksul tugevamad kui kahe lehetüübi erinevused. 2000. aastal oli Postimehes 35% aktiivseid naisi ja Õhtulehes 41% (joonis 3). 2010. aastal toimus aga oluline aktiivsuse vähenemine nii Postimehe kui Õhtulehe fotodel. Postimehes kujutati kümnendi lõpuks üheksa protsendipunkti võrra vähem aktiivseid naisi kui kümnendi alguses. Õhtulehes vähenes aga aktiivsete naiste hulk 18 protsendipunkti, mis on väga suur muutus. Kui 2000. aastal oli Postimehes rohkem aktiivseid naisi kui Õhtulehes, siis 2010. aastal oli Postimehes kolm protsendipunkti rohkem aktiivseid naisi kui Õhtulehes – see tähendab, et kvaliteetlehe naised muutusid aktiivsemaks kui naised tabloidlehes, kuigi

kümnendi alguses oli olukord vastupidine. Aktiivsete naiste arvu vähenemist Õhtulehes võib selgitada sellega, et 2010. aastal kirjutati väga palju moeteemadel – nende uudiste juurde lisati korraka mitu fotot passiivsetest modellidest. Samuti kasutati varasemast rohkem fotosid, kus inimesed poseerisid tegevusetult kaamerale: eriti kasutati selliseid fotosid lugude juures, kui kirjutati kuulsustest ja inimeste eraelust (lisati näiteks foto punasel vaibal poseerivast kuulsusest). Ka problemlugude juures lasti sageli inimestel poseerida. Näiteks, kui Õhtuleht avaldas loo Eesti vaeseimast vallast, siis seal juures kasutati fotosid poseerivatest inimestest.

Joonis 3: Naiste aktiivsus fotodel (n = 100 fotot)

Naiste aktiivsus oli juba 2000. aastal mõlemas lehes üsna väike, kui võtta arvesse, et ka portreefotod on passiivsed. 2010. aastal oli naiste passiivsus fotodel aga eriti suur. Õhtulehes olid rohkem kui 2/3 ehk 77% fotodest passiivsed. Postimehes oli passiivseid fotosid 2010. aastal peaaegu sama palju – 74%.

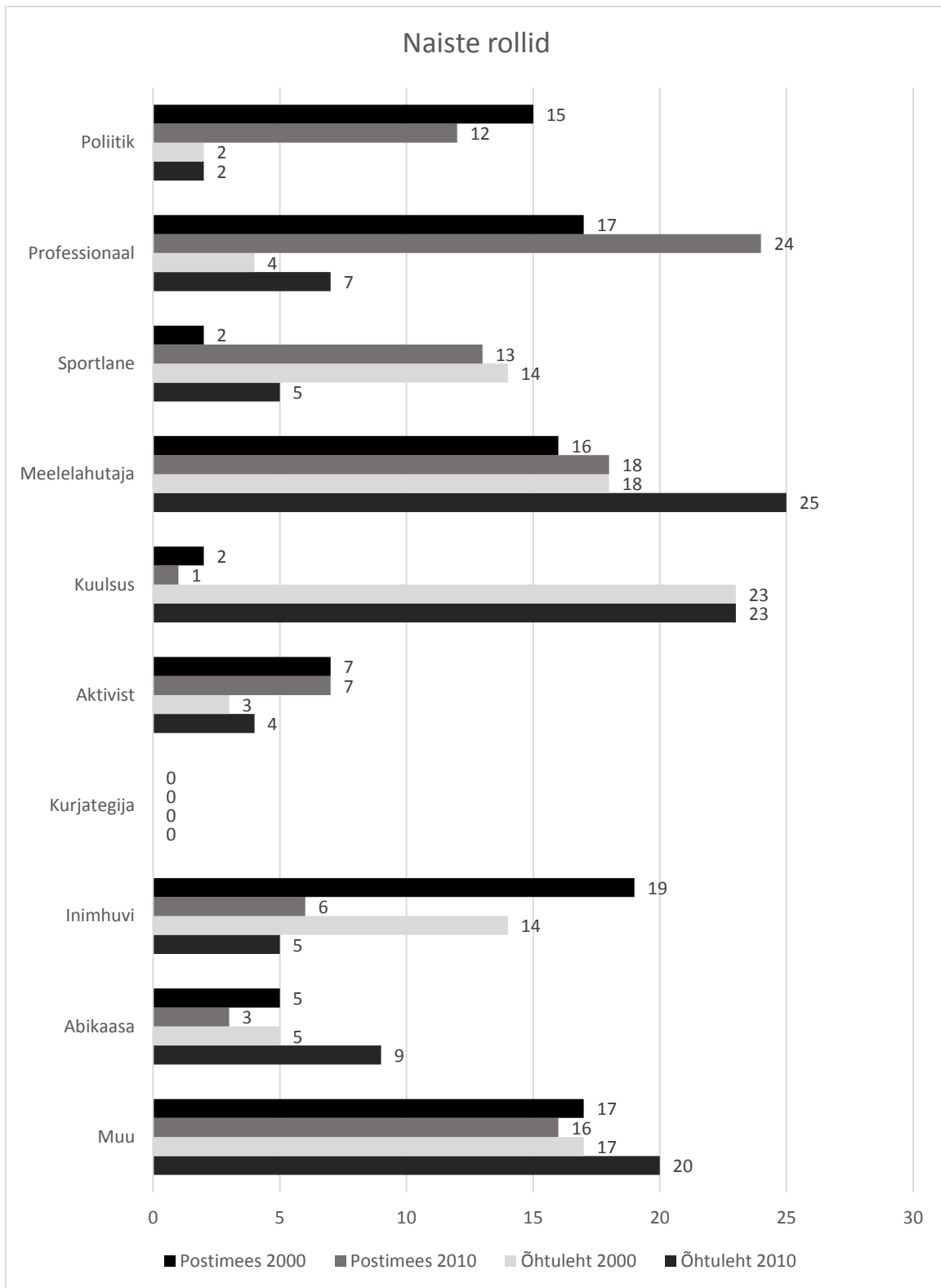
Ajalehtedes pole iga teema puhul võimalik kasutada fotot mõnest konkreetsest üritusest või sündmuste käigust, kus inimesed tegutsevad. Kuna fotosid tehakse sageli spetsiaalselt loo jaoks ja inimesed peavad piltide jaoks poseerima, on mõneti mõistetav, miks on passiivsete fotode hulk nii suur. Samuti tuleb arvesse võtta, et antud töös ei tähenda passiivsus täielikku

liikumatus, vaid sinna hulka käib ka kõndimine ja teiste inimestega vestlemine, mis pole visuaalselt dünaamilised tegevused. Sellest hoolimata on vaid kolmandik aktiivseid fotosid väga väike hulk.

Kokkuvõttes võib öelda, et naised on ajalehefotodel äärmiselt passiivsed. Pigem kujutatakse naisi poseerimas, tegevusetult seismas või kellegi teise tegevuse subjektina kui aktiivselt oma tegevust kellelegi/millelegi suunamas. Kümneni jooksul toimus naiste aktiivsuses tugev tagasimine ehk naisi hakati kujutama varasemast veelgi passiivsemana. 2010. aastal oli mõlemas lehes ligikaudu 2/3 naistest passiivsed ning kui kümneni alguses oli olukord parem tabloidlehes, siis kümneni lõpuks olid kvaliteetlehe naised aktiivsemad.

3.4. Naiste rollid fotodel

Kõige enam tulid kahe lehetüübi erinevused välja naiste rolle analüüsid. Analüüsitud lehtedes kujutatud naiste rollid olid väga erinevad. 2000. aastal kujutas Postimees 13 protsendipunkti võrra rohkem naisi poliitikutena ja professionaalidena kui Õhtuleht (joonis 4). Õhtulehes kujutati vastukaaluks 12 protsendipunkti rohkem sportlaseid ja 21 protsendipunkti rohkem kuulsuseid Postimees. Neist tulemustest on selgelt näha, kuidas ajalehtede erinev sisu mõjutab ka naiste esitlemist fotodel. Õhtuleht näitas naisi kõige enam kuulsustena (23%), sest tabloidlehtedele on tunnuslik keskendumine meelelahutusele, kuulsuste eraelule ja spordile. See-eest oli naiste kujutamine meelelahutaja rollis kahes lehes peaaegu võrdne (Postimehes 16% ja Õhtulehes 18%). Selle üheks põhjuseks võivad olla saatekava juurde lisatud kaadrid filmidest, mida oli Postimehe mõnes numbris rohkemgi kui Õhtulehes. Lisaks avaldati Postimehe kultuurirubriigis sageli fotosid teatrietendustest, kus võis samuti tihti naisi näha.

Joonis 4: Naiste rollid fotodel (n = 100)

Mõlema ajalehe puhul oli 2000. aastal oluline tähtsus inimhuvi äratava tegelase ja muu rolli kategoorial (inimhuvi äratavaid tegelasi oli Postimehes 19% ja Õhtulehes 14%, muid rolle mõlemas lehes 17%), mis tähendab, et fotodel on kujutatud palju naisi, kes pole avaliku elu tegelased ja pole ise tähelepanu otsinud. Postimehes ilmus iga päev artikkel sarjast „Teekond maailma lõppu“, kus kirjutati erinevates maailma paigus elavatest inimestest, kellel on huvitavad hobid või kes on millegi poolest tähelepanuväärsed. Selle rubriigi fotodel esines väga palju naisi, mis selgitab ka inimhuvi äratavate tegelaste suurt osakaalu Postimehe fotodel.

Õhtuleht paistis 2000. aastal Postimehega võrreldes silma eriti suure kuulsuste osakaalu poolest. Õhtulehes oli see kõige populaarsem roll naiste kujutamisel (23%), samas kui Postimehes oli naiskuulsuseid vaid kaks protsenti. See erinevus on kvaliteet- ja tabloidlehe puhul ootuspärane, kuna tabloidleht keskendubki rohkem kuulsuste eraelule.

Õhtulehe puhul võib 2000. aastast esile tõsta ka oluliselt suuremat naiste kujutamist sportlastena kui Postimehes. Õhtulehes ilmus fotoseeria, kus üks naine õpetas kuuel erineval fotol jõusaaliharjutusi tegema. Lähtuvalt meetodist on fotod loetud eraldi, kuna ajalehetoiemise valik oli iga harjutust sarnasel moel presenteerida, ja seetõttu suurendas fotoseeria oluliselt ka sportlase rolli esinemist. Siiski, isegi ilma selle fotoseeriata oli Õhtulehes kujutatud tunduvalt rohkem naissportlasi kui Postimehes (kaheksa versus kaks protsenti). Üldine tendents näitas, et spordirubriikides oli 2000. aastal mõlemas lehes mõne lehenumbri puhul esitatud mitukümmend fotot ja naised olid neist vaid mõnel üksikul, seega oli spordirubriik üks maskuliinsemaid rubriike nii Postimehes kui Õhtulehes.

Kümnendi jooksul ei tulnud suuri muutusi kahe lehe eripäradesse. Postimehes kujutati kvaliteetlehele iseloomulikult endiselt rohkem poliitikuid, professionaale ja aktiviste kui Õhtulehes. Õhtulehes säilis see-eest Postimehest sagedasem meelelahutajate ja kuulsuste kujutamine. Tegelikult kummagi lehetüübi eripärad nende rollide osas kohati isegi süvenesid: Postimees kujutas varasemast seitse protsendipunkti rohkem professionaale ja Õhtuleht sama palju rohkem meelelahutajaid.

Kümnendi jooksul muutus Postimehes kõige enam see, et varasemast 13 protsendipunkti vähem kujutati naisi inimhuvi äratavate tegelastena. See võis tulla suuresti sellest, et 2000. aastal oli Postimehes spetsiaalne rubriik maailma eri paigus elavate tavaliste inimeste kujutamiseks, samas kui 2010. aastal sellist rubriiki enam polnud. Inimhuvi äratavate tegelaste tähtsus vähenes märgatavalt (üheksa protsendipunkti) ka Õhtulehes. Mõlema lehe

omavaheline suhe jäi samaks: see tähendab, et Postimees kujutas ka kümnendi lõpus natukene rohkem inimhuvi äratavate tegelaste rollis naisi kui Õhtuleht. Siiski oli selle rolli vähenemine mõlema lehe puhul üks silmatorkavamaid. Inimhuvi äratavate tegelaste esinemist Postimehes sagedamini kui Õhtulehes võib selgitada sellega, et kuigi ka tabloidlehes kirjutatakse sageli tavalistest inimestest, kellele on näiteks liiga tehtud või kes on mingis sündmuses kannatanud, siis oluliselt rohkem keskendub Õhtuleht siiski kuulsatele inimestele: meelelahutajatele ja avaliku elu tegelastele. Kuna kuulsuste eraelust kirjutamine pole kvaliteetlehele omane, keskendub Postimees pigem tavaliste inimeste tegemistele, mistõttu on ka inimhuvi roll kvaliteetlehes levinum.

Teise olulise muutusena kasvas Postimehes sportlaste osakaal 11 protsendipunkti, samas kui Õhtulehes vähenes sportlaste esinemine üheksa protsendipunkti. See tähendab, et kui 2000. aastal kujutas Õhtuleht 12 protsendipunkti rohkem sportlaseid kui Postimees, siis 2010. aastal oli Postimehes kaheksa protsendipunkti rohkem sportlaseid kui Õhtulehes, sest Postimees hakkas näitama naissportlasi, keda varem polnud lehes peaaegu üldse. Kummaski lehes avaldatud sportlaste fotod erinesid ka sisu poolest. Õhtulehe 2000. aasta suur spordifotode arv tuli sellest, et valimis oli näiteks mitmest fotost koosnev õpetus jõusaalimasinate kasutamiseks ning lisaks kujutati kuulsuseid (nt. Anne Veesaart, vt lisa 12, foto 12) jõusaalimasinal. Seega näidati lugejaile tavalist naist, kes hoiab end füüsiliselt heas vormis. Postimehe naine oli seevastu profisportlane: 2010. aastal kujutati palju suusatajaid ja tennisiste, lisaks ka sportlaste treenereid ja iluuisutajaid.

Meelelahutajate osakaal kasvas mõlemas lehes veidi, kuigi Õhtulehes oli meelelahutajaid tabloidlehele ootuspäraselt rohkem (seitsme protsendipunkti võrra rohkem). Kui kuulsuseid oli Postimehes 2000. aastal vaid kaks protsenti, siis see hulk vähenes veelgi ja 2010. aastal oli Postimehes kuulsuseid vaid üks protsent, samas kui Õhtulehes oli see populaarsuselt teine roll (23%).

Aktivistide osakaal jäi mõlemas lehes tagasihoidlikuks ja sisuliselt samaks kui kümnendi algul. Postimees kujutas ka kümnendi lõpul kvaliteetlehele omaselt veidi rohkem aktiviste. Seda võib seletada poliitikauudistega ja fotodega erinevatest meeleavaldustest ning muudest ühiskondlikest ettevõtmistest, mida tabloidlehes niivõrd palju ei kajastata. 2010. aasta Postimehe fotode aktivistid olid suuremas osas välismaised, kuna Eestis suuri kodanikualgatusi vaadeldud ajavahemikku ei jäänud, erinevalt 2000. aasta oktoobrist, mil toimus näiteks medõdede streik.

Aktiivse ühiskonnaeluga võib siduda ka seda, et mõlemas lehes kasvas professionaalide osakaal. Postimehes oli see roll juba 2000. aastal üks populaarsemaid ning kümnendi lõpuks kasvas selle esinemise sagedus veel seitse protsendipunkti. Fotodel kujutatud professionaalid olid näiteks õpetajad ja teised koolitöötajad, medõed ja arstid, politseinikud, erinevate asutuste direktorid ja kõneisikud (näiteks rubriigis „Üks küsimus“, kus paluti erinevatel ekspertidel samale küsimusele vastata). Samas vähenes Postimehes poliitikute osakaal kolme protsendipunkti võrra. Õhtulehes nende rollide osas suuri muutusi ei toimunud (poliitiku roll jäi täiesti muutumatuks), seega säilitas Õhtuleht tabloidi eripära, näidates naisi pigem meelelahutajate kui professionaalidena.

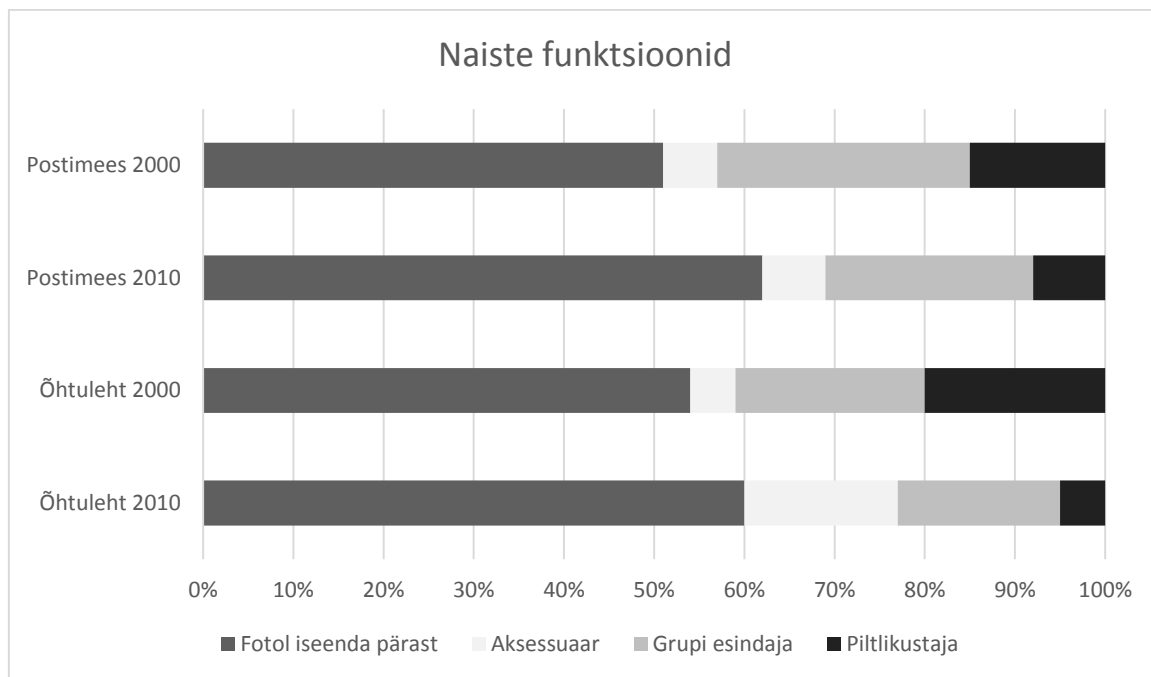
Ainus roll, mida ei esinenud üheski analüüsitud lehes, olenemata ajaperioodist, oli kurjategija roll. Kurjategijate fotosid paistis ajalehtedes üldse üsna vähe olevat, mis võib olla üheks naiskurjategijate täieliku puudumise põhjuseks.

Õhtulehes kasvas kümnendi lõpuks abikaasa ja muu rolli osakaal (vastavalt neli ja kolm protsendipunkti), samas kui Postimehes vähenes mõlema rolli osakaal veidi (vastavalt kaks ja üks protsendipunkt). Mõlemas rollis naised on isiksusena pigem kõrvalised, loo seisukohast mitte eriti olulised ja neid kasutatakse sageli silmailuks ning visuaalsetel eesmärkidel.

Kokkuvõttes võib öelda, et mõlemal lehel on väga selged eripärad naiste rollide kujutamisel. Postimees kui kvaliteetleht kujutab naisi eelkõige poliitikute ja professionaalidena, samas kui Õhtuleht tabloidina kujutab eelkõige meelelahutajaid ja kuulsuseid. 2000. aastal oli mõlemas lehes suur tähtsus inimhuvi rollil, mille osakaal vähenes kümnendi lõpuks oluliselt mõlemas lehes. Postimehes kasvas aja jooksul tugevalt sportlaste ja professionaalide osakaal, samas kui Õhtuleht kujutas varasemast veelgi rohkem meelelahutajaid.

3.5. Naiste funktsioonid fotodel

Kõige olulisem naiste kujutamise funktsioon on nende näitamine iseenda pärast, st naine on loo seisukohast oluline, on millegagi hakkama saanud või esineb loos allikana. Selles rollis kujutati naisi mõlemas lehes ja mõlemal aastal kõige rohkem (joonis 5). 2000. aastal näidati naisi Postimehes iseenda pärast 51% ja Õhtulehes peaaegu sama palju ehk 54%. Kuigi see oli kõige levinum funktsioon naiste kujutamiseks, pole see protsent siiski eriti suur. Tuleb arvestada, et kõikide teiste funktsioonide puhul on naise isiksus teisejärguline ja selliseid fotod moodustasid samuti peaaegu poole valimist.

Joonis 5: Naiste funktsioonid fotodel (n = 100 fotot)

Kümnendi jooksul paranes olukord mõlemas lehes. Postimehes kujutati naisi 2010. aastal 11 protsendipunkti ja Õhtulehes kuue protsendipunkti võrra rohkem iseenda pärast kui 2000. aastal. Lehed ei erinenud teineteisest selle funktsiooni kasutamise poolest oluliselt kummalgi aastal: 2000. aastal oli küll natuke rohkem naisi iseenda pärast kujutatud Õhtulehes ja 2010. aastal Postimehes, aga need erinevused olid väga väikesed. See tähendab, et kvaliteetleht ja tabloid kujutavad naisi iseenda pärast enam-vähem võrdsel määral.

Suurem erinevus oli teiste funktsioonide kasutamises. 2000. aastal näidati Postimehes seitse protsendipunkti rohkem naisi grupi esindajatena kui tabloidis, samas kui Õhtulehes oli viis protsendipunkti rohkem piltlikustajaid kui kvaliteetlehes. Seda võib selgitada sellega, et Postimees kirjutab rohkem poliitilistest teemadest, millega seoses avaldatakse sageli grupi esindajate fotosid: sinna hulka käivad näiteks streikijad, meelavaldajad, õnnetuses kannatajad või mingi ühiskondliku probleemiga seotud inimesed. Samas tutvustas Õhtuleht naiste abiga erinevaid iluprotseduure ja sportimisviise.

2010. aastal vähenes Postimehes grupi esindajate hulk viis protsendipunkti, kuid sellest hoolimata oli ka kümnendi lõpus Postimehes grupi esindajate hulk suurem kui Õhtulehes (viis protsendipunkti suurem). Õhtulehes vähenes oluliselt piltlikustajate osakaal (15 protsendipunkti) ja sages aksessuaaride esinemine (12 protsendipunkti). Aksessuaarideks

olid näiteks „Tantsud tähtedega“ saates osalenud kuulsate meeste tantsupartnerid, erinevaid soenguid ja kehamaalinguid esitlenud modellid ja kuulsate meeste, näiteks Humprey Bogarti ja Urmas Alenderi kaasadena kujutatud naised. Aksessuaaridel on puhtalt silmailu eesmärk, seega ei esinda need naised ajalehes iseennast ega enamasti ka mingit ideed, mis võiks neile endile oluline olla.

Kokkuvõttes võib öelda, et naisi kujutati fotodel iseenda pärast umbes pooltel juhtudel ja olukord on kümnendi jooksul veidi paranenud (Postimehes kujutati naisi enda pärast 62% ja Õhtulehes 60%). Kaks lehte erinevad teineteisest eelkõige selle poolest, et Postimees kujutab naisi sagedamini grupi esindajatena, samas kui Õhtulehes on rohkem aksessuaare ja piltlikustajaid.

3.6. Kokkuvõte

Uurimistulemustest selgus, et kümnendi jooksul on tekkinud mitmeid muutusi kummagi lehe eripäradesse.

Kvantitatiivselt on sooline võrdsus ajalehtedes suurenenud: naisi kujutatakse fotodel veidi rohkem ja mehi veidi vähem kui kümnendi alguses. Samas on need muutused väikesed: meeste osakaal on vähenenud kaks protsendipunkti ja naiste osakaal tõusnud viis-kuus protsendipunkti mõlema lehe fotodel. Kui mehi näeb mõlemas lehes umbes 2/3 fotodel, siis naisi näeb endiselt vähem kui pooltel fotodel (Postimehes 34% ja Õhtulehes 45%).

Naisi kujutati 2000. aastal mõlemas lehes esiplaanil umbes 60% fotodest. Naised „liikuvad“ kümnendi jooksul fotodel rohkem tagaplaanile: kui Õhtulehes jäi see näitaja sisuliselt samaks, siis Postimehes näidati naisi 15 protsendipunkti vähem esiplaanil kui kümnendi alguses.

Naiste aktiivsus vähenes kümnendi jooksul samuti. 2000. aastal kujutati tabloidlehes veidi rohkem aktiivseid naisi kui kvaliteetlehes. Kümnendi lõpuks vähenes aga naiste aktiivsus mõlemas lehes – eriti tabloidis, kus oli 77% naistest passiivsed. Postimehes oli passiivseid naisi 2010. aastal 74%.

Naiste rollid erinesid kahe lehe puhul märgatavalt. Kvaliteetlehes kujutati rohkem poliitikutid ja professionaale, samas kui tabloidleht näitas naisi kuulsustena ja meelelahutajatena (meelelahutajaid oli palju ka Postimehes). Suurimad muutused ajas olid sportlaste hulga oluline suurenemine Postimehes ja inimhuvi äratavate tegelaste hulga vähenemine mõlemas

lehes. Lisaks suurenes oluliselt kummaski lehes niigi populaarsete rollide osakaal: Postimehes professionaali ja Õhtulehes meelelahutaja roll.

Naiste funktsioonid muutusid kümnendi jooksul enim selle poolest, et naisi hakati rohkem kujutama iseenda pärast ja vähem sümbolina millegi muu jaoks. Kümnendi lõpuks kujutati naisi rohkem kui pooltel juhtudel (umbes 60%) iseenda pärast. Mõlemal ajaperioodil oli näha, et kvaliteetleht esitles naisi pigem grupi esindajatena, samas kui tabloidleht näitas naisi pigem aksessuaaride ja piltlikustajatena.

4. Järeldused

Selles peatükis toon välja uurimuse põhilised järeldused uurimisküsimuste kaupa. Peatüki esimeses alaosas on vastatud kummagi lehetüübi erinevustele keskenduvatele küsimustele ning teises alaosas toon esile naiste visuaalse kujutamise trendid kümnendi jooksul.

4.1. Kuidas erineb naiste kujutamine ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidis?

Milline on naiste ja meeste osakaal ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidlehes?

Mõlemas vaadeldud lehes kujutati naisi oluliselt vähem kui mehi. Kõige enam oli mõlemal aastal analüüsitud ajalehtedes fotosid, millel on kujutatud ainult meest või mehi (Postimehes oli vastavalt 2000. ja 2010. aastal ainult mehi kujutatud 71% ja 66% fotodel, Õhtulehes 61% ja 55% fotodel), samas kui ainult naist või naisi kujutati kaks kuni neli korda vähem: Postimehes 17% ja 19% fotodel, Õhtulehes 26% ja 28% fotodel. See näitab, et sugude representatsioon on kvantitatiivselt väga erinev ja naised on hoolimata ühiskondlikest arengutest ajakirjandusfotode sisus endiselt vähem esindatud.

Kui palju kujutatakse naisi tabloidlehes fotodel võrreldes kvaliteetlehega?

Õhtuleht oli oluliselt „naiselikuma“ sisuga leht kui Postimees. Naisi kujutati 2000. aastal tabloidlehes kümne protsendipunkti võrra rohkem ja mehi üheksa protsendipunkti võrra vähem kui kvaliteetlehes. Kümnendi lõpus olid vastavad näitajad mõlemad üheksa protsenti. Õhtulehes oli erinevalt Postimehest ka otseselt naistele suunatud rubriike, kuid need olid oma olemuselt stereotüüpsed, näiteks „Naine + kodu“ või mitmeleheküljeline „Ilu ja tervis“. Jättes kõrvale sisu stereotüüpsuse on naiste arvulist esindatust arvestades tabloidlehes sooliselt võrdsem olukord kui kvaliteetlehes.

Mil määral erineb naiste visuaalne domineerimine (asukoht, tegevus) ajalehefotodel kvaliteetlehes ja tabloidis?

Lisaks naiste arvukamale kujutamisele olid tabloidlehe naised ka visuaalselt domineerivamad kui kvaliteetlehes. Naisi kujutati kümnendi alguses nii Õhtulehes kui Postimehes enamasti esiplaanil (mõlemas lehes ligikaudu 60%), see tähendab olulisemana taustast ja teistest pildilolevatest objektidest või inimestest. Kuna 2010. aastaks „liikused“ kvaliteetlehe naised olulisel määral fotode tagaplaanile, olid kümnendi lõpus tabloidlehe naised palju aktiivsemad, domineerides fotodel tegevusega ja olles sagedamini ise tegevuse algatajad.

Postimehe naised olid 2000. aastal passiivsemad ja Õhtulehe naistest sagedamini tegevuse objektiks. 2010. aastal olid Postimehe naised aga tabloidlehe naistest aktiivsemad.

Kuivõrd erinevad naiste rollid kvaliteetlehe ja tabloidlehe fotodel?

Naiste rollid kvaliteetlehes ja tabloidlehes olid väga erinevad. Kvaliteetlehes olid naised valdavalt poliitikud ja professionaalid, samas kui tabloidlehes polnud naispoliitikuid ja -professionaale peaaegu üldse. Õhtulehes kujutati jällegi palju naissportlasi ja naiskuulsuseid, samas kui 2000. aastal ei olnud Postimehes neis rollides naisi peaaegu üldse. Mõlemad lehed kujutasid naisi väga palju meelelahutajatena ja muudes rollides. Seega on näha, et tabloid- ja kvaliteetlehes olid ühised populaarsed naisterollid pigem „pehmed“, st seotud meelelahutuse ja inimhuvi valdkondadega. Tabloidlehes võimendus naiste „pehmetes“ rollides kujutamine veelgi enam, kui võtta arvesse populaarseid rolle, mida Postimehes kümnendi alguses eriti ei kajastatud (kuulsused, sportlased). Postimehes kujutati naisi mitmekülgsemalt, kuna lisaks meelelahutajatele, inimhuvi äratavatele tegelastele ja muudele rollidele kujutati naisi ka poliitikute, professionaalide ja 2010. aastal ka sportlastena.

Millistel eesmärkidel kujutatakse naisi kvaliteetlehe fotodel võrreldes tabloidiga?

Nii Õhtulehes kui Postimehes kujutati naisi rohkem kui pooltel juhtudel iseenda pärast, st nende enda ideede, sõnavõtude ja tegevuste tõttu, mitte millegi sümbolitena. Ülejäänud naisi (alla poole fotodest), kasutati instrumentidena millegi muu (nt. probleemide selgitamise, teemade piltlikustamise või silmailu) jaoks. Põhiline erinevus kvaliteet- ja tabloidlehe vahel oli see, et Postimees kujutas naisi rohkem grupi esindajatena ja Õhtuleht rohkem piltlikustajate ning aksessuaaridena.

4.2. Kuidas muutus naiste kujutamine ajalehefotodel aastatel 2000 ja 2010?

Kuidas on naiste ja meeste osakaal kümnendi jooksul kahe lehe fotodel muutunud?

Mõlemas lehes kasvas kümnendi jooksul naiste osakaal ja vähenes meeste osakaal. Postimehes kujutati naisi kümnendi lõpuks viis protsendipunkti rohkem ja Õhtulehes kuus protsendipunkti rohkem kui 2000. aastal. Meeste hulk fotodel vähenes kümnendi lõpuks mõlemas lehes kaks protsendipunkti. Postimehes kujutati 2010. aastal naisi 47 protsendipunkti vähem kui mehi ja Õhtulehes oli naisi 27 protsendipunkti vähem kui mehi, seega jäi sugude ebavõrdsus siiski mõlemas lehes püsima – eriti tugevalt kvaliteetlehes.

Kuidas on naiste kujutamise hulk kümnendi jooksul muutunud tabloidlehe fotodel võrreldes kvaliteetlehega?

Mõlemas lehes kasvas „naiselikkus“ tagasihoidlikult ja ühetaoliselt. Lehtede omavaheline erinevus selles osas ei kasvanud ega vähenenud, seega kujutas Õhtuleht ka kümnendi lõpuks rohkem naisi ja vähem mehi kui Postimees.

Kuidas on naiste visuaalne domineerimine (asukoht, tegevus) ajalehefotodel kümnendi jooksul muutunud?

Tabloidlehes jäi naiste asukoht kümnendi jooksul sisuliselt samaks, vaid natukene rohkem hakati naisi näitama tagaplaanil. Kvaliteetlehes seevastu hakati naisi kujutama oluliselt

rohkem foto tagaplaanil. 2010. aastal oli Postimehes varasemast 14 protsendipunkti vähem naisi foto esiplaanil ja 13 protsendipunkti rohkem tagaplaanil kui kümnendi alguses. Kui Postimehes kujutati kümnendi lõpuks fotol esiplaanil (koos portreefotodega) vaid 63% naisi, siis Õhtulehes oli fotode esiplaanil 78% kujutatud naistest. Ka naiste aktiivsus vähenes kümnendi jooksul mõlemas lehes oluliselt (Postimehes üheksa protsendipunkti ja Õhtulehes 18 protsendipunkti). Kümnendi lõpuks oli mõlemas lehes ligikaudu 2/3 naistest passiivsed, mis on väga suur hulk.

Kuidas on naiste rollid ajalehefotodel kümnendi jooksul muutunud?

Postimehes sages oluliselt juba varem palju esinenud professionaali roll. Kümnendi algusega võrreldes näidati palju rohkem naissportlaseid ja oluliselt vähem inimhuvi äratavaid tegelasi. Õhtulehes sages tugevalt juba varem populaarne meelelahutaja roll, lisaks hakati rohkem kujutama professionaale ja abikaasasid, samas kui oluliselt vähenes sportlaste ja inimhuvi äratavate tegelaste osakaal.

Kuidas on kümnendi jooksul muutunud naiste kujutamise eesmärgid kvaliteetlehes ja tabloidi fotodel?

Naisi hakati kümnendi lõpuks kujutama varasemast rohkem iseenda pärast. Postimehes kasvas naiste iseendana kujutamise hulk 11 protsendipunkti ja Õhtulehes kuus protsendipunkti. Kui umbes 60% naisi kujutati fotodel iseenda pärast, siis 40% naisi kasutati endiselt instrumendina millekski muuks. Postimehes vähenes kümnendi jooksul veidi grupi esindajate osakaal. Siiski jäi ka kümnendi lõpul püsima kahe lehe eripära, et kvaliteetlehes kujutati rohkem grupi esindajaid ja tabloidis aksessuaare ja piltlikustajaid. Kui kümnendi alguses oli Õhtulehes rohkem piltlikustajaid kui aksessuaare, siis kümnendi lõpus oli aksessuaare oluliselt rohkem.

5. Diskussioon

5.1. Naiste ja meeste esinemine fotodel

Üks antud töö olulisemaid uurimistulemusi, mis kinnitab varasemate uuringute leide (Miller 1974, Blacwood 1983, Len-Ríos et al 2005, Stanley 2012), on, et naisi kujutatakse ajalehefotodel oluliselt vähem kui mehi. Nii kümnendi alguses kui lõpus näidati mõlema lehe fotodel naisi vähemalt kaks korda vähem kui mehi. Kõige halvem oli olukord 2000. aasta Postimehes, kus ainult meestefotosid oli neli korda rohkem kui ainult naistefotosid. Sooliselt kõige tasakaalustatumad olid 2010. aasta Õhtulehe fotod, kuid sealgi oli naisi kujutatud vähem kui pooltel fotodel (45% kõikidest fotodest, sh need pildid, millel olid lisaks naistele ka mehed).

Kümnendi jooksul toimus naiste osakaalu väike suurenemine (viis-kuus protsendipunkti) mõlema ajalehe fotodel. On raske öelda, kas muutus tuli sellest, et ajalehetoimetused hakkasid pöörama teadlikult rohkem tähelepanu naiste kujutamisele, või sellest, et naised muutusid ühiskonnaelus aktiivsemaks ja ajalehefotod peegeldasid ühiskondlikku muutust. Küll aga võib öelda, et naiste osakaalu kasv fotodel oli kümne aasta kohta väga väike ja püsima jäi siiski tugev sooline ebavõrdsus. Postimehes kujutati veel 2010. aastal naisi 47 protsendipunkti ja Õhtulehes 27 protsendipunkti võrra vähematel fotodel kui mehi.

Kui võrrelda naiste osakaalu kasvumist ajalehefotodel ja ühiskonnas, siis on näha, et tegelikult suurenes sel perioodil ka naiste osalemine ühiskondlikus elus üsna tagasihoidlikult. Näiteks suurenes naiste tööelus osalemise määr kümnendi lõpuks vaid nelja protsendipunkti võrra (vt Tööjõus osalemine). Seega võivad ka aeglased ühiskondlikud arengud olla põhjuseks, miks naiste hulk ajalehefotodel kasvab niivõrd aeglaselt.

Kahest ajalehest oli selgelt „naiselikuma“ sisuga tabloidleht, kus oli mõlemal analüüsitud aastal umbes kümme protsendipunkti rohkem naisi kui kvaliteetlehes. Samuti ilmusid Õhtulehes aeg-ajalt eraldi naistele suunatud leheküljed. Kuigi Õhtuleht pööras naiste kujutamisele rohkem tähelepanu, olid tabloidlehe fotod sageli stereotüüpsed. Nii võis 2000. aasta märtsikuus leida naistefotosid rubriikidest „Naine + beebi“, „Naine + kilo“, „Naine + tervis“, „Naine + pada“, „Naine + juuksed“, „Naine + saapad“, „Naine + nuga“, „Naine + küüned“, „Naine + tee“, „Naine + ilu“, „Naine + taimed“. Kuigi kvantitatiivselt suurendab see

justkui sugude võrdsust, siis tegelikult toodavad sellised teemajaotused soostereotüüpe, mis ei vasta tegelikkusele.

Tegelikkusest kaldub kõrvale ka ajalehefotodelt silma torkav komme kujutada naisi ja mehi eraldi. Naisi ja mehi näidati 2000. aastal koos 12–15 protsendil fotodest ja 2010. aastal 13–18 protsenti. Ühest küljest on see kindlasti seotud ajalehefotode funktsiooniga kaasaegses ajakirjanduses: sageli on foto eesmärk näidata mõne arvamuse autorit või mingis ettevõtmises osalevat inimest. Sageli tehakse fotod spetsiaalselt loo jaoks ühest inimesest, kellel palutakse pildi jaoks poseerida. Palju kasutatakse ka portreefotosid.

Siiski on isegi neil fotodel, kus on peal palju inimesi, näha soolist segregatsiooni. Näiteks on spordifotodel väga tihti kujutatud mitut inimest korraga, aga kuna naised ja mehed võistlevad spordis eraldi, ei kujutata neid spordisektsioonis peaaegu kunagi samadel fotodel. Ka poliitikas võib märgata sarnast tendentsi. Välispoliitikaga seoses avaldas näiteks Postimees sageli fotosid meeleavaldustest, mässudest ja muudest rahvakogunemistest, kus oli tihti kujutatud ainult mehi.

5.2. Naiste dominantsus fotodel

Uurimuses vaatlesin naiste dominantsuse analüüsimiseks naiste asukohta fotodel ja tegevust: mõlema puhul analüüsisin, kuivõrd kesksed naised ajalehefotodel on. Naiste stereotüüpset kujutist ajalehefotodel on kirjeldatud kui naeratavat, rahuliku oleku ja alandliku kehahoiakuga (Rodgers & Kenix & Thorson 2007: 131). Käesolevas uurimuses pole küll täpselt samu tunnuseid analüüsitud, kuid siiski paistis, et Rodgersi, Kenixi ja Thorsoni stereotüüpset naist esines Eesti ajalehefotodel vähe. 2000. aastal olid nii Õhtulehes kui Postimehes kujutatud naised pigem domineerivad, aktiivsed, algatasid ise tegevusi ning asusid fotol eespool. Aga kümnendi lõpul kujutati naisi aina enam tagaplaanil ja passiivsena, nagu Rodgersi, Kenixi ja Thorsoni uuringus.

2000. aastal kujutati naisi mõlema lehe esiplaanil umbes 60% fotodel, mis ei ole just kuigi kõrge protsent. Kui soolisele võrdsusele pöörati kümnendi jooksul aina enam tähelepanu, võiks oodata, et sel ajal hakati naisi ka fotodel rohkem esile tooma, kuid tegelik tendents oli vastupidine. Kümnendi lõpus jäi küll Õhtulehes naiste asukoht sisuliselt samaks, kuid Postimehes hakati naisi kujutama 15 protsendipunkti võrra rohkem tagaplaanil. Kui võrrelda kahe aasta fotosid, siis tuleb naiste esi- ja tagaplaanil kujutamises välja kaks suuremat

erinevust, mis on mõlemad seotud pildistamistehnikaga. Esiteks olid paljud 2010. aastal tagaplaanil kujutatud naised massiüritustel osalejad, näiteks vabaõhuürituste või korvpallimängude publikus. Võrreldes 2000. aastaga olid aga naised publikus selgemini nähtavad, kuna pildid olid kadreeritud ja fokuseeritud nii, et fotode taust ehk publik oli selgemini nähtav. Teiseks oli naisi kujutatud 2010. aastal sageli mingite objektide taga – eriti siis, kui foto oli poseeritud. See paistis olevat fotograafi teadlik valik, andmaks pildile juurde mitmemõõtmelisust ja dünaamilisust (vt lisa 10; lisa 13, foto 26).

Mõlemas lehes vähenes oluliselt ka naiste aktiivsus. Kui aktiivseid naisi oli Postimehes ja Õhtulehes juba 2000. aastal vastavalt 35 ja 41 protsenti, siis 2010. aastaks oli aktiivseid naisi 26 ja 23 protsenti. Selline muutus on kindlasti negatiivne. See, et 2/3 naistest on ajalehefotodel tegevusetud või kellegi teise tegevuse objektiks, jätab mulje, et naised on passiivsed ja alandlikud.

Ajalehefotodel on ka üsna vähe inimestevahelist (eriti erinevate sugude vahelist) suhtlust, mistõttu on naiste passiivsus eriti suur (valimi järgi on naine aktiivne vaid siis, kui ta suunab oma tegevuse kellelegi või millelegi teisele). Lisaks ei saa positiivsena näha seda, kui ajaleht avaldab pidevalt ürituste pilte, kus mehed tegutsevad esiplaanil ja naised seisavad passiivselt publikus. Kui konkreetset üritustel tegutsesid mehed, on loomulik, et ajaleht avaldab fotosid, kus on esiplaanil tegevuses mehed. Küll aga saab ajalehetoimetuse teha valiku kajastada ka neid üritusi, kus tegutsejateks on naised.

5.3. Naiste rollid fotodel

Kõige suuremad erinevused kahe lehe fotode vahel ilmnisid rollides, milles naisi kujutati. Kui kvaliteetlehele oli omane naiste kujutamine pigem „kõvades“ rollides ehk poliitikute ja professionaalidena, siis tabloid näitas eelkõige kuulsuseid ja meelelahutajaid.

Poliitiku roll oli – nagu öeldud – esindatud oluliselt sagedamini Postimehes, samas kui Õhtulehes oli see roll kurjategija järel teine kõige vähem esinev naiseroll (kaks protsenti mõlemal aastal). Postimehe fotodel oli 2000. aastal poliitikuid 15% ja kümnendi lõpus 12%. Poliitikute kujutamine ajalehefotodel on kvaliteetlehele omane, mistõttu on mõneti ootuspärane, et naispoliitikuid on Postimehes rohkem kui Õhtulehes. Samas, kui Stanley (2012) leidis kvaliteet- ja tabloidlehte võrreldes, et eriti kvaliteetlehes (The New York Times)

esinesid naised peaaegu ainult „pehmetes“ rollides, siis antud uurimusega see kinnitust ei leidnud. Poliitiku roll oli Postimehes üks populaarsemaid naiserolle.

Eestis on naissoost tipp-poliitikute osakaal meestest oluliselt väiksem, seega on ka naispoliitikute fotodel esinemise sagedus suuresti vastavuses tegelikkusega. Küll aga lähevad tegelikkusega vastuollu ajalised arengud. Kui Riigikogus oli kümnendi lõpuks 15 naist rohkem ja valitsuses üks naine rohkem kui kümnendi alguses, siis naispoliitikute osakaal Postimehe fotodel hoopis vähenes. Naispoliitikute fotode arvu vähenemine on kummaline, kuna ligi kaks korda suurem naiste esindatus parlamendis on oluline areng, mis võiks peegelduda ka ajakirjanduses.

Ka professionaale kujutas Postimees oluliselt rohkem kui Õhtuleht: 2000. aastal 17% ja 2010. aastal 24% kõigist naistefotodest. Õhtulehes oli naisprofessionaale vastavalt neli ja seitse protsenti. Nagu naispoliitikute puhul, on ka naisprofessionaalide kujutamine omane kvaliteetlehele, seega olid kahe lehetüübi erinevused ootuspärased. Samuti peegeldab naisprofessionaalide arvu kasv mõlemas lehes reaalselt ühiskondlikku olukorda. 2010. aastaks kasvas naiste tööjõus osalemise määr 62 protsendini ehk võrreldes kümnendi algusega neli protsendipunkti. Enam-vähem sama tagasihoidlik, kuid siiski märgatav oli professionaali rolli suurenemine ka ajalehefotodel. Ajalehefotodel kujutatud naisprofessionaalid olid väga suures osas medõed, õpetajad ja seotud sotsiaalvaldkondadega, mis võib ühest küljest tunduda stereotüüpne, kuid teisest küljest peegeldab jällegi Eesti tööturгу, kus naised ongi enam esindatud näiteks sotsiaalhoolekandes ja hariduses (vt lk 11).

Naissportlaste kujutamine oli kümnendi alguses selgelt ülekaalus Õhtulehes (13%), samas kui Postimehes peaaegu polnudki naissportlaseid (kaks protsenti kõigist naistefotodest). Üldiselt peetakse spordifotosid omaseks pigem tabloidlehele (Hennoste 2010), seega võiks eeldada, et seal esineb ka rohkem naissportlaseid. Kui 2000. aastal paistiski see nii olevat, siis kümnendi lõpus oli kvaliteetlehes märgatavalt rohkem sportlaseid. Kümne aasta jooksul vähenes naissportlaste osakaal Õhtulehe fotodel viie protsendini ja kasvas Postimehes 13 protsendini. Lisaks fotode arvulisele erinevustele oli oluliselt erinev ka piltide sisu. Õhtuleht kujutas mõlemal aastal sageli harrastussportlaseid: kuulsuseid, kes tegid sporti, või ajakirjanikke, kes tegid eksperimendi käigus trenni kaasa. Lisaks oli 2000. aasta Õhtulehes kuuest fotost koosnev seeria, millel naine õpetas jõusaaliharjutusi tegema. Seega võib öelda, et Õhtulehe naine on hobisportlane. Postimees kujutas seevastu 2010. aastal naisprofisportlaseid ja -treenereid, kes kõik olid paistnud silma oma sportlike saavutustega. Sportlase rolli

suurenemine Postimehes on tõenäoliselt seotud ka sellega, et 2010. aastaks oli Eestis suurenenud naissoost tippsportlaste osakaal. Näiteks osales Vancouveri taliolümpiamängudel 12 naissportlast (vastukaaluks Sydneys võistelnud kahele naissportlasele), kellest osasid kujutati ka vaadeldud perioodi fotodel. Kuna spordirubriik on teatavasti ajakirjanduses üks mehelikumaid (Rodgers & Thorson 2000, Miller 1975), siis on võimalik, et Postimehe toimetus hakkas pöörama teadlikku tähelepanu sellele, et võimalikult palju kajastada ka naissportlaste tegemisi, eriti kui neid tõusis Eestis kümnendi lõpuks varasemast oluliselt rohkem esile.

Meelelahutaja roll oli mõlemas lehes üks populaarsemaid: 2000. ja 2010. aastal Postimehes vastavalt 16% ja 18% ning Õhtulehes 18% ja 25% kõigist naistefotodest. Esiteks suurendasid selle rolli osakaalu saatekava illustreerivad fotod ehk kaadrid filmidest ja telesarjadest: neil kujutatud naised olid alati meelelahutaja rollis. Postimees kirjutas väga palju erinevatest kultuuriüritustest, näiteks teatrietendustest, seega suurendas ka see oluliselt meelelahutajate osakaalu. Õhtulehe meelelahutajad olid seevastu näiteks lauljad, tantsijad, telesaadetes osalejad. Meelelahutajate osakaalu suurenemist mõlemas lehes võib seostada tabloidiseerumisega ja ajakirjanduse aina suurema orienteeritusega meelelahutusele. Õhtulehes oli meelelahutaja 2010. aastal kõige populaarsem naisteroll. On näha, et „kergete“ ja lustakate teemade ja valdkondadega seostatakse eelkõige naisi, mida ei saa jällegi pidada positiivseks tendentsiks. Olukord on parem kvaliteetlehe puhul, kus kujutatakse naisi lisaks meelelahutajatele ka „kõvades“ rollides, näiteks poliitikute ja professionaalidena. Kui aga näidata naisi vaid „pehmetes“ valdkondades ja „kergete“ teemadega seoses, jätab see tegelikkust moonutava mulje ning ehk vähendab naiste tõsiseltvõetavust ka ühiskonnas.

Sama kehtib suurel määral ka kuulsuse rolli puhul. Selle rolli juures tekkis aga selge erinevus kvaliteet- ja tabloidlehe vahel. Postimees peaaegu ei kujutanudki naiskuulsuseid (vaid ükskaks protsenti), samas kui Õhtulehes oli see 2000. aastal kõige populaarsem naisteroll (mõlemal aastal 23%). Suur kuulsuste osakaal on tabloidlehele väga iseloomulik, mis võis mõnevõrra tasakaalustada ka meelelahutajate esinemist kahes lehes 2000. aastal. See tähendab, et kui lehtede sisu põhjal võiks eeldada, et Õhtulehes esineb rohkem meelelahutajaid kui Postimehes, siis sageli olid oma ameti poolest meelelahutajatena töötavad inimesed kujutatud Õhtulehes hoopis kuulsustena, näiteks kuulsatest lauljatest ja näitlejatest ei kirjutatud seoses nende meelelahutusliku elukutsega, vaid seoses nende eraeluga.

Aktivisti rolli osakaalu ajakirjandusfotodel on keeruline võrrelda Eesti naisaktivistide osakaaluga tegelikkuses. Rikmann ja Lagerspetz toovad välja naiste osalemise kodanikuühendustes (vt lk 12), kuid ajalehefotodel kujutatud aktivistid pole sageli tingimata kodanikuühendustega seotud. Erinevatel meeleavaldustel osalevad naised paistavad tihti olevat pigem üheks korraks mingi eesmärgi nimel kogunenud. Teine oluline tähelepanek aktivisti rolli juures on see, et sageli on nad välismaalased, kujutatud välisuudiste juurde kuuluvatel fotodel, mistõttu ei saa neid siduda ühiskondlike arengutega Eestis. Väga suur osa aktivistide ja kõneisikute rolli alla liigitunud naisefotodest olid erinevatest meeleavaldustest – üldjuhul olid need välisriikide protestid, mis olid piisavalt suured, et sattuda ka Eesti meediasse. Rahumeelsemat aktivismi ei paistnud ajalehefotodel eriti esinevat. Seega, kuna meeleavaldused on vähemalt Eesti ühiskonnas pigem harv nähtus ja ka välissündmuste kohta lehtedes väga palju fotosid ei avaldata, oli isegi kvaliteetlehes mõlemal vaadeldud aastal aktiviste vaid seitse protsenti. Õhtuleht, mis poliitilistest teemadest eriti ei kirjuta, näitas aktiviste ja kõneisikuid kolmel-neljal protsendil naistefotodest.

Ainus roll, milles naisi fotodel üldse ei kujutatud, oli kurjategija. Ei saa täiesti kindlalt öelda, miks naiskurjategijaid ajalehefotodel üldse ei näidata. Esiteks on neid kindlasti ühiskonnas vähem kui meeskurjategijaid (vt lk 13) ning teiseks avaldati kurjategijate fotosid analüüsitud lehtedes üldse üsna vähe, mis võib samuti olla selle rolli puudumise põhjuseks. Lisaks võivad naiste toimepandud kuriteod erineda meeste omadest. Kuriteoliigid võivad samuti mõjutada fotode kasutamist, näiteks tuleb eriti tugevalt järgida eetikakoodeksit kuritegude puhul, millega on seotud lapsed.

2000. aastal oli mõlemas lehes suur tähtsus inimhuvi äratavatel tegelastel ehk tavalistel inimestel, kelle meedia oli ise leidnud. Õhtulehest võib oodata suurt inimhuvi osakaalu, kuna tabloidleht katsubki tavaliselt olla inimlähedane ja kirjutada sellest, millega paljud lugejad suudavad samastuda. Samas oli ka Postimees võtnud endale 2000. aastal eesmärgiks tutvustada harilikke inimesi (st mitte avaliku elu tegelasi), kes elasid erinevates maailma paikades ja olid millegi poolest huvitavad. Suuresti tänu sellele rubriigile oligi kümnendi alguses Postimehes inimhuvi äratavate naiste hulk suurem kui Õhtulehes (vastavalt 19% ja 14% kõigist naistefotodest). Kümnendi lõpuks vähenes aga inimhuvi äratavate naiste arv mõlemas lehes oluliselt: Postimehes oli inimhuvi äratavaid naisi kuuel ja Õhtulehes viiel protsendil naistefotodest. Õhtuleht paistis kümnendi lõpus enam keskenduvat kuulsatele inimestele ja meelelahutajatele, kes võiksid tõmmata rohkemate lugejate tähelepanu kui tavainimesed.

Negatiivsena võib näha seda, et Õhtulehes kasvas kümnendi lõpuks abikaasa ja muu rolli osakaal (vastavalt üheksa ja 20 protsendini), samas kui Postimehes vähenes mõlema rolli osakaal veidi (vastavalt kolme ja 16 protsendini). Mõlemas rollis naised on isiksusena pigem kõrvalised, loo seisukohast mitte eriti olulised ja neid kasutatakse sageli silmailuks ning visuaalsetel eesmärkidel. Kuigi sellistel rollidel on ajakirjanduses kindlasti oma koht, ei saa siiski näha eriti positiivsena, et muu rolli osakaal on mõlemas lehes üks populaarsemaid, kuna selle rolli alla kuuluvad eelkõige fotode taustal kujutatud anonüümsed naised. Lisaks ei vasta abikaasa rolli sagedasem Õhtulehes kasutamine tegelikkusele. Tegelikult abielluvad Eesti naised aina vähem ja aina enam (kuigi aeglaselt) loobutakse ta traditsioonilistest pererollidest ehk naised jäävad vähem koju lastega tegelema ning on enam seotud tööeluga (Hansson 2010). Õhtuleht näitab selles osas aga sageli stereotüüpseid pilte, seostades naisi abikaasaks olemisega ja koduse eluga. Kuna tabloidleht kajastabki tavaliselt rohkem privaatsfääri (Hennoste 2010), siis abikaasade osakaalu suurenemine näitab sarnaselt meelelahutajate juurdetekkimisega, et Õhtuleht on kümnendi jooksul muutunud tabloidsemaks.

Naiste rolle ajalehefotodel ei saa täielikult võrrelda Eesti ühiskonna arengutega. Küll aga on näha, et mõnes valdkonnas on olemas selged seosed naiste positsiooni tugevnemisega ühiskonnas ning nende kujutamise ajalehefotodel (nt. professionaalide ja sportlaste sagedasem esinemine ajalehefotodel), samas kui mõne valdkonna fotod ei vasta endiselt tegelikkusele ja lähevad mõnel juhul isegi ühiskondlike arengutega vastuollu (näiteks naispoliitikute vähesem kujutamine või abikaasade sagedasem kujutamine). Mõnel juhul ei ole rollide sagedasem või harvem esinemine seotud üksnes ühiskondlike arengutega, vaid ka muutustega ajakirjandusmaastikul (näiteks meelelahutajate sagedasem kujutamine).

5.4. Naiste funktsioonid fotodel

Hirdman (1998) tõi välja, et kui mehi kujutatakse fotodel enamasti iseenda pärast, siis naisi kasutatakse pigem sümbolitena. Kuigi antud töö ei keskendunud naiste ja meeste võrdlemisele, siis naisi kujutati sümbolina siiski suurel määral. Mõlemas lehes oli naiste kujutamine iseenda pärast kerges ülekaalus ja veidi vähem näidati naisi sümbolitena millegi muu jaoks – kui kümnendi alguses jagunesid need kaks funktsiooni enam-vähem pooleks, siis kümnendi lõpuks hakati naisi rohkem iseenda pärast kujutama (Postimehes 62%, Õhtulehes 60%). Naiste aina sagedasemat kujutamist iseendana võib põhjendada eelkõige sellega, et ajalehed soovivad sageli artiklis käsitletavaid teemasid personaliseerida ja kõnelejate

illustreerimiseks lisatakse tekstile juurde spetsiaalselt artikli jaoks tehtud suures plaanis fotosid naistest, kes artiklis sõna saavad või tegutsevad. Selline pildistamisviis eeldab juba, et naisest tehakse pilt siis, kui ta ise on loo jaoks oluline.

Uurimusest selgus, et kvaliteet- ja tabloidlehes kasutatakse naisi sümbolina erinevalt. Kui Õhtuleht kasutas naisi sageli mingite objektide demonstreerimiseks või millegi õpetamiseks, siis Postimees kujutas naisi pigem osana grupist ja mingitele gruppide ideede esindamiseks. Seda erinevust võib samuti otseselt seostada lehtede erineva sisuga, kuna Postimees kajastab kvaliteetlehenäoluliselt rohkem poliitikateemasid, millega seoses näidatakse naisi sageli ka grupi esindajatena (näiteks medõdede streik 2000. aastal või erinevad poliitilised meeleavaldused). 2000. ja 2010. aastal oli Postimehes grupi esindajaid vastavalt 28% ja 23%. Kuigi see on üsna kõrge protsent, siis võib öelda, et grupi esindaja on kolmest „sümbolnaise“ liigist kõige enam seotud konkreetse pildil kujutatud naise isiksusega. Grupi esindajad esitlevad fotodel sageli ideid, mis on omased küll laiemale grupile, kuid mis on tähtsad ka konkreetsele naisele endale. Mõnel juhul võib erandiks pidada erinevate ürituste publikut, milles näidatuna ei esinda naine konkreetset ideed. Küll aga on ka ürituste publikus olemine seotud naise isiksusega, näiteks huviga kultuuri või spordi vastu. 2010. aasta Postimehe grupi esindajad olidki sageli passiivsed pealtvaatajad erinevate ürituste publikus, jälgides, kuidas mehed aktiivselt tegutsevad.

Üheks „sümbolnaise“ liigiks oli aksessuaar: positiivne on see, et aksessuaare kui üksnes visuaalselt olulisi „pilditähtsaid“ oli kvaliteetlehes analüüsitud funktsioonidest kõige vähem. Kuigi see roll oli 2000. aastal väike ka Õhtulehes, siis kümnendi lõpuks kasvas aksessuaaride osakaal tabloidis 12 protsendipunkti võrra. See näitab, et tabloid kasutab naisi aina enam nende välimuse pärast, lugejate pilgu tõmbamiseks. Loo sisu seisukohast pole neil konkreetsetel naistel (17% kõigist naistefotodest 2010. aasta Õhtulehes) erilist tähtsust.

Piltlikustajaid oli kõige enam 2000. aasta Õhtulehes (20% kõigist naistefotodest), naised õpetasid tegema iluprotseduure, spordiharjutusi või muid protseduure, mis olid sageli seotud välimusega. Samas esines piltlikustajaid suurel hulgal ka 2000. aasta Postimehes (15%) – enamik selliseid naisi oli kujutatud saatekava illustreerivatel filmikaadritel, mida 2010. aasta Postimehes enam polnud.

Piltlikustajatel on ajalehefotodel iseenesest vajalik funktsioon. Kuna ajalehtedes käsitletud teemad on sageli abstraktsed ja ei räägi konkreetsest sündmusest, on neid keeruline illustreerida. Sel juhul kasutatakse piltlikustajaid. Seejuures on jällegi oluline, et piltlikustajate

osakaal ajalehefotodel ei oleks liiga suur, eriti kui neid kasutatakse vaid stereotüüpsete teemavaldkondade juures, näiteks seoses välimuse eest hoolitsemise ja kaunilt riietumisega.

Naiste funktsioonide puhul tuleb silmas pidada, et fotod täidavadki ajalehes erinevat eesmärki ning näiteks erinevate objektide tutvustamiseks või piltide elavdamiseks (ehk piltlikustaja ja aksessuaarina) kasutatakse sageli ka mehi. Kindlasti ei saa oodata, et ajalehest kaoksid näiteks naised kui aksessuaarid täiesti ära – küll aga võib negatiivsena näha seda, et nende hulk kümnendi lõpuks tabloidlehes niivõrd tugevalt kasvas.

5.5. Naiste kujutamine seoses tabloidiseerumisega

Ajalehtede tabloidiseerumist on nähtud kui naiste võimalust rohkem pildile pääseda, kuna naisi kasutatakse tabloidlehtedes rohkem pilgupüüdjatena (Pilvre 2011) ja kuna naisi on kombeks kujutada seoses tabloidlehele iseloomulike „pehmemate“ teemadega (Stanley 2012). See väide leidis antud töös osalist kinnitust. Õhtuleht kujutas mõlemal uuritud aastal üle kümne protsendipunkti rohkem naisi kui Postimees. Õhtuleht pööras naistele erilist tähelepanu, avaldades spetsiaalselt naistele suunatud rubriike. Sageli olid need rubriigid stereotüüpsed (2000. aastal näiteks „naine + küüned“, „naine + beebi“, „naine + kilod“) ja jätsid mulje, justkui naiste peamised mured on majapidamine ja välimused. Ka konkreetseid rubriike mitte arvesse võttes kujutas Õhtuleht naisi sageli seoses välimuse ja suhetega – kui kirjutati näiteks maailmakuulsast lauljast, tehti seda pigem seoses tema eraelu või välimusega kui tööga. Seega võib öelda, et tabloidlehes oli naiste võimalus pildile pääseda kindlasti suurem, kuid selle esitluse sisu ei pruukinud olla naiste endi suhtes õiglane.

Samas räägitakse palju ka kvaliteetlehtede tabloidiseerumisest, seega võiks oodata, et ka Postimees on aja jooksul hakanud naisi enam kujutama. Kuigi naiste osakaal kasvas Postimehes tõepoolest viis protsendipunkti on see muutus üsna väike. Lisaks kasvas meelelahutuslikest ja „pehmetest“ rollidest Postimehes olulisel määral vaid sportlaste osakaal. Samas vähenes tugevalt inimhuvi äratavate naiste osakaal ja juurde tuli professionaale, mis on jällegi tunnuslikud kvaliteetlehele. Seega ei saa statistika põhjal öelda, et kümnendi jooksul oleks naiste kujutamise viis kvaliteetlehes muutunud väga tugevalt tabloidsemaks.

Samas esines ka Postimehes meelelahutuslike ja stereotüüpseid lähenemisi naistefotodele, mida ei saa otseselt arvudega mõõta. Üheks näiteks on pildiallkirjad, mis võivad küllaltki neutraalsele fotole anda hoopis teise tähenduse ja stereotüüpsema varjundi. Näiteks kirjutas

Postimees 2000. aastal sellest, et Tallinna abiprokuröri kohale valiti Stella Veber. Illustratsiooniks oli esikaanele valitud väike portreefoto Veberist (vt lisa 13, foto 19) ning pildi all oli tekst: „Stella Veberist, õblukesest noorest daamist, on saanud üleöö Eesti õiguskaitse proovikivi. Tšetšeeni kuritegeliku rühmituse väidetava juhi Harun Dikajevi venna abikaasa Stella Veber pürgis edukalt Tallinna abiprokuröri ametikohale“. Siin on näha, kuidas naist esitletakse välimuse abil ja defineeritakse mehe kaudu hoolimata „kõvast“ teemast: Veberi nimetamine „õblukeseks nooreks daamiks“ oli täiesti teemakohatu.

5.6. Soovitused ajalehetoimetustele ja tulevasteks uurimusteks

Ajalehetoimetused võiksid kindlasti pöörata rohkem tähelepanu naiste kujutamisele ajalehefotodel, seda enam, et naised on endiselt tugevalt alaesindatud. Naistefotode hulgast aga ehk olulisemgi on see, et naisi kujutatakse mitmekesisemalt. Eriti tugev on probleem tabloidlehes. Fotode valiku üks külg on see, et tabloid keskendubki „pehmematele“ teemadele, mistõttu ei mahu lehte näiteks naispoliitikud. Teine külg on aga see, et naiste suunatud rubriigid ja teemad on stereotüüpsed ja seostavad naisi vaid kindlate teemavaldkondadega, mis moonutab tegelikkust.

Antud uurimusest on ka näha, et nii mõneski valdkonnas käivad ajalehefotod kaasas tegeliku elu trendidega naiste rollide muutumisel, peegeldades näiteks naiste veidi suuremat aktiivsust tööelus ning naissoost tippportlaste esilekerkimist. Samas on ka mitu valdkonda, mille fotod ei vasta tegelikkusele, isegi kui ühiskondlikud muutused on olnud positiivsed: näiteks kasvas naispoliitikute arv Riigikogus ja valitsuses, kuid ajalehefotodel vähenes poliitikute osakaal. Samuti hakati naisi kümnendi jooksul aina vähem seostama pereelu ja abikaasaks olemisega, samal ajal kui Õhtulehe fotodel sages abikaasa rolli esinemine.

Antud uurimuse puhul tuleb silmas pidada, et fotode valik ei näita üksnes seda, kuidas ajalehed soovivad naisi esitleda. Kontentanalüüsi pääseb paratamatult ka kõrvalist informatsiooni. Tuleb arvestada, et fotod peegeldavad ja peavadki peegeldama suurel määral reaalsel elu ja ei sõltu üksnes toimetajate valikutest. On vaieldav, kui võrd oluline on esiplaanil kujutatud inimesest mitu meetrit tagapool seisev ja sooliselt vaevu identifitseeritav isik, samas kui kontentanalüüsis kajastuvad mõlemad: nii need inimesed, kelle pärast on foto tehtud, kui need, kes on taustale jäänud võib-olla kogemata. Kuigi kõrvaliste isikute tähtsust on üritatud analüüsikategoriate defineerimisel vähendada, on neil siiski teatud osa lõplikus statistikas.

Lisaks pole võimalik kontentanalüüsiga uurida fotograafide ja toimetajate motiive, mistõttu pole teada, kas foto on valitud lehte näiteks sellepärast, et seal on kujutatud konkreetsest soost isik, sellepärast, milline lisainformatsioon oli pildil, või sellepärast, et paremat fotot polnud artikli juurde saada.

Tulevikus võiks uurida naiste kujutamist valdkonniti ja võrrelda naiste esitlemise vastavust tegelikkusele. Huvitavaid tulemusi võiks anda nende valdkondade uurimine, kus naised on silmapaistvalt alaesindatud, näiteks kuritegevus, kus polnud kummalgi aastal kujutatud ühtegi naist, või sport. Selgemate ja statistiliselt tõestatud võrdluste jaoks võiks uurimuse üles ehitada ka naiste ja meeste võrdlusele, et oleks näha, millised fotodel kujutamise viisid on omased vaid naistele ning millised kujutusviisid on omased Eesti ajakirjandusele ja ajalehefotodele üleüldiselt. Näiteks naiste asukoha analüüsimisel oleks kasulik teada, kas naiste kujutamine fotode esiplaanil on ainuomane naistele või on fotol esiplaanil olemine tänapäeva ajakirjandusele iseloomulik sooneutraalne omadus ja mehed on fotodel sama palju esiplaanil.

Kokkuvõte

Antud bakalaureusetöö eesmärk on selgitada, kuidas on kujutatud naisi ajalehefotodel 2000. ja 2010. aastal kvaliteetlehes Postimees ja tabloidlehes Õhtuleht. Uurimuses analüüsin, mille poolest erineb ja sarnaneb naiste visuaalne representatsioon erineva sisuga ajalehtedes, kuna varasemate uurimuste kohaselt kujutatakse naisi tabloidlehtedes rohkem ja teistsugustes rollides kui kvaliteetlehtedes. Samuti annab uurimus ülevaate sellest, kuidas on naiste kujutamise eripärad kümne aasta jooksul muutunud, võttes arvesse samal perioodil toimunud ühiskondlikke arenguid, näiteks naiste kasvanud osalemist tööelus, tipp-poliitikas ja tippspordis. Meetodiks on kontentanalüüs, mille abil uurisin kokku 400 fotot 2000. ja 2010. aasta oktoobrikuu Postimehest ning Õhtulehest.

Analüüsitulemustest selgus, et mõlemas lehes ja mõlemal aastal kujutati naisi vähemalt kaks korda vähem kui mehi. Isegi sooliselt kõige võrdsemal juhul (2010. aasta Õhtulehes) olid naised esindatud vähem kui pooltel fotodel. Kümnenäendi lõpuks hakati naisi mõlemas lehes natukene rohkem ja mehi natukene vähem kujutama, kuid muutus ei olnud suur. Mehed ja naised olid fotodel enamjaolt eraldatud meeste maailma ja naiste maailma. Kuigi sugupooli hakati kümnenäendi jooksul veidi rohkem fotodel koos näitama, olid nad piltidel koos vaid 12-18 protsendil fotodest.

Kvaliteetlehe ja tabloidlehe suurimaks erinevuseks olid naiste rollid. Õhtulehes kujutati rohkem naiskuulsuseid ja meelelahutajaid, samas kui Postimees näitas eelkõige professionaale, poliitikuid ja meelelahutajaid. Seega on selgelt näha, kuidas lehtede erinev sisu tingib ka naiste erineva kujutamise. Kümnenäendi jooksul suurenes Postimehes oluliselt naissportlaste hulk ja mõlemas lehes vähenes 2000. aastal populaarsete inimhuvi äratavate tegelaste hulk. Samuti süvenesid kummagi lehe eripärad, kuna Postimees hakkas varasemast veel rohkem kujutama naisi professionaalidena ja Õhtuleht meelelahutajatena.

Varasemad uuringud on leidnud, et naisi kasutatakse ajalehefotodel tihti sümbolitena mingite ideede või sündmuste selgitamiseks, mis leidis kinnitust ka antud uurimuses. Naisi kujutati iseenda pärast mõlemas lehes samal määral: 2000. aastal natuke rohkem kui pooltel fotodel ja 2010. aastal umbes 60% fotodest. Sümbolina kasutas Õhtuleht naisi 2000. aastal sagedamini piltlikustaja funktsioonis, mis tähendab, et naised demonstreerisid mingeid esemeid või õpetasid midagi tegema. 2010. aastal oli Õhtulehes palju aksessuaare (nt poliitikute ja

kuulsuste abikaasasid ja modelle), keda kujutatakse visuaalsetel eesmärkidel, sageli pilditäiteks. Postimees kujutas naisi jällegi rohkem grupi esindajatena (nt protestijad), mida võib seostada kvaliteetlehe poliitilisema sisuga.

Naised, keda fotodel kujutati, olid foto kompositsioonis esiplaanil mõlemas lehes rohkem kui pooltel juhtudel. Erandiks oli 2010. aasta Postimees, kus hakati naisi märgatavalt vähem esiplaanil kujutama. Naised olid ajalehefotodel suurel määral tegevusetud. Kümnendi lõpuks oli 2/3 naistest ajalehefotodel passiivsed.

Ajalehefotod ei peegeldanud osasid samal ajavahemikul toimunud ühiskondlikke arenguid. Näiteks suurenes Riigikogus ja valitsuses naispoliitikute osakaal, samas kui fotodel nende arv vähenes. Samal ajal kui ühiskonnas vähenes abielus naiste arv, naised muutusid aina enam iseseisvaks ning nende tööhõive kasvas, kujutas tabloidleht abikaasasid varasemast rohkem. Samas oli mõnes valdkonnas näha naiste tähtsuse suurenemist paralleelselt nii ühiskonnas kui fotodel. Nii suurenes Postimehe fotodel sportlaste ja professionaalide arv.

Kuigi naiste kujutamises tuli esile mitmeid positiivseid tendentse, näidatakse naisi ajalehefotodel siiski sageli stereotüüpselt ja kindlates teemavaldkondades, näiteks ilu ja meelelahutus. Eriti on stereotüüpsus omane tabloidile, samas kui kvaliteetleht on suutnud säilitada tasakaalustatuma naiste representatsiooni. Seega võiksid ajalehetoimetused ja fotograafid tulevikus pöörata rohkem tähelepanu kontekstile, milles nad naisi lehelugejatele esitlevad.

Summary

Representation of women in quality and tabloid newspaper in years 2000 and 2010.

This Bachelor thesis aims to analyze the representation of women in news photos in quality and tabloid newspaper in 2000 and 2010. Previous studies show that women are portrayed more often in tabloids than in quality newspapers. Current research aims to find out whether this trend applies to Estonian newspapers and how do differ the roles of women in news photos in two newspapers. The thesis will also give an overview of changes in women's roles in Estonian society within ten years and whether the content of news photos does correlate with these trends. The main research method is content analysis, I analysed all in all 400 photos from quality newspaper Postimees and tabloid Õhtuleht in October 2000 and 2010.

The analysis shows that women were significantly underrepresented on photographs of both newspapers and both years. Men were always shown at least two times more than women. The most gender-equal period was year 2010 in Õhtuleht and even then women were present on less than half of the photos. Within ten years women's share increased and men's share decreased on photos of both newspapers, but the change was not very significant. Men and women were mostly depicted separately, creating a kind of men's world and women's world. Within ten years newspapers started to show both genders together on the same photos a little bit more, but the share of these photos was 12–18 percent.

The roles of women show the biggest difference between quality and tabloid newspaper. Õhtuleht portrays women largely as celebrities and entertainers, whereas Postimees shows women mostly as politicians, professionals and entertainers. The biggest change within ten years is that Postimees started to publish a lot more photos of sportswomen. The share of human interest women photos, which was popular in both newspapers in year 2000, decreased a lot. Both newspapers strengthened their specific features within ten years – quality newspaper began to show more professional women and tabloid – more entertainers.

Researches have shown that women are often used as symbols on news photos, they represent something outside themselves – a condition or an event. This was also true in case of the current research – women were shown for themselves and for their own ideas on about half of the photos in the year 2000, and on about 60% in the year 2010. In 2000, tabloid used women

mostly as illustrators of ideas, ten years later – mostly as accessories. Quality newspaper showed women mostly as representatives of groups (e.g. strikers), which can be associated with quality newspaper's tendency to write more about politics.

Women were shown on the forefront of the photos in more than half of instances. In 2010, however, women were moved to the background on photos of quality newspapers. In the same year 2/3 of women were passive on the photos.

News photos did not necessarily reflect positive trends about women's position in Estonian society. For example, the number of women in Estonian parliament grew almost twice within ten years, but the share of female politicians on Postimees' photos decreased. The percentage of married women in Estonia decreased within ten years and women were less expected to stay at home with children than before, but the share of wives on Õhtuleht's photos increased. However, some social changes were also present on news photos. For example, the amount of Estonian women in olympic games increased significantly within ten years (from two to twelve), and also the share of sportswomen increased on the photos of quality newspaper. The increase of the share of employed women was also reflected on the photos of quality newspaper.

Even though there were some positive tendencies in representation of women, women are still often portrayed stereotypically and in specific domains, such as beauty and entertainment. This is especially problematic in tabloid, whereas quality newspaper has maintained a little bit more balanced representation of women. Newspaper editors and photographers should view more carefully the ways in which they portray women.

Kasutatud kirjandus

Abielupaarid 2010 = RL0744: Abielu- ja vabaabielupaarid perekonna tüübi, partnerite vanuse ja elukoha järgi, 31. detsember 2011. *Statistikaameti andmebaas*, URL (kasutatud mai 2014) [http://pub.stat.ee/px-](http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=RL0744&ti=ABIELU%2D+JA+VABAABIELUPAARID+PEREKONNA+T%DC%DCBI%2C+PARTNERITE+VANUSE+JA+ELUKOHA+J%C4RGI%2C+31%2E++DETSEMBER+2011&path=../Database/Rahvaloendus/REL2011/05Perekonnad/&lang=2)

[web.2001/Dialog/varval.asp?ma=RL0744&ti=ABIELU%2D+JA+VABAABIELUPAARID+PEREKONNA+T%DC%DCBI%2C+PARTNERITE+VANUSE+JA+ELUKOHA+J%C4RGI%2C+31%2E++DETSEMBER+2011&path=../Database/Rahvaloendus/REL2011/05Perekonnad/&lang=2](http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=RL0744&ti=ABIELU%2D+JA+VABAABIELUPAARID+PEREKONNA+T%DC%DCBI%2C+PARTNERITE+VANUSE+JA+ELUKOHA+J%C4RGI%2C+31%2E++DETSEMBER+2011&path=../Database/Rahvaloendus/REL2011/05Perekonnad/&lang=2)

Allik, M. (2010). Millal naised poliitikast kaovad? Mariling, R. et al (toim.). *Teel tasakaalustatud ühiskonda. Naised ja mehed Eestis II*. Tallinn: Sotsiaalministeerium, 138-149.

Bell, P. (2001). Content Analysis of Visual Images. van Leeuwen, T. & C. Jewitt (toim.). *Handbook of Visual Analysis*. Los Angeles etc: Sage Publications, 10-34.

Blackwood, R. E. (1983). The content of news photos: Roles portrayed by men and women. *Journalism Quarterly*, 60(4): 710–714.

EALL liikmeslehtede keskmised tiraazid. Eesti Ajalehtede Liidu kodulehekül, URL (kasutatud jaanuar 2014) <http://eall.ee/tiraazhid/index.html>

Euroopa Parlament 2014 = *Euroopa Parlamendi kodulehekül*, URL (kasutatud mai 2014) <http://ep2014.vvk.ee/ep-members.html>

Hall, S. (1973). The determinations of news photographs. Cohen, S. & J. Young (toim.). *The Manufacture of News: Social Problems, Deviance and the New Mass Media*. London: Constable, 176-190.

Hansson, L. (2010). Töö- ja pereelu ühitamine. Mariling, R. et al (toim.). *Teel tasakaalustatud ühiskonda. Naised ja mehed Eestis II*. Tallinn: Sotsiaalministeerium, 40-51.

Hennoste, T. (2010). *Kommikoer ja pommikoer. Üksteist lugu Eesti ajakirjandusest*. Tallinn: Kultuurileht.

Hirdman, A. (1998). Male Norms and Female Forms: The Visual Representation of Men and Women in Press Images in 1925, 1955 and 1987. *Nordicom Review*, 19(1): 225-254

Järviste, L. (2010). Kas Eestis on levinud võrdõiguslikkust toetavad hoiakud? Mariling, R. et al (toim.). *Teel tasakaalustatud ühiskonda. Naised ja mehed Eestis II*. Tallinn: Sotsiaalministeerium, 13-25.

Kangur, R. (2013). *Kandideerimine kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel 1999–2013*. URL, (kasutatud mai 2014) www.riigikogu.ee/doc.php?177245

Kaunissaare, M. (2011). Pildiline pöördumine vabadesse. Ajakirjandusfoto sisu muutumine soolisest aspektist ajalehes Edasi/Postimees 1985-2005. *Ariadne Lõng*, 1/2, 44-64.

Kaur, U. (2011). *Naiste kujutamine ajakirjade Anne & Stiil ning Pere ja Kodu reklaamfotodel 2010. aastal*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Kuritegevus = JS03: Kuritegudes süüdistatavad kuriteo toimepaneku paiga järgi (1994-2001). *Statistikaameti andmebaas*, URL (kasutatud mai 2014) http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=JS03&ti=KURITEGUDES+S%DC%DCDISTATAVAD+KURITEO+TOIMEPANeku+PAIGA+J%C4RGI+%281994%2D2001%29&path=../Database/Sotsiaalelu/17Eigus_ja_turvalisus/02Kuritegevus/&lang=2

Kuritegevus 2010 = *Kriminaalpoliitika uuringud 15. Kuritegevus Eestis 2010*. (2011). Tallinn: Justiitsministeerium. (Kättedaadav ka digitaalselt: http://www.just.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=54700/KuritegevusEestis2010_web.pdf)

Kurvits, R. (2012). Lugejate, vaatajate ja sirvijate lehed: Eesti suurte päevalehtede välimuse tabloidiseerumine 2000-2010. Ude, I. & P. Vihalemm (toim.). *Eesti Akadeemilise Ajakirjanduse Seltsi aastaraamat 2010/2011*. Tartu: Eesti Akadeemiline Ajakirjanduse Selts, 12-21.

Kurvits, R. (2013). The visual representation of women in the Estonian media, 1848-1940. Harro-Loit, H. & K. Kello (toim.). *The Curving Mirror of Time*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Lauk, E. (1995). *Algteadmisi teadustööst*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Len-Ríos, M. E. & S. Rodgers & E. Thorson & D. Yoon (2005). Representation of Women in News and Photos: Comparing Content to Perceptions. *Journal of Communication*, 55(1): 152-168.

Masso, M. (2010). Mehed ja naised tööelus. Mariling, R. et al (toim.). *Teel tasakaalustatud ühiskonda. Naised ja mehed Eestis II*. Tallinn: Sotsiaalministeerium, 26-39.

Miller, S. (1975). The Content of News Photos: Women's and Men's Roles. *Journalism Quarterly*, 52(1): 70-75.

Perekonnaseis 2000 = RL203: Rahvastik elukoha, seadusliku ja tegeliku perekonnaseisu järgi. *Statistikaameti andmebaas*, URL (kasutatud mai 2014) <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=RL203&ti=RAHVASTIK+ELUKOHA%2C+SEADUSLIK+U+JA+TEGELIKU+PEREKONNASEISU+J%C4RGI%2A&path=../Database/Rahvaloendus/REL2000/11Perekonnaseis/&lang=2>

Pilvre, B. (2011). *Naiste meediarepresentatsioon Eesti ajakirjanduskultuuri ja ühiskonna kontekstis*. Doktoriväitekirj. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. (Elektroniliselt kättesaadav aadressil <http://dspace.utlib.ee/dspace/handle/10062/17921>)

Raadik, E. (2007). *Naise konstrueerimine ajakirja Anne illustratsioonides*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Rahva ja eluruumide loendus = (2000) ja (2011). *Statistikaameti andmebaas*, URL (kasutatud mai 2014) <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvaloendus/databasetree.asp>

Riigikogu 1999 = IX Riigikogusse kuulunud liikmed. *Riigikogu kodulehekülg*, URL (kasutatud mai 2014) <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=33709>

Riigikogu 2007 = XI Riigikogu 2007 – 2011. *Riigikogu kodulehekülg*, URL (kasutatud mai 2014) <http://www.riigikogu.ee/index.php?id=68595>

Riigikogu 2014 = Riigikogu liikmed arvudes. *Riigikogu kodulehekülg*, URL (kasutatud mai 2014) <http://riigikogu.ee/index.php?id=31678>

Rikmann, E. & M. Lagerspetz (2010). Naised ja mehed Eesti kodanikuühiskonnas. Mariling, R. et al (toim.). *Teel tasakaalustatud ühiskonda. Naised ja mehed Eestis II*. Tallinn: Sotsiaalministeerium, 163-171.

Rodgers, S. & L. J. Kenix & E. Thorson. (2007). Stereotypical Portrayals of Emotionality in News Photos. *Mass Communication and Society*, 10(1): 119-138.

Rodgers, S. & E. Thorson. (2000). "Fixing" Stereotypes in News Photos: A Synergistic Approach with the Los Angeles Times. *Visual Communication Quarterly*, 7(3): 8-7.

Ross, K. & A. Sreberny (2000). Women in the House: Media Representation of British Politicians. Sreberny, A. & L. van Zoonen (toim.). *Gender, Politics and Communication*. Cresskill: Hampton Press, 79-99.

Sander, K. (2010). Soolise võrdõiguslikkuse riiklike poliitikate areng 1999-2009. Marling, R. et al (toim.). *Teel tasakaalustatud ühiskonda. Naised ja mehed Eestis II*. Tallinn: Sotsiaalministeerium, 8-12.

Spordi harrastajad = KU163: Harrastajad maakonna, vanuserühma ja soo järgi. *Statistikaameti andmebaas*, URL (kasutatud mai 2014) <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=KU163&ti=HARRASTAJAD+MAAKONNA%2C+VANUSER%DCHMA+JA+SOO+J%C4RGI&path=../Database/Sotsiaalelu/07Kultuur/16Sport/01Spordiklubid/&lang=2>

Stanley, J. (2012). Women's absence from news photos: the role of tabloid strategies at elite and non-elite newspapers. *Media, Culture & Society*, 34(8): 979-998.

Sydney 2000 = *Eesti Olümpiakomitee kodulehekül*, URL (kasutatud mai 2014) http://www.eok.ee/sydney_2000

Töøjõus osalemine = TT330: 15-74-aastaste hõiveseisund soo ja vanuserühma järgi. *Statistikaameti andmebaas*, URL (kasutatud mai 2014) http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=TT330&ti=15%2D74%2DAASTASTE+H%D5IVESEISUND+SOO+JA+VANUSER%DCHMA+J%C4RGI&path=../Database/Sotsiaalelu/15Tooturg/12Tooturu_uldandmed/02Aastastatistika/&lang=2

Vabariigi valitsus 2000 = Vabariigi valitsus 25.03.1999 - 28.01.2002. *Vabariigi valitsuse kodulehekül*, URL (kasutatud mai 2014) <http://valitsus.ee/et/valitsus/varasemad-valitsused/id/512>

Vabariigi valitsus 2010 = Vabariigi valitsus 05.04.2007 - 06.04.2011. *Vabariigi valitsuse kodulehekül*, URL (kasutatud mai 2014) <http://valitsus.ee/et/valitsus/varasemad-valitsused/id/472>

Vancouver 2010 = *Eesti Olümpiakomitee kodulehekül*, URL (kasutatud mai 2014) http://www.eok.ee/vancouver_2010

Lisad

Lisa 1. Kodeerimisjuhend

A Naiste ja meeste esinemine ja fookus fotodel

- 1 Ainult mees/mehed
- 2 Ainult naine/naised
- 3 Mees/mehed ja naine/naised koos, tähelepanu fookuses mees/mehed
- 4 Mees/mehed ja naine/naised koos, tähelepanu fookuses naine/naised
- 5 Mees/mehed ja naine/naised koos, tähelepanu fookuses mõlemad/mitte kumbki

B Asukoht pildil

- 1 Esiplaanil
- 2 Tagaplaanil
- 3 Portreefoto
- 4 Määratlematu

C Aktiivsus

- 1 Aktiivne – tegevuse subjekt, teeb kellelegi midagi
- 2 Passiivne – on tegevuse objekt, ei tee midagi; poseerib
- 3 Portreefoto

D Roll

- 1 Poliitik
- 2 Professionaal (Ei sisalda poliitiku, sportlaseid, meelelahutajaid)
- 3 Sportlane (Sh. treenerid, vabaaja sport. Ei sisalda sportlaseid mittedisportlikes tegevustes)
- 4 Meelelahutaja (Sh. lavastajad, produtsendid. Ei sisalda mittemeelelahutuslikke tegevusi meelelahutajatelt, näiteks pidudel suhtlemine)
- 5 Kuulsus (Isiklik vaba aeg, puhkamine, suhtlemine. Sh iludusvõistlejad, kuulsused mitteprofessionaalsetes tegevustes)
- 6 Aktivist, kõneisik (Mingi huvi või idee esindaja või kõneisik, kes on teadlikult tähelepanu otsinud. Sh streikijad, toodete reklaam. Ei sisalda inimhuviga seotud inimesi, kelle ajakirjanikud on ise leidnud)
- 7 Kriminaal
- 8 Inimhuvi äratav tegelane (*human interest*) (Ei lange eelmistesse kategooriatesse. Inimene on meedia poolt avastatud, mitte pole ise tähelepanu otsinud või ise millegagi silma paistnud. Sh õnnetuste kannatajad, õnnetuse kannatajate perekond, tunnistajad)
- 9 Abikaasa (On kujutatud kui uudise keskse isiku abikaasa või on pildil kihlumise, abiellumise või lahutamise tõttu. Sh pruudid, poliitikute abikaasad, kuulsuste abiellumine ja lahutamine)
- 10 Muu (Kõik, mis ei lange eelmistesse kategooriatesse. Sh. Uudise keskse isiku teised sugulased, inimesed, keda kasutatakse toena, näiteks modellid, kes hoiavad mingeid tooteid või reklaamivad üritust)

E Funktsioon

- 1 Iseseisev, pildi enda pärast
- 2 Aksessuaar
- 3 Grupi tüüpiline esindaja
- 4 Piltlikustaja

Lisa 2. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Postimehes 2000

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
1. 1010PM011	1
2. 1010PM012	1
3. 1010PM013	1
4. 1010PM014	1
5. 1010PM021	1
6. 1010PM022	1
7. 1010PM023	1
8. 1010PM024	4
9. 1010PM031	1
10. 1010PM032	3
11. 1010PM033	1
12. 1010PM041	1
13. 1010PM042	1
14. 1010PM051	2
15. 1010PM061	1
16. 1010PM081	5
17. 1010PM082	5
18. 1010PM091	1
19. 1010PM101	1
20. 1010PM151	1
21. 1010PM152	5
22. 1010PM181	1
23. 1010PM182	1
24. 1010PM183	1
25. 1010PM191	1
26. 1010PM211	2
27. 1010PM212	1
28. 1010PM231	1
29. 1010PM232	2
30. 1010PM241	1
31. 1110PM011	2
32. 1110PM012	2
33. 1110PM013	5
34. 1110PM021	1
35. 1110PM022	1
36. 1110PM023	1
37. 1110PM024	5
38. 1110PM025	2
39. 1110PM026	1
40. 1110PM031	2
41. 1110PM032	1
42. 1110PM033	1
43. 1110PM061	4
44. 1110PM071	2
45. 1110PM091	2
46. 1110PM092	1
47. 1110PM093	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
48. 1110PM101	1
49. 1110PM111	1
50. 1110PM112	2
51. 1110PM113	1
52. 1110PM121	1
53. 1110PM122	3
54. 1110PM141	1
55. 1110PM151	1
56. 1110PM181	2
57. 1110PM191	3
58. 1110PM192	1
59. 1110PM221	1
60. 1110PM222	1
61. 1110PM231	1
62. 1110PM251	1
63. 1110PM252	1
64. 1110PM271	4
65. 1110PM272	2
66. 1110PM281	2
67. 1110PM282	2
68. 1210PM011	1
69. 1210PM012	2
70. 1210PM021	1
71. 1210PM022	1
72. 1210PM023	2
73. 1210PM024	1
74. 1210PM031	1
75. 1210PM032	1
76. 1210PM041	1
77. 1210PM042	1
78. 1210PM051	1
79. 1210PM052	1
80. 1210PM061	1
81. 1210PM091	5
82. 1210PM121	1
83. 1210PM122	1
84. 1210PM123	1
85. 1210PM124	1
86. 1210PM131	3
87. 1210PM132	1
88. 1210PM151	2
89. 1210PM221	1
90. 1210PM222	1
91. 1210PM223	1
92. 1210PM231	2
93. 1210PM261	1
94. 1210PM262	1
95. 1210PM271	1
96. 1210PM272	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
97. 1210PM273	1
98. 1210PM291	1
99. 1210PM292	5
100. 1210PM311	1
101. 1210PM312	1
102. 1210PM321	1
103. 1210PM322	1
104. 1310PM011	2
105. 1310PM012	1
106. 1310PM013	3
107. 1310PM014	1
108. 1310PM021	2
109. 1310PM022	2
110. 1310PM023	2
111. 1310PM024	2
112. 1310PM031	1
113. 1310PM032	2
114. 1310PM041	1
115. 1310PM051	1
116. 1310PM052	1
117. 1310PM081	5
118. 1310PM091	1
119. 1310PM101	1
120. 1310PM111	2
121. 1310PM112	4
122. 1310PM121	1
123. 1310PM122	1
124. 1310PM123	1
125. 1310PM124	1
126. 1310PM125	1
127. 1310PM151	1
128. 1310PM152	2
129. 1310PM181	1
130. 1310PM191	1
131. 1310PM192	1
132. 1310PM211	1
133. 1310PM212	1
134. 1310PM231	5
135. 1310PM232	2
136. 1310PM233	1
137. 1310PM241	2
138. 1410PM011	1
139. 1410PM012	1
140. 1410PM013	4
141. 1410PM014	1
142. 1410PM021	1
143. 1410PM022	1
144. 1410PM023	2
145. 1410PM024	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
146. 1410PM025	1
147. 1410PM026	1
148. 1410PM031	1
149. 1410PM032	1
150. 1410PM033	2
151. 1410PM041	1
152. 1410PM042	1
153. 1410PM043	1
154. 1410PM051	1
155. 1410PM061	1
156. 1410PM062	1
157. 1410PM071	3
158. 1410PM072	1
159. 1410PM081	1
160. 1410PM141	1
161. 1410PM151	1
162. 1410PM171	1
163. 1410PM172	1
164. 1410PM173	1
165. 1410PM191	1
166. 1410PM192	1
167. 1410PM193	1
168. 1410PM201	5
169. 1610PM011	2
170. 1610PM012	2
171. 1610PM013	1
172. 1610PM031	2
173. 1610PM032	1
174. 1610PM041	2
175. 1610PM042	4
176. 1610PM061	1
177. 1610PM071	5
178. 1610PM091	1
179. 1610PM092	1
180. 1610PM093	1
181. 1610PM101	1
182. 1610PM151	1
183. 1610PM152	3
184. 1610PM153	4
185. 1610PM154	4
186. 1610PM181	1
187. 1610PM182	1
188. 1610PM183	1
189. 1610PM211	1
190. 1610PM212	1
191. 1610PM221	1
192. 1610PM222	1
193. 1610PM223	1
194. 1610PM231	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
195. 1610PM232	1
196. 1610PM233	1
197. 1610PM234	1
198. 1610PM271	5
199. 1610PM272	1
200. 1610PM281	3
201. 1710PM011	1
202. 1710PM012	1
203. 1710PM013	2
204. 1710PM014	2
205. 1710PM015	1
206. 1710PM021	1
207. 1710PM031	2
208. 1710PM041	1
209. 1710PM042	2
210. 1710PM051	1
211. 1710PM052	1
212. 1710PM061	1
213. 1710PM081	1
214. 1710PM082	1
215. 1710PM091	1
216. 1710PM092	1
217. 1710PM101	1
218. 1710PM102	1
219. 1710PM111	1
220. 1710PM112	1
221. 1710PM151	1
222. 1710PM181	1
223. 1710PM191	1
224. 1710PM192	1
225. 1710PM193	2
226. 1710PM211	2
227. 1710PM212	1
228. 1710PM213	1
229. 1710PM231	2
230. 1710PM232	1
231. 1710PM241	1
232. 1810PM011	1
233. 1810PM012	1
234. 1810PM013	1
235. 1810PM021	1
236. 1810PM022	1
237. 1810PM023	1
238. 1810PM031	2
239. 1810PM032	1
240. 1810PM033	1
241. 1810PM041	1
242. 1810PM051	2
243. 1810PM071	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
244. 1810PM091	1
245. 1810PM092	1
246. 1810PM093	1
247. 1810PM094	1
248. 1810PM101	1
249. 1810PM102	1
250. 1810PM111	1
251. 1810PM131	1
252. 1810PM181	3
253. 1810PM191	1
254. 1810PM211	1
255. 1810PM212	1
256. 1810PM213	1
257. 1810PM231	5
258. 1810PM232	1
259. 1810PM241	2
260. 1910PM011	2
261. 1910PM012	2
262. 1910PM013	1
263. 1910PM014	1
264. 1910PM031	1
265. 1910PM032	1
266. 1910PM033	1
267. 1910PM041	3
268. 1910PM051	1
269. 1910PM061	1
270. 1910PM062	1
271. 1910PM063	2
272. 1910PM071	2
273. 1910PM081	5
274. 1910PM091	1
275. 1910PM092	1
276. 1910PM111	1
277. 1910PM112	1
278. 1910PM121	1
279. 1910PM122	1
280. 1910PM131	1
281. 1910PM132	1
282. 1910PM133	2
283. 1910PM141	5
284. 1910PM142	1
285. 1910PM171	1
286. 1910PM191	3
287. 1910PM192	1
288. 1910PM221	1
289. 1910PM222	1
290. 1910PM231	2
291. 1910PM241	1
292. 1910PM251	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
293. 1910PM252	2
294. 1910PM291	1
295. 1910PM292	4
296. 1910PM293	2
297. 1910PM311	2
298. 1910PM312	1
299. 2010PM011	1
300. 2010PM012	1
301. 2010PM013	1
302. 2010PM014	2
303. 2010PM015	3
304. 2010PM021	1
305. 2010PM022	2
306. 2010PM023	1
307. 2010PM024	1
308. 2010PM031	1
309. 2010PM071	1
310. 2010PM072	1
311. 2010PM073	1
312. 2010PM091	1
313. 2010PM111	1
314. 2010PM121	1
315. 2010PM122	1
316. 2010PM141	1
317. 2010PM142	1
318. 2010PM151	1
319. 2010PM161	1
320. 2010PM171	3
321. 2010PM172	1
322. 2010PM181	1
323. 2010PM221	1
324. 2010PM222	5
325. 2010PM223	2
326. 2010PM231	3
327. 2010PM232	1
328. 2010PM261	1
329. 2010PM262	1
330. 2010PM263	1
331. 2010PM271	1
332. 2010PM272	1
333. 2010PM273	1
334. 2010PM291	5
335. 2010PM292	5
336. 2010PM311	2
337. 2010PM312	1
338. 2010PM313	1
339. 2010PM321	2
340. 2110PM011	2

Lisa 3. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Õhtulehes 2000

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
1. 1010ÕL011	2
2. 1010ÕL012	1
3. 1010ÕL013	1
4. 1010ÕL014	1
5. 1010ÕL015	1
6. 1010ÕL031	3
7. 1010ÕL032	2
8. 1010ÕL033	1
9. 1010ÕL041	1
10. 1010ÕL042	1
11. 1010ÕL051	1
12. 1010ÕL052	1
13. 1010ÕL053	1
14. 1010ÕL061	5
15. 1010ÕL071	1
16. 1010ÕL072	1
17. 1010ÕL091	1
18. 1010ÕL111	1
19. 1010ÕL112	1
20. 1010ÕL113	3
21. 1010ÕL114	1
22. 1010ÕL121	5
23. 1010ÕL122	2
24. 1010ÕL123	2
25. 1010ÕL131	2
26. 1010ÕL132	1
27. 1010ÕL141	5
28. 1010ÕL142	5
29. 1010ÕL151	2
30. 1010ÕL152	2
31. 1010ÕL153	2
32. 1010ÕL154	4
33. 1010ÕL221	1
34. 1010ÕL222	1
35. 1010ÕL241	1
36. 1010ÕL242	1
37. 1010ÕL243	1
38. 1010ÕL244	1
39. 1010ÕL251	1
40. 1010ÕL261	1
41. 1010ÕL262	1
42. 1010ÕL271	1
43. 1010ÕL272	1
44. 1010ÕL273	1
45. 1110ÕL011	2
46. 1110ÕL012	2
47. 1110ÕL013	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
48. 1110ÕL014	1
49. 1110ÕL015	1
50. 1110ÕL031	1
51. 1110ÕL032	1
52. 1110ÕL033	2
53. 1110ÕL041	1
54. 1110ÕL051	5
55. 1110ÕL052	1
56. 1110ÕL061	1
57. 1110ÕL062	1
58. 1110ÕL071	1
59. 1110ÕL081	1
60. 1110ÕL082	2
61. 1110ÕL091	1
62. 1110ÕL092	5
63. 1110ÕL101	1
64. 1110ÕL102	1
65. 1110ÕL111	1
66. 1110ÕL112	1
67. 1110ÕL113	1
68. 1110ÕL121	2
69. 1110ÕL122	2
70. 1110ÕL123	2
71. 1110ÕL124	1
72. 1110ÕL125	2
73. 1110ÕL141	1
74. 1110ÕL142	1
75. 1110ÕL143	2
76. 1110ÕL161	5
77. 1110ÕL162	5
78. 1110ÕL163	4
79. 1110ÕL211	2
80. 1110ÕL212	1
81. 1110ÕL213	1
82. 1110ÕL221	1
83. 1110ÕL222	1
84. 1110ÕL223	1
85. 1110ÕL224	1
86. 1110ÕL225	1
87. 1110ÕL231	1
88. 1110ÕL232	1
89. 1110ÕL233	1
90. 1110ÕL234	1
91. 1110ÕL235	1
92. 1110ÕL236	1
93. 1210ÕL011	1
94. 1210ÕL012	2
95. 1210ÕL031	1
96. 1210ÕL032	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
97. 1210ÕL033	1
98. 1210ÕL041	1
99. 1210ÕL061	2
100. 1210ÕL071	2
101. 1210ÕL111	2
102. 1210ÕL112	2
103. 1210ÕL113	2
104. 1210ÕL114	1
105. 1210ÕL121	1
106. 1210ÕL122	1
107. 1210ÕL123	1
108. 1210ÕL124	1
109. 1210ÕL125	2
110. 1210ÕL131	1
111. 1210ÕL132	5
112. 1210ÕL133	2
113. 1210ÕL141	2
114. 1210ÕL161	1
115. 1210ÕL162	1
116. 1210ÕL163	5
117. 1210ÕL191	2
118. 1210ÕL192	1
119. 1210ÕL201	1
120. 1210ÕL202	1
121. 1210ÕL203	1
122. 1210ÕL204	1
123. 1210ÕL205	1
124. 1210ÕL211	1
125. 1210ÕL212	1
126. 1210ÕL213	1
127. 1210ÕL214	1
128. 1210ÕL215	1
129. 1310ÕL011	1
130. 1310ÕL012	1
131. 1310ÕL041	1
132. 1310ÕL051	1
133. 1310ÕL052	1
134. 1310ÕL053	1
135. 1310ÕL061	1
136. 1310ÕL062	1
137. 1310ÕL063	1
138. 1310ÕL081	1
139. 1310ÕL082	1
140. 1310ÕL083	1
141. 1310ÕL091	1
142. 1310ÕL101	1
143. 1310ÕL111	1
144. 1310ÕL121	1
145. 1310ÕL122	2

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
146. 1310ÕL123	2
147. 1310ÕL124	2
148. 1310ÕL125	5
149. 1310ÕL131	1
150. 1310ÕL132	1
151. 1310ÕL133	1
152. 1310ÕL141	5
153. 1310ÕL142	3
154. 1310ÕL143	1
155. 1310ÕL144	5
156. 1310ÕL145	5
157. 1310ÕL151	1
158. 1310ÕL152	1
159. 1310ÕL153	1
160. 1310ÕL154	1
161. 1310ÕL161	1
162. 1310ÕL162	1
163. 1310ÕL171	4
164. 1310ÕL191	1
165. 1310ÕL192	1
166. 1310ÕL193	1
167. 1310ÕL221	2
168. 1310ÕL222	2
169. 1310ÕL231	2
170. 1310ÕL271	2
171. 1410ÕL011	1
172. 1410ÕL012	1
173. 1410ÕL013	2
174. 1410ÕL021	1
175. 1410ÕL031	4
176. 1410ÕL032	1
177. 1410ÕL041	1
178. 1410ÕL042	4
179. 1410ÕL051	2
180. 1410ÕL052	2
181. 1410ÕL053	1
182. 1410ÕL061	2
183. 1410ÕL062	1
184. 1410ÕL071	1
185. 1410ÕL081	1
186. 1410ÕL091	1
187. 1410ÕL092	1
188. 1410ÕL093	3
189. 1410ÕL094	1
190. 1410ÕL101	2
191. 1410ÕL131	2
192. 1410ÕL161	1
193. 1410ÕL162	1
194. 1410ÕL181	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
195. 1410ÕL182	1
196. 1410ÕL183	2
197. 1410ÕL191	5
198. 1410ÕL192	1
199. 1410ÕL193	1
200. 1410ÕL194	1
201. 1410ÕL195	4
202. 1410ÕL196	2
203. 1410ÕL197	5
204. 1410ÕL201	1
205. 1410ÕL202	1
206. 1410ÕL203	1
207. 1410ÕL211	1
208. 1410ÕL212	3
209. 1410ÕL221	1
210. 1410ÕL251	3
211. 1410ÕL252	1
212. 1410ÕL253	1
213. 1410ÕL271	1
214. 1410ÕL301	1
215. 1410ÕL302	1
216. 1410ÕL303	1
217. 1410ÕL304	1
218. 1410ÕL311	1
219. 1410ÕL312	1
220. 1410ÕL313	1
221. 1610ÕL011	1
222. 1610ÕL012	1
223. 1610ÕL013	1
224. 1610ÕL014	4
225. 1610ÕL015	2
226. 1610ÕL016	2
227. 1610ÕL041	2
228. 1610ÕL042	2
229. 1610ÕL051	1
230. 1610ÕL052	1
231. 1610ÕL053	1
232. 1610ÕL071	1
233. 1610ÕL081	2
234. 1610ÕL101	2
235. 1610ÕL111	2
236. 1610ÕL112	2
237. 1610ÕL113	1
238. 1610ÕL114	5
239. 1610ÕL121	2
240. 1610ÕL122	2
241. 1610ÕL141	1
242. 1610ÕL151	1
243. 1610ÕL152	2

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
244. 1610ÕL153	2
245. 1610ÕL154	2
246. 1610ÕL155	2
247. 1610ÕL171	2
248. 1610ÕL172	5
249. 1610ÕL173	5
250. 1610ÕL174	5
251. 1610ÕL175	2
252. 1610ÕL177	1
253. 1610ÕL181	1
254. 1610ÕL182	2
255. 1610ÕL183	2
256. 1610ÕL184	2
257. 1610ÕL185	2
258. 1610ÕL186	2
259. 1610ÕL187	2
260. 1610ÕL188	2
261. 1610ÕL189	2
262. 1610ÕL191	1
263. 1610ÕL192	2
264. 1610ÕL193	1
265. 1610ÕL221	2
266. 1610ÕL222	5
267. 1610ÕL223	1
268. 1610ÕL231	1
269. 1610ÕL232	1
270. 1610ÕL241	2
271. 1610ÕL242	1
272. 1610ÕL243	2

Lisa 4. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Postimehes 2010

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
1. 1110PM012	1
2. 1110PM041	1
3. 1110PM042	1
4. 1110PM043	1
5. 1110PM044	1
6. 1110PM045	1
7. 1110PM046	1
8. 1110PM047	1
9. 1110PM051	1
10. 1110PM052	1
11. 1110PM053	1
12. 1110PM071	1
13. 1110PM091	2
14. 1110PM092	1
15. 1110PM093	1
16. 1110PM094	1
17. 1110PM095	2
18. 1110PM096	2
19. 1110PM097	1
20. 1110PM098	2
21. 1110PM101	1
22. 1110PM102	5
23. 1110PM111	1
24. 1110PM112	1
25. 1110PM113	3
26. 1110PM114	1
27. 1110PM161	1
28. 1110PM171	1
29. 1110PM172	1
30. 1110PM173	1
31. 1110PM174	2
32. 1110PM175	1
33. 1110PM181	1
34. 1110PM182	1
35. 1110PM191	1
36. 1110PM192	1
37. 1110PM201	1
38. 1110PM202	3
39. 1110PM231	1
40. 1110PM241	1
41. 1210PM011	1
42. 1210PM041	2
43. 1210PM051	2
44. 1210PM061	1
45. 1210PM062	1
46. 1210PM063	1
47. 1210PM071	5
48. 1210PM072	2
49. 1210PM073	1
50. 1210PM074	1
51. 1210PM075	1
52. 1210PM076	1
53. 1210PM081	1
54. 1210PM082	2
55. 1210PM091	1
56. 1210PM092	1
57. 1210PM093	1
58. 1210PM111	2
59. 1210PM112	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
60. 1210PM113	1
61. 1210PM141	1
62. 1210PM142	1
63. 1210PM143	1
64. 1210PM171	1
65. 1210PM181	1
66. 1210PM182	2
67. 1210PM183	1
68. 1210PM184	1
69. 1210PM191	1
70. 1210PM192	1
71. 1210PM193	1
72. 1210PM194	3
73. 1210PM195	2
74. 1210PM231	1
75. 1210PM232	1
76. 1210PM241	2
77. 1310PM011	2
78. 1310PM012	1
79. 1310PM013	1
80. 1310PM051	1
81. 1310PM052	1
82. 1310PM053	1
83. 1310PM071	3
84. 1310PM072	1
85. 1310PM073	1
86. 1310PM081	3
87. 1310PM101	5
88. 1310PM111	1
89. 1310PM112	2
90. 1310PM121	1
91. 1310PM122	1
92. 1310PM123	1
93. 1310PM131	5
94. 1310PM132	3
95. 1310PM133	1
96. 1310PM134	1
97. 1310PM135	3
98. 1310PM161	2
99. 1310PM162	2
100. 1310PM163	1
101. 1310PM171	2
102. 1310PM172	2
103. 1310PM181	2
104. 1310PM182	1
105. 1310PM183	2
106. 1310PM184	1
107. 1310PM185	1
108. 1310PM191	5
109. 1310PM192	1
110. 1310PM211	1
111. 1310PM212	5
112. 1310PM213	1
113. 1310PM241	2
114. 1410PM011	1
115. 1410PM012	1
116. 1410PM013	1
117. 1410PM031	1
118. 1410PM032	3
119. 1410PM033	1
120. 1410PM041	2
121. 1410PM051	1

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
122. 1410PM052	5
123. 1410PM061	2
124. 1410PM071	2
125. 1410PM091	1
126. 1410PM092	2
127. 1410PM101	1
128. 1410PM102	1
129. 1410PM111	3
130. 1410PM112	1
131. 1410PM113	4
132. 1410PM114	1
133. 1410PM161	2
134. 1410PM162	2
135. 1410PM163	5
136. 1410PM164	3
137. 1410PM171	2
138. 1410PM172	2
139. 1410PM173	1
140. 1410PM181	1
141. 1410PM182	1
142. 1410PM183	1
143. 1410PM191	1
144. 1410PM192	1
145. 1410PM231	1
146. 1410PM232	3
147. 1410PM241	1
148. 1510PM011	1
149. 1510PM012	4
150. 1510PM041	2
151. 1510PM042	3
152. 1510PM043	1
153. 1510PM061	1
154. 1510PM062	1
155. 1510PM071	1
156. 1510PM072	1
157. 1510PM073	1
158. 1510PM101	1
159. 1510PM111	2
160. 1510PM112	1
161. 1510PM141	3
162. 1510PM151	1
163. 1510PM171	1
164. 1510PM172	1
165. 1510PM173	1
166. 1510PM174	1
167. 1510PM175	1
168. 1510PM181	1
169. 1510PM182	1
170. 1510PM183	1
171. 1510PM231	2
172. 1510PM232	1
173. 1510PM233	4
174. 1510PM241	1
175. 1610PM011	1
176. 1610PM031	1
177. 1610PM032	1
178. 1610PM033	1
179. 1610PM041	1
180. 1610PM061	1
181. 1610PM062	1
182. 1610PM071	1
183. 1610PM072	2

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
184. 1610PM073	3
185. 1610PM074	1
186. 1610PM081	5
187. 1610PM101	1
188. 1610PM111	1
189. 1610PM112	3
190. 1610PM113	1
191. 1610PM114	4
192. 1610PM131	1
193. 1610PM132	1
194. 1610PM133	1
195. 1610PM181	1
196. 1610PM182	1
197. 1610PM183	1
198. 1610PM184	1
199. 1610PM191	1
200. 1610PM192	1
201. 1610PM193	1
202. 1610PM194	2
203. 1610PM231	1
204. 1610PM232	2
205. 1610PM241	1
206. 1810PM011	2
207. 1810PM012	1
208. 1810PM013	3
209. 1810PM031	5
210. 1810PM032	4
211. 1810PM033	1
212. 1810PM041	1
213. 1810PM042	2
214. 1810PM043	1
215. 1810PM044	1
216. 1810PM045	1
217. 1810PM071	1
218. 1810PM072	1
219. 1810PM091	1
220. 1810PM092	2
221. 1810PM093	1
222. 1810PM101	2
223. 1810PM102	2
224. 1810PM103	1
225. 1810PM111	1
226. 1810PM112	1
227. 1810PM113	3
228. 1810PM114	5
229. 1810PM141	1
230. 1810PM142	1
231. 1810PM143	1
232. 1810PM151	5
233. 1810PM152	5
234. 1810PM153	1
235. 1810PM181	1
236. 1810PM182	1
237. 1810PM183	1
238. 1810PM184	1
239. 1810PM185	1
240. 1810PM186	1
241. 1810PM191	1
242. 1810PM192	1
243. 1810PM193	1
244. 1810PM201	1
245. 1810PM202	5

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Naiste ja meeste esinemine
246. 1810PM203	1
247. 1810PM231	4
248. 1810PM241	1
249. 1910PM011	1
250. 1910PM031	2
251. 1910PM032	2
252. 1910PM033	2
253. 1910PM034	1
254. 1910PM041	1
255. 1910PM042	1
256. 1910PM043	2
257. 1910PM051	2
258. 1910PM052	1
259. 1910PM061	1
260. 1910PM071	2
261. 1910PM072	1
262. 1910PM073	2
263. 1910PM081	1
264. 1910PM082	1
265. 1910PM083	2
266. 1910PM091	2
267. 1910PM101	3
268. 1910PM111	4
269. 1910PM112	1
270. 1910PM113	1
271. 1910PM161	5
272. 1910PM181	1
273. 1910PM182	4
274. 1910PM183	1
275. 1910PM191	1
276. 1910PM192	1
277. 1910PM193	1
278. 1910PM231	2
279. 1910PM232	2
280. 1910PM241	2
281. 2010PM011	1
282. 2010PM012	1
283. 2010PM013	1
284. 2010PM014	5
285. 2010PM031	1
286. 2010PM032	1
287. 2010PM033	1
288. 2010PM034	1
289. 2010PM041	5
290. 2010PM051	2
291. 2010PM061	1
292. 2010PM081	5
293. 2010PM091	1
294. 2010PM092	1
295. 2010PM101	2
296. 2010PM111	1
297. 2010PM141	2

Lisa 5. 1. uurimisparameeter – naised ja mehed Õhtulehes 2010

Foto (kuupäev, ajaleht, lehekülg, foto nr)	Meeste ja naiste esinemine
1. 1110ÕL011	1
2. 1110ÕL012	2
3. 1110ÕL013	1
4. 1110ÕL014	1
5. 1110ÕL015	2
6. 1110ÕL021	2
7. 1110ÕL022	1
8. 1110ÕL031	1
9. 1110ÕL041	1
10. 1110ÕL042	1
11. 1110ÕL043	1
12. 1110ÕL044	1
13. 1110ÕL045	2
14. 1110ÕL051	1
15. 1110ÕL052	1
16. 1110ÕL061	1
17. 1110ÕL071	5
18. 1110ÕL072	1
19. 1110ÕL073	1
20. 1110ÕL091	2
21. 1110ÕL092	1
22. 1110ÕL093	5
23. 1110ÕL094	2
24. 1110ÕL095	5
25. 1110ÕL096	2
26. 1110ÕL097	1
27. 1110ÕL098	1
28. 1110ÕL101	1
29. 1110ÕL102	2
30. 1110ÕL103	1
31. 1110ÕL104	2
32. 1110ÕL105	2
33. 1110ÕL111	4
34. 1110ÕL112	1
35. 1110ÕL113	1
36. 1110ÕL121	2
37. 1110ÕL122	1
38. 1110ÕL123	2
39. 1110ÕL124	2
40. 1110ÕL125	2
41. 1110ÕL126	2
42. 1110ÕL127	2
43. 1110ÕL128	5
44. 1110ÕL129	5
45. 1110ÕL131	1
46. 1110ÕL132	2
47. 1110ÕL133	5
48. 1110ÕL161	1
49. 1110ÕL162	1
50. 1110ÕL171	1
51. 1110ÕL172	1
52. 1110ÕL173	1
53. 1110ÕL181	1
54. 1110ÕL182	1
55. 1110ÕL183	1
56. 1110ÕL184	3
57. 1110ÕL185	1
58. 1110ÕL191	1
59. 1110ÕL192	1

60. 1110ÖL193	4
61. 1110ÖL194	1
62. 1110ÖL195	1
63. 1110ÖL201	1
64. 1110ÖL202	1
65. 1110ÖL203	1
66. 1110ÖL204	1
67. 1210ÖL011	2
68. 1210ÖL012	1
69. 1210ÖL013	3
70. 1210ÖL014	2
71. 1210ÖL015	4
72. 1210ÖL021	1
73. 1210ÖL022	2
74. 1210ÖL023	2
75. 1210ÖL024	5
76. 1210ÖL025	1
77. 1210ÖL051	1
78. 1210ÖL052	1
79. 1210ÖL053	1
80. 1210ÖL061	5
81. 1210ÖL081	2
82. 1210ÖL082	2
83. 1210ÖL091	2
84. 1210ÖL092	2
85. 1210ÖL111	1
86. 1210ÖL112	2
87. 1210ÖL113	1
88. 1210ÖL114	1
89. 1210ÖL121	1
90. 1210ÖL122	2
91. 1210ÖL123	5
92. 1210ÖL124	3
93. 1210ÖL125	5
94. 1210ÖL126	4
95. 1210ÖL151	5
96. 1210ÖL152	1
97. 1210ÖL153	1
98. 1210ÖL154	2
99. 1210ÖL161	1
100. 1210ÖL162	4
101. 1210ÖL163	1
102. 1210ÖL164	1
103. 1210ÖL171	1
104. 1210ÖL172	3
105. 1210ÖL181	2
106. 1210ÖL182	4
107. 1210ÖL183	1
108. 1210ÖL221	2
109. 1210ÖL231	1
110. 1210ÖL261	1
111. 1210ÖL262	1
112. 1210ÖL263	1
113. 1210ÖL271	1
114. 1210ÖL272	1
115. 1210ÖL273	1
116. 1210ÖL274	1
117. 1210ÖL275	1
118. 1210ÖL281	1
119. 1210ÖL282	1
120. 1210ÖL283	2
121. 1210ÖL311	5
122. 1210ÖL312	1

123. 1210ÖL313	2
124. 1210ÖL314	1
125. 1210ÖL321	1
126. 1210ÖL322	2
127. 1210ÖL323	2
128. 1210ÖL324	2
129. 1210ÖL325	2
130. 1210ÖL326	2
131. 1210ÖL327	2
132. 1310ÖL011	2
133. 1310ÖL012	1
134. 1310ÖL021	2
135. 1310ÖL041	1
136. 1310ÖL051	2
137. 1310ÖL052	2
138. 1310ÖL081	1
139. 1310ÖL082	2
140. 1310ÖL091	1
141. 1310ÖL101	2
142. 1310ÖL102	2
143. 1310ÖL103	2
144. 1310ÖL104	5
145. 1310ÖL111	2
146. 1310ÖL112	5
147. 1310ÖL113	2
148. 1310ÖL114	2
149. 1310ÖL115	2
150. 1310ÖL121	5
151. 1310ÖL131	5
152. 1310ÖL132	2
153. 1310ÖL133	4
154. 1310ÖL134	5
155. 1310ÖL135	4
156. 1310ÖL141	5
157. 1310ÖL142	5
158. 1310ÖL151	2
159. 1310ÖL181	1
160. 1310ÖL182	1
161. 1310ÖL183	1
162. 1310ÖL191	1
163. 1310ÖL192	1
164. 1310ÖL193	1
165. 1310ÖL194	1
166. 1310ÖL195	1
167. 1310ÖL201	1
168. 1310ÖL202	1
169. 1410ÖL011	3
170. 1410ÖL012	1
171. 1410ÖL013	5
172. 1410ÖL021	1
173. 1410ÖL022	1
174. 1410ÖL031	1
175. 1410ÖL032	3
176. 1410ÖL041	1
177. 1410ÖL051	1
178. 1410ÖL061	1
179. 1410ÖL071	1
180. 1410ÖL072	1
181. 1410ÖL073	1
182. 1410ÖL091	2
183. 1410ÖL092	2
184. 1410ÖL093	1
185. 1410ÖL094	2

186. 1410ÖL095	1
187. 1410ÖL101	1
188. 1410ÖL102	5
189. 1410ÖL103	1
190. 1410ÖL111	1
191. 1410ÖL112	1
192. 1410ÖL113	1
193. 1410ÖL114	1
194. 1410ÖL121	1
195. 1410ÖL122	5
196. 1410ÖL171	1
197. 1410ÖL172	1
198. 1410ÖL173	1
199. 1410ÖL181	1
200. 1410ÖL182	1
201. 1410ÖL183	2
202. 1410ÖL184	4
203. 1410ÖL191	2
204. 1410ÖL192	2
205. 1410ÖL193	3
206. 1410ÖL194	1
207. 1410ÖL201	2
208. 1410ÖL202	1
209. 1410ÖL203	1
210. 1510ÖL011	2
211. 1510ÖL012	1
212. 1510ÖL013	1
213. 1510ÖL014	1
214. 1510ÖL015	1
215. 1510ÖL021	1
216. 1510ÖL022	1
217. 1510ÖL031	1
218. 1510ÖL032	2
219. 1510ÖL033	1
220. 1510ÖL034	1
221. 1510ÖL051	5

Lisa 6. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Postimehes 2000

	Foto	Asukoht pildil	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
1.	1010PM024	1	2	1	1
2.	1010PM032	1	2	2	3
3.	1010PM051	1	1	8	3
4.	1010PM081	1	1	9	2
5.	1010PM082	2	2	10	4
6.	1010PM152	2	2	10	3
7.	1010PM211	4	2	4	4
8.	1010PM232	3	2	4	1
9.	1110PM011	1	2	2	1
10.	1110PM012	3	2	4	1
11.	1110PM013	1	2	1	3
12.	1110PM024	1	2	9	1
13.	1110PM025	1	2	2	1
14.	1110PM031	3	2	1	1
15.	1110PM061	1	2	8	1
16.	1110PM071	1	1	2	4
17.	1110PM091	1	1	2	4
18.	1110PM112	1	2	1	1
19.	1110PM122	1	2	10	3
20.	1110PM181	1	2	4	1
21.	1110PM191	2	2	10	3
22.	1110PM271	1	1	1	1
23.	1110PM272	3	2	4	1
24.	1110PM281	1	2	8	1
25.	1110PM282	1	2	8	1
26.	1210PM012	3	2	2	1
27.	1210PM023	3	2	2	1
28.	1210PM091	1	2	4	1
29.	1210PM131	2	1	10	3
30.	1210PM151	1	1	8	3
31.	1210PM231	3	1	4	1
32.	1210PM292	1	2	4	4
33.	1310PM011	1	2	8	3
34.	1310PM013	2	2	10	4
35.	1310PM021	3	2	2	1
36.	1310PM022	3	2	2	1
37.	1310PM023	3	2	1	1
38.	1310PM024	1	1	8	3
39.	1310PM032	4	1	8	3
40.	1310PM081	1	1	6	3
41.	1310PM111	1	1	6	4
42.	1310PM112	2	2	6	4
43.	1310PM152	1	2	2	1
44.	1310PM231	1	2	2	1
45.	1310PM232	3	2	1	1
46.	1310PM241	4	1	8	1
47.	1410PM013	1	1	9	1
48.	1410PM023	3	2	1	1
49.	1410PM033	3	2	1	1
50.	1410PM071	2	1	10	3
51.	1410PM201	1	1	8	1
52.	1610PM011	1	1	10	3

	Foto	Asukoht pildil	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
53.	1610PM012	1	1	2	4
54.	1610PM031	3	2	6	1
55.	1610PM041	1	1	8	3
56.	1610PM042	2	1	8	3
57.	1610PM071	2	2	10	3
58.	1610PM152	2	2	10	3
59.	1610PM153	1	2	10	2
60.	1610PM154	4	2	6	2
61.	1610PM271	4	1	2	1
62.	1610PM281	2	2	8	1
63.	1710PM013	1	1	6	3
64.	1710PM014	1	1	2	1
65.	1710PM031	1	2	6	3
66.	1710PM042	3	2	2	1
67.	1710PM193	1	1	3	1
68.	1710PM211	1	1	10	4
69.	1710PM231	1	2	8	1
70.	1810PM031	3	2	1	1
71.	1810PM051	1	2	8	3
72.	1810PM181	2	2	10	3
73.	1810PM231	2	2	10	2
74.	1810PM241	1	2	8	1
75.	1910PM011	1	2	5	1
76.	1910PM012	4	1	4	1
77.	1910PM041	2	2	4	3
78.	1910PM063	1	2	8	1
79.	1910PM071	1	2	1	1
80.	1910PM081	1	1	8	3
81.	1910PM133	3	2	1	1
82.	1910PM141	1	1	10	3
83.	1910PM191	1	2	10	2
84.	1910PM231	1	1	4	1
85.	1910PM252	1	2	5	1
86.	1910PM292	1	2	4	4
87.	1910PM293	1	2	4	4
88.	1910PM311	1	1	3	1
89.	2010PM014	1	2	1	1
90.	2010PM015	1	2	1	1
91.	2010PM022	3	2	1	1
92.	2010PM171	2	2	10	2
93.	2010PM222	1	1	9	4
94.	2010PM223	1	1	4	4
95.	2010PM231	2	1	2	3
96.	2010PM291	1	2	4	4
97.	2010PM292	1	1	4	1
98.	2010PM311	1	2	9	3
99.	2010PM321	1	1	8	1
100.	2110PM011	3	2	2	3

Lisa 7. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Õhtulehes 2000

Foto	Asukoht pildil	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
1. 1010ÕL011	3	2	5	1
2. 1010ÕL031	2	2	10	3
3. 1010ÕL032	3	2	9	1
4. 1010ÕL061	1	2	5	1
5. 1010ÕL113	1	1	10	3
6. 1010ÕL121	1	2	5	1
7. 1010ÕL122	4	2	4	1
8. 1010ÕL123	3	2	5	1
9. 1010ÕL131	3	2	5	1
10. 1010ÕL141	1	2	2	3
11. 1010ÕL142	1	1	8	3
12. 1010ÕL151	1	1	8	3
13. 1010ÕL152	1	1	8	3
14. 1010ÕL153	1	1	8	3
15. 1010ÕL154	1	2	8	3
16. 1110ÕL011	4	1	4	4
17. 1110ÕL012	4	1	10	4
18. 1110ÕL033	1	1	6	3
19. 1110ÕL051	1	2	1	3
20. 1110ÕL082	1	1	8	1
21. 1110ÕL092	1	2	5	1
22. 1110ÕL121	1	1	10	4
23. 1110ÕL122	2	2	8	1
24. 1110ÕL123	3	2	5	1
25. 1110ÕL125	3	2	5	1
26. 1110ÕL143	1	2	4	4
27. 1110ÕL161	2	1	4	1
28. 1110ÕL162	1	2	5	1
29. 1110ÕL163	1	1	4	1
30. 1110ÕL211	3	2	3	1
31. 1210ÕL012	3	2	5	1
32. 1210ÕL061	2	1	2	1
33. 1210ÕL071	1	2	8	1
34. 1210ÕL111	3	2	5	1
35. 1210ÕL112	1	2	5	1
36. 1210ÕL113	3	2	2	1
37. 1210ÕL125	4	2	4	1
38. 1210ÕL132	1	2	5	1
39. 1210ÕL133	3	2	4	1
40. 1210ÕL141	1	2	10	2
41. 1210ÕL163	1	2	4	4
42. 1210ÕL191	3	2	3	1
43. 1310ÕL122	3	1	4	1
44. 1310ÕL123	1	2	4	1
45. 1310ÕL124	3	2	4	1
46. 1310ÕL125	2	2	10	3
47. 1310ÕL141	1	2	1	1
48. 1310ÕL142	2	1	5	3
49. 1310ÕL144	1	2	5	1
50. 1310ÕL145	1	2	5	1
51. 1310ÕL171	1	1	3	1
52. 1310ÕL221	1	1	2	4
53. 1310ÕL222	3	1	10	4
54. 1310ÕL231	3	1	10	4
55. 1310ÕL271	1	2	10	2
56. 1410ÕL013	3	2	10	1
57. 1410ÕL031	1	1	10	3
58. 1410ÕL042	1	2	10	3
59. 1410ÕL051	1	1	8	1

Foto	Asukoht pildil	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
60. 1410ÕL052	1	2	10	2
61. 1410ÕL061	3	2	4	1
62. 1410ÕL093	2	2	8	1
63. 1410ÕL101	2	1	10	4
64. 1410ÕL131	1	2	8	1
65. 1410ÕL183	1	2	4	3
66. 1410ÕL191	1	2	9	2
67. 1410ÕL195	2	1	4	4
68. 1410ÕL196	1	2	4	4
69. 1410ÕL197	1	2	4	4
70. 1410ÕL212	2	1	9	4
71. 1410ÕL251	2	1	10	2
72. 1610ÕL014	1	1	10	3
73. 1610ÕL015	1	1	3	1
74. 1610ÕL016	3	2	5	1
75. 1610ÕL041	1	2	8	1
76. 1610ÕL042	1	2	8	1
77. 1610ÕL081	1	2	8	1
78. 1610ÕL101	1	2	6	3
79. 1610ÕL111	4	2	5	1
80. 1610ÕL112	1	1	6	3
81. 1610ÕL114	1	1	9	4
82. 1610ÕL121	3	2	9	1
83. 1610ÕL122	3	2	5	1
84. 1610ÕL152	1	1	5	1
85. 1610ÕL153	1	1	10	3
86. 1610ÕL154	1	2	3	1
87. 1610ÕL155	1	1	3	1
88. 1610ÕL171	1	1	4	1
89. 1610ÕL172	1	2	5	3
90. 1610ÕL173	1	2	5	3
91. 1610ÕL174	1	2	5	1
92. 1610ÕL175	1	1	4	1
93. 1610ÕL182	1	1	3	4
94. 1610ÕL183	4	1	3	4
95. 1610ÕL184	1	1	3	4
96. 1610ÕL185	1	1	3	4
97. 1610ÕL186	1	1	3	4
98. 1610ÕL187	1	1	3	4
99. 1610ÕL188	1	1	3	1
100. 1610ÕL189	3	2	3	1

Lisa 8. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Postimehes 2010

Foto	Asukoht	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
1. 1110PM091	3	3	2	1
2. 1110PM095	3	3	2	1
3. 1110PM096	3	3	2	1
4. 1110PM098	1	1	10	2
5. 1110PM102	2	1	10	3
6. 1110PM113	2	1	2	3
7. 1110PM174	1	1	3	1
8. 1110PM202	2	2	10	3
9. 1210PM041	2	1	8	4
10. 1210PM051	3	3	3	1
11. 1210PM071	1	2	2	1
12. 1210PM072	1	2	2	1
13. 1210PM082	2	1	2	4
14. 1210PM111	1	1	10	2
15. 1210PM182	1	2	3	1
16. 1210PM194	2	2	10	3
17. 1210PM195	4	2	3	1
18. 1210PM241	3	3	4	1
19. 1310PM011	4	2	3	1
20. 1310PM071	1	1	2	4
21. 1310PM081	2	2	10	3
22. 1310PM101	1	2	6	3
23. 1310PM112	2	2	3	1
24. 1310PM131	2	2	9	3
25. 1310PM132	2	2	10	3
26. 1310PM135	2	2	10	3
27. 1310PM161	3	3	2	1
28. 1310PM162	1	1	8	3
29. 1310PM171	4	2	5	1
30. 1310PM172	3	3	2	1
31. 1310PM181	1	2	3	1
32. 1310PM183	3	3	3	1
33. 1310PM191	1	1	3	1
34. 1310PM212	1	2	4	1
35. 1310PM241	3	3	4	1
36. 1410PM032	2	2	10	3
37. 1410PM041	2	1	2	1
38. 1410PM052	2	1	9	1
39. 1410PM061	1	1	8	4
40. 1410PM071	2	1	10	4
41. 1410PM092	2	2	6	2
42. 1410PM111	2	1	2	3
43. 1410PM113	1	2	10	3
44. 1410PM161	4	2	4	1
45. 1410PM162	1	1	4	1
46. 1410PM163	2	1	4	4
47. 1410PM164	2	2	4	1
48. 1410PM171	3	3	3	1
49. 1410PM172	1	2	3	1
50. 1410PM232	2	2	10	3
51. 1510PM012	1	2	4	1
52. 1510PM041	1	1	4	1
53. 1510PM042	1	2	2	4
54. 1510PM111	1	2	1	1
55. 1510PM141	2	1	4	1
56. 1510PM231	1	1	4	1
57. 1510PM233	1	2	10	3
58. 1610PM072	3	3	2	1
59. 1610PM073	1	2	1	2
60. 1610PM081	1	2	8	1

61. 1610PM112	2	2	10	3
62. 1610PM114	1	2	1	1
63. 1610PM194	1	1	3	1
64. 1610PM232	3	3	4	1
65. 1810PM011	4	2	2	1
66. 1810PM013	2	1	1	3
67. 1810PM031	1	2	4	1
68. 1810PM032	2	2	4	1
69. 1810PM042	2	2	2	2
70. 1810PM092	1	2	6	2
71. 1810PM101	1	2	1	1
72. 1810PM102	3	3	1	1
73. 1810PM113	2	2	6	3
74. 1810PM114	1	2	9	1
75. 1810PM151	1	1	1	1
76. 1810PM152	1	2	4	1
77. 1810PM202	1	2	2	1
78. 1810PM231	1	2	2	1
79. 1910PM031	3	2	1	1
80. 1910PM032	1	2	10	2
81. 1910PM033	3	3	2	1
82. 1910PM043	1	2	2	1
83. 1910PM051	3	3	2	1
84. 1910PM071	3	3	1	1
85. 1910PM073	1	2	2	1
86. 1910PM083	4	2	8	1
87. 1910PM091	1	2	10	4
88. 1910PM101	2	2	6	3
89. 1910PM111	1	2	1	1
90. 1910PM161	1	1	4	1
91. 1910PM182	1	2	3	1
92. 1910PM231	4	2	2	1
93. 1910PM232	4	2	1	1
94. 1910PM241	3	3	4	1
95. 2010PM014	2	2	6	3
96. 2010PM041	1	2	8	3
97. 2010PM051	1	1	2	3
98. 2010PM081	2	2	6	3
99. 2010PM101	1	1	1	1
100. 2010PM141	1	2	4	1

Lisa 9. 2.-5. uurimisparameeter. Naistefotod Õhtulehes 2010

Foto	Asukoht	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
1. 1110ÕL012	4	2	3	1
2. 1110ÕL015	3	3	10	4
3. 1110ÕL021	1	1	4	1
4. 1110ÕL045	1	2	5	3
5. 1110ÕL071	1	1	9	1
6. 1110ÕL091	1	3	5	1
7. 1110ÕL093	1	1	4	2
8. 1110ÕL094	4	2	2	1
9. 1110ÕL095	1	1	4	2
10. 1110ÕL096	3	3	4	4
11. 1110ÕL102	1	2	4	1
12. 1110ÕL104	4	2	5	2
13. 1110ÕL105	1	2	3	1
14. 1110ÕL111	1	2	3	1
15. 1110ÕL121	3	3	5	1
16. 1110ÕL123	4	2	10	2
17. 1110ÕL124	3	3	10	2
18. 1110ÕL125	4	2	10	2
19. 1110ÕL126	1	2	10	2
20. 1110ÕL127	4	2	10	2
21. 1110ÕL128	1	1	5	3
22. 1110ÕL129	1	2	4	3
23. 1110ÕL132	1	2	4	4
24. 1110ÕL133	2	2	2	3
25. 1110ÕL184	2	2	10	3
26. 1110ÕL193	1	1	6	3
27. 1210ÕL011	4	2	10	1
28. 1210ÕL013	1	1	4	2
29. 1210ÕL014	1	2	4	1
30. 1210ÕL015	1	1	4	1
31. 1210ÕL022	3	2	1	1
32. 1210ÕL023	1	2	2	1
33. 1210ÕL024	1	2	1	1
34. 1210ÕL061	1	2	6	1
35. 1210ÕL081	1	1	8	3
36. 1210ÕL082	1	2	8	3
37. 1210ÕL091	1	1	8	3
38. 1210ÕL092	1	2	8	3
39. 1210ÕL112	1	2	2	3
40. 1210ÕL122	1	2	4	1
41. 1210ÕL123	1	2	4	2
42. 1210ÕL124	1	1	4	2
43. 1210ÕL125	1	2	4	1
44. 1210ÕL126	1	2	4	1
45. 1210ÕL151	1	2	10	1
46. 1210ÕL154	3	3	5	1
47. 1210ÕL162	1	2	4	1
48. 1210ÕL172	1	1	10	3
49. 1210ÕL181	1	2	4	1
50. 1210ÕL182	1	1	6	3
51. 1210ÕL221	3	3	5	1
52. 1210ÕL283	4	1	3	1
53. 1210ÕL311	1	2	9	2
54. 1210ÕL313	1	1	3	1
55. 1210ÕL322	1	2	10	1
56. 1210ÕL323	4	2	10	1
57. 1210ÕL324	4	2	10	1
58. 1210ÕL325	1	2	10	1

Foto	Asukoht	Aktiivsus	Roll	Funktsioon
59. 1210ÕL326	1	2	10	1
60. 1210ÕL327	4	2	10	1
61. 1310ÕL011	3	3	5	1
62. 1310ÕL021	1	2	6	1
63. 1310ÕL051	1	1	8	3
64. 1310ÕL052	2	2	10	2
65. 1310ÕL082	1	1	9	3
66. 1310ÕL101	3	3	5	1
67. 1310ÕL102	3	3	5	1
68. 1310ÕL103	3	3	5	1
69. 1310ÕL104	3	3	9	1
70. 1310ÕL111	3	3	5	1
71. 1310ÕL112	2	1	9	2
72. 1310ÕL113	3	3	9	1
73. 1310ÕL114	3	3	4	1
74. 1310ÕL115	4	2	4	1
75. 1310ÕL121	1	1	4	1
76. 1310ÕL131	4	2	5	1
77. 1310ÕL132	1	2	5	1
78. 1310ÕL133	1	1	5	1
79. 1310ÕL134	1	2	5	1
80. 1310ÕL135	1	2	5	1
81. 1310ÕL141	1	1	9	2
82. 1310ÕL142	1	1	4	1
83. 1310ÕL151	3	3	4	1
84. 1410ÕL011	3	3	4	1
85. 1410ÕL013	1	2	9	2
86. 1410ÕL032	2	2	10	3
87. 1410ÕL091	3	3	5	1
88. 1410ÕL092	4	2	4	1
89. 1410ÕL094	1	2	2	1
90. 1410ÕL102	1	2	9	2
91. 1410ÕL122	1	2	4	4
92. 1410ÕL183	1	2	5	1
93. 1410ÕL184	2	2	5	1
94. 1410ÕL191	1	2	5	1
95. 1410ÕL192	1	1	5	1
96. 1410ÕL193	2	2	10	3
97. 1410ÕL201	2	2	5	1
98. 1510ÕL011	1	2	10	4
99. 1510ÕL032	1	2	2	3
100. 1510ÕL051	1	2	2	1

Lisa 10. Naiste asukoht fotodel

Foto 1: Naine esiplaanil (Postimees, 11.10.2000)

Foto 2: Naine tagaplaanil (Postimees, 18.10.2010)

d jääb Eestis üha vanem

edesse
unud koguni
peredes
des elab
oma peret.

rimat,» rääkis
leeme tekib
aavad teisme-
ahjuks siiani
d tugisüste-
tõdes Puhm.
mõned pered
tunnevad, et
hakkama.»
ikeskuse ju-
ar märkis, et
todust lapse
useid – laste-
remaid ja va-
tel juhtudel

il pole kaht-
rem kasvada
i lastekodus.
esi, kellele ta
kindel olla,»
dus on laste
iiskasvanute
gu on ikkagi
vad asutuses
on kellesse-
ee inimene
võlt lahkub,
n lapsele vä-
aiksaar.
emaks olev
ui perel po-
e ja kasulas-
gu omades-
kivad prob-

Pille Vaiksaare sõnul pole kahtlust, et hea hoolduspere on lapsele pa-
rem kui lastekodus elamine. Foto: Elmo Riig / Sakala

«Minu
seoses üht
on lapseo
kõik, kas
peaasi et
last ootas
nagi, et ta
jeldas ta.
ka ootusi
me, mis t
Kotliil on
üks suur
üks adop
gilast, ke
kodus ja
Prob
ühtmoo
sed, teis
liigitada
mõlema
külge ka
gi aega,
Kotli
lapse. T
lapseka
ge. Kahi
se tugie
leks, et
Suu
adopte
laks tee
paljude
pahad
lema. S
tullles ti
üles lei
vad ka
maid,
palju s
mat,» t
«Su
olema
vaeva.
üksjagi
tõsiselt
tus, la
oma ja

Liikluses hukku

Foto 3: Naine tagaplaanil (Postimees, 14.10.2010)

Foto 4: Naine tagaplaanil (Postimees, 12.10.2010)

Foto 5: Naine tagaplaanil (Postimees, 14.10.2010)

lywoodi rikkain

MEESTEST VUHINAL MÖÖDA: Hollywoodi rikkaim naine Julia Roberts.

erts,
100-
taa-
i-
nk-
r-
a
n-
l
as
nd-
mi-
et
ale
st-
um
nt-
er,
ere
ni-
ise
allu
ega
uka
nga
on
ay-
di,
len
ip,"
ntis
nini
fil-
a vii-
a üle
time-
ajoni
õrget
õnele
ähele-
et Bo-
le sis-
ikem,
kuren-
ul teh-
Bakate

ja Phil Bronsteiniga ning on filminäitlemisega kaasnevast meeletust elust tagasi tõmbunud. Maailma kauneimaks naiseks peetav räppari kallim Jen-

mest piisaks filmi rahastamiseks. Nagu ei ole ka näiteks Arnold Schwarzenegger või Jim Carrey, kes ei pääsenud isegi 20

Filminäitlejate
Top 10

Foto 6: Naise asukoht määratud (Õhtuleht, 10.10.2000)

Lisa 11. Naiste aktiivsus fotodel

Foto 7: Aktiivne naine (Õhtuleht, 12.10.2010)

Foto 8: Passiivne naine (Postimees, 11.10.2000)

Foto 9: Passiivne naine (Õhtuleht, 10.10.2000)

Lisa 12. Naiste rollid fotodel

Foto 10: Naine kui poliitik (Postimees, 15.10.2010)

Foto 11: Naine kui professionaal (Postimees, 11.10.2000)

uharjutused aitavad ga maha võtta

jõusaali, kui li, võib aata ja viis sina-saate- An-on kes- ne-

jõustruutele harjutama kuni korda, mõnikord vaid kaks nädalat. Töö on see, mis määrab treeningu sageduse. Ent kui näitlejatar trenni juba läheb, kordab ta ühe harjutust kaheksa korda, teise harjutust kaheksa korda, kolme harjutust kaheksa korda, nenda ta vastileks öm- natele. "Ma tean, et see on kasu- lik," ütleb ta.

Kartis mehelikuks muutuda

regu- Klu- mis onna- möt- ödagi- ndale- äägil- kuks

Vähem hirm piinas särtsakalt Veesaart jõusaali minnes ka. Nagu paljud teised naised, pel- gas ta magi liialt muskuliseks ja nurgeliseks muutumist. "Nä- tute on see ka mõjunud," leiab näitlejatar, kes enda arvates la- val võdi mehelikult liigub.

min- sead- masi- alga- kulk- tas ja ratel

"Ta ei usu, et kolleegidel tema kehalist vormi vaadates kude- dus põue poeks. "Ega ma nüüd ni heas vormis ka ole. Kui ma jõusaalis ei käiks, oleks lugu muidugi hullem," usub Anne.

t mul- rraga- Vee- enita- tsalt- ünda- pesle- illine- sobi-

Samas võib ta piinlikkust tundmata selgu panna õlgu ja käsivarsi paljastava tualeti. Selleks, et nähe teatud kohta- dest ei ripuks, on ta väikeste hantlitega tööd teinud.

esjaar

Kuna üksi treenides võib vahel tekkida tahmine laiskuse- le järele anda, kutus Anne jõu- saali ka kolleegi Marika Korolevi. "See on hea, kui on keegi, kes ütleb, et lähme nüüd," nen- dib näitlejanna. "Siis võtad end kokku ja lähed."

STEPPER TREENIB VASTU- PIDAVUST: Anne Veesaar ta- hab palju jõuda ja olla heas vormis nii laval kui ka tele- ekraanil. Pingelise elurütmiga tasakaalustamiseks käib ta regulaarselt jõusaalis end maandamas.

Tiina Kõhale

b vabaneda liigest rasvast

õhu- kuld- t täp- ja- Ciu- ens- naal-

Risel- (Iha- õuma- neks- l- mnata- selega- 8 pir- 8 keha- kah- nad 114

"Oigem oleks treenida ülakeha rohkem, et kutsuda üldist ener- giat, ning jalgu vähem, et need saaksid õhult heasse vormi."

Jõusaali on võimata kasutada ka taastusraviks, kuna seal treenides saab koormust valida või vajadus- sel mõnd nõrgemat lihasgruppi venitada. Näiteks kõõrseisustest vabastab kõhu ja selja sirutajali- haste pingutamise. Teinann soo- vitab lihastel pingutada võrdselt, sest kõhulihas toetab hästi selja asendit.

Selja- ja õlavarslihaste treenimine annab jõudu kodutöödeks. Lisaks saab pärast mõned kiired treeningud

lõtmata ei pinguta me lihast nii palju, et see hakkaks arenema," räägib treener.

Alveellikuks muutumise vältä- seks soovib Kaisa Teinann juba enne trenni heita kristine pük- peegilisse. Kui keha paistab särke ja lihaseine, tähendab see, et vor- me põsumiseks on vaja mõeldavat koormust, et lihas oleks toonuses. Treeneriga konsulteerimata õhu- tab seda tüüp inimesi ületeeni- mine. Peinema kehaga sunnitud võivad endale rohkem lubada, sest juhtumisi arendab lihased. "Kui süda teistlikult ja ebaõig-

Riietus innustagu treenim

■ Status Clubi peatreener ja E.A.F.I (Fitness Academy of Finland) personaaltreener Kaisa Teinann (pildil) soovib valida jõusaalis käimiseks riietuse, mis on korraka praktili- ne ja ilus, sest treenides peab julgema end peeglist vaadata. Lisaks tuleb riietuse vali- kul teada saali temperatuuri.

"Jahedas saalis peaks lihas saama kogu aeg soe olla, et ta oleks töövalmis," selgitab Teinann. "Sooja saali tarbeks tuleb võtta napimad riided, et mitte üle higinärida ja end liig- se koormata."

Sobivaimaks ülakehahakatteks peab ta T-säki, mis ei makuks vaid parus, kattes rinnal ole- va südame. Treener

Foto 12: Naine kui sportlane (Õhtuleht, 16.10.2000)

Foto 13: Naine kui meelelahutaja (Õhtuleht, 11.10.2010)

Foto 14: Naine kui kuulsus (Õhtuleht, 14.10.2010)

Foto 15: Naine kui aktivist/kõneisik (Postimees, 13.10.2000)

Foto 16: Naine kui aktivist/kõneisik (Postimees, 13.10.2000)

Lisa 13. Naiste funktsioonid fotodel

Foto 19: Naine fotol iseenda pärast (Postimees, 11.10.2000)

Foto 20: Naine kui aksessuaar (Õhtuleht, 11.10.2010)

Foto 21: Naine kui aksessuaar (Postimees, 10.10.2000)

Foto 22: Naine kui grupi esindaja (Postimees, 17.10.2000)

Foto 23: Naine kui grupi esindaja (Postimees, 19.10.2010)

NELJAPÄEVANE RÕÕM: Erotilised tantsijad trupist Galaxy on Eesti professionaalsemaid, suutes mehed hetkega üles kütta.

Foto 24: Naine kui grupi esindaja (Õhtuleht, 16.10.2000)

Foto 25: Naine kui piltlikustaja (Õhtuleht, 15.10.2010)

Foto 26: Naine kui piltlikustaja (Postimees, 14.10.2010)

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Anette Parksepp (sünnikuupäev: 02.08.1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Naiste kujutamine kvaliteet- ja tabloidlehe fotodel 2000. ja 2010. aastal”, mille juhendaja on Roosmarii Kurvits,
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 28.05.2014